

T.C.
ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

GÜZEL SANATLAR LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN DİNLEDİKLERİ MÜZİK TÜRÜ
TERCİHLERİNİN İNCELENMESİ (ANKARA ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ümit YILDIRIM
230231034

Müzik Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Eğitimi Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ebru TEMİZ

Mart 2026

T.C.
ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

GÜZEL SANATLAR LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN DİNLEDİKLERİ MÜZİK TÜRÜ
TERCİHLERİNİN İNCELENMESİ (ANKARA ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ümit YILDIRIM
230231034

Müzik Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Eğitimi Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ebru TEMİZ

Mart 2026

TEZ ONAYI

MGÜ Müzik ve Güzel Sanatlar Enstitüsü'nün 230231034 numaralı Yüksek Lisans Öğrencisi ÜMİT YILDIRIM, ilgili yönetmeliklerce belirlenmiş gerekli tüm şartları yerine getirmek suretiyle, "Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencilerinin Dinledikleri Müzik Türü Tercihlerinin İncelenmesi (Ankara Örneği)" başlıklı tezini hazırlamış ve aşağıda imzaları bulunan jüri önünde, başarıyla sunmuştur.

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Ebru Temiz
Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar
Üniversitesi

Jüri Üyeleri

Prof. Dr. S. Cem ŞAKTANLI
Alanya Alaaddin Keykubat
Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi F. Deniz ÖZDAMAR
Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar
Üniversitesi

Teslim Tarihi : 20.05.2026
Savunma Tarihi : 06.03.2026

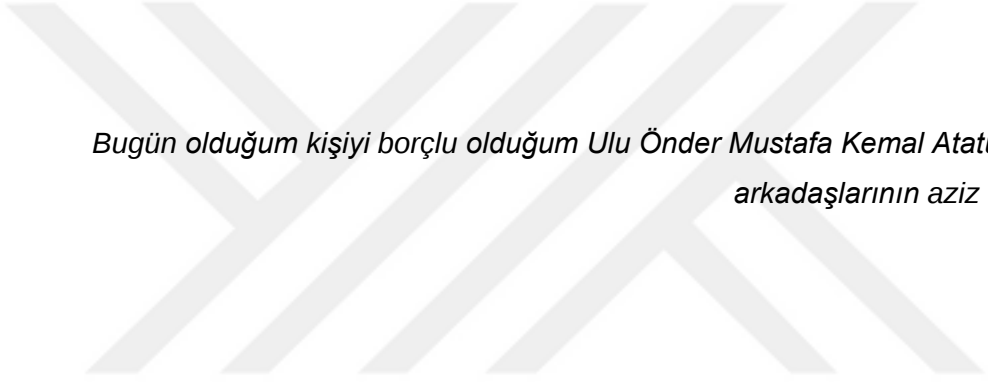
ETİK BEYAN

Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Müzik ve Güzel Sanatlar Enstitüsü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzunda belirtilen hususlar doğrultusunda hazırladığım bu tez çalışmasının akademik ve etik kurallar çerçevesinde gerçekleştirilmiş olduğunu; tezde yer verdiğim tüm bilgi, belge, bulgu, yorum ve sonuçları bilimsel etik ilkelere bağlı kalarak oluşturduğumu; yararlandığım eserlerin tümüne etik kurallar dâhilinde atıfta bulunup kaynakçada yer verdiğimi ve Enstitüye teslim ettiğim çalışmanın bütünüyle özgün nitelikte olduğunu bildirir; tez çalışmamla ilgili olarak burada dile getirdiğim kişisel bildirimin aksi yönünde ortaya çıkabilecek ve etik kuralların ihlal edilmiş olduğuna işaret eden bir tespit durumunda, akademik kariyer bağlamında aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını peşinen kabullendiğimi beyan ederim.

06/03/2026

Ümit YILDIRIM

Bugün olduğum kişiye borçlu olduğum Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarının aziz ruhlarına...

ÖNSÖZ

Bu araştırma, Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin dinledikleri müzik türü tercihlerini incelemek ve bu tercihlere etki eden faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır. İlk olarak Lisans dönemimde ve mezun olduktan 13 yıl sonra Yüksek Lisans eğitimimde tekrar öğrencisi olma mutluluğunu yaşadığım, öğrenci yanlısı tutumu şiar edinmiş ve desteğini her daim hissettiren saygıdeğer hocam ve danışmanım Sn. Prof. Dr. Ebru TEMİZ'e, Ankara GSL, Mimar Sinan GSL ve İtrî GSL idareci, öğretmenlerine, ankete katılma nezaketini gösteren tüm GSL öğrencilerine, bu süreçte beni yalnız bırakmayan aileme, teknik desteklerini esirgemeyen Ümmü ÇETİN ve Musa ATMACA'ya ve eğitim yolculuğumda bana eşlik eden tüm arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunuyorum.

Mart 2026

Ümit YILDIRIM
Müzik Öğretmeni

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
TEZ ONAYI	iii
ETİK BEYAN	v
ÖNSÖZ	ix
İÇİNDEKİLER	xi
KISALTMALAR	xvii
ÇİZELGE LİSTESİ	xix
ŞEKİL LİSTESİ	xxiii
GÖRSEL LİSTESİ	xxv
ÖZET	xxvii
SUMMARY	xxix
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Sayıtlılar	3
1.5. Sınırlılıklar	3
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	5
2.1. Müzik Kavramı	5
2.2. İhtiyaç Olarak Müzik	7
2.3. Müzik Türleri ve Türlerin Sınıflandırılması	8
2.4. Z Kuşağının Müzik Türü Tercihleri	11
2.4.1. Kuşak Kavramı	11
2.4.2. Z Kuşağı ve Müzik	13
2.5. Güzel Sanatlar Liseleri	22
2.6. İlgili Araştırmalar	24
3. YÖNTEM	29
3.1. Araştırmanın Modeli	29
3.2. Çalışma Grubu	29
3.3. Veri Toplama Araçları	30
3.4. Verilerin Toplanması	30
3.5. Verilerin Analizi	30
4. BULGULAR VE YORUMLAR	31
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	31

4.1.1. G.S.L. Öğrencilerinin Müzik Dinleme Sıklıklarına İlişkin Bulgular.....	32
4.1.2. G.S.L. Öğrencilerinin Günün En Fazla Hangi Diliminde Müzik Dinlemeyi Tercih Ettiklerine İlişkin Bulgular.....	32
4.1.3. G.S.L. Öğrencilerinin Müzik Dinlemeyi En Fazla Tercih Ettikleri Ortama İlişkin Bulgular	33
4.1.4. G.S.L. Öğrencilerinin Müzik Dinleme Gerekçelerine İlişkin Bulgular ...	34
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	34
4.2.1. G.S.L. Öğrencilerinin Dinledikleri Müzik Türlerinin, Yakın Çevrelerinde Nasıl Karşılandığına İlişkin Bulgular	34
4.2.2. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinin Çağrıştırdığı Özelliklere İlişkin Bulgular	35
4.2.3. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinin Çağrıştırdığı Duygulara İlişkin Bulgular	36
4.2.4. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerine İlk Kez Dikkat Ettikleri Döneme İlişkin Bulgular.....	37
4.2.5. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinde En Fazla Etkilendikleri Müziksel Özelliğe İlişkin Bulgular.....	37
4.2.6. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinde En Fazla Etkilendikleri Sosyal/Çevresel Etkene İlişkin Bulgular	38
4.2.7. Ana Akım Medyanın (TV, Radyo, Sosyal Medya) G.S.L. Öğrencilerinin Müzik Türü Tercihleri Üzerinde Etkili Olup Olmadığına İlişkin Bulgular	39
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	40
4.3.1. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinin Yaş ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular	40
4.3.2. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinin Bölüm ve Sınıf Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular	42
4.3.3. G.S.L. Öğrencilerinin Müzik Dinleme Sıklığının Yaş ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular.....	45
4.3.4. G.S.L. Öğrencilerinin Müzik Dinleme Sıklığının Sınıf ve Bölüm Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular.....	46

4.3.5. G.S.L. Öğrencilerinin Müzik Dinlemeyi Tercih Ettikleri Günlük Zaman Dilimlerinin Yaş ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular.....	47
4.3.6. G.S.L. Öğrencilerinin Müzik Dinlemeyi Tercih Ettikleri Günlük Zaman Dilimlerinin Sınıf ve Bölüm Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular.....	48
4.3.7. G.S.L. Öğrencilerinin Müzik Dinlemeyi Tercih Ettikleri Ortamların Yaş ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular.....	49
4.3.8. G.S.L. Öğrencilerinin Müzik Dinlemeyi Tercih Ettikleri Ortamların Sınıf ve Bölüm Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular.....	51
4.3.9. G.S.L. Öğrencilerinin Müzik Dinleme Sebeplerinin Yaş ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular	52
4.3.10. G.S.L. Öğrencilerinin Müzik Dinleme Sebeplerinin Sınıf ve Bölüm Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular	53
4.3.11. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinin Yakın Çevrelerinde Oluşturduğu Etkinin Yaş ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular	56
4.3.12. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinin Yakın Çevrelerinde Oluşturduğu Etkinin Sınıf ve Bölüm Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular	58
4.3.13. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinin Yaptığı Çağrışımların Yaş ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular	59
4.3.14. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinin Yaptığı Çağrışımların Sınıf ve Bölüm Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular.....	61
4.3.15. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinin Çağrıştırdığı Duyguların Yaş ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular.....	63
4.3.16. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinin Çağrıştırdığı Duyguların Sınıf ve Bölüm Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular	65

4.3.17. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerini İlk Kez Fark Ettikleri Dönemin Yaş ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular	67
4.3.18. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerini İlk Kez Fark Ettikleri Dönemin Sınıf ve Bölüm Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular	69
4.3.19. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinin En Etkileyici Müziksel Özelliğinin Yaş ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular	70
4.3.20. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinin En Etkileyici Müziksel Özelliğinin Sınıf ve Bölüm Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular	72
4.3.21. G.S.L. Öğrencilerinin En Çok Dinledikleri Müzik Türünü Tercih Etmelerinde Etkili Olan Sosyal/Çevresel Etkenin Yaş ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular.....	74
4.3.22. G.S.L. Öğrencilerinin En Çok Dinledikleri Müzik Türünü Tercih Etmelerinde Etkili Olan Sosyal/Çevresel Etmenin Sınıf ve Bölüm Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular.....	76
4.3.23. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinin Üzerinde Ana Akım Medya Elemanlarının Etkisinin Yaş ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular.....	78
4.3.24. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinin Üzerinde Ana Akım Medya Elemanlarının Etkisinin Sınıf ve Bölüm Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular.....	79
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	80
4.4.1. G.S.L. Öğrencilerinin Müzik Tercihlerine İlişkin Algılarını İfade Etmekte Kullandıkları Metaforlara İlişkin Bulgular	81
5. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	83
5.1. Sonuç	83
5.2. Öneriler	86
KAYNAKÇA.....	89
EKLER	95
Ek 1- Etik Onay Belgesi	95
Ek 2- İzin Belgeleri	97
Ek 3- Veli Onam Formu.....	100

Ek-4. Müzik Türü Tercih Anketi	101
Ek 5- Uzman Değerlendirme Formu	104
Ek 6- Özgeçmiş	108

KISALTMALAR

AGSL	: Ankara Güzel Sanatlar Lisesi
AI	: Artificial Intelligence (Yapay Zekâ)
API	: Application Programming Interface (Uygulama Programlama Arayüzü)
GSL	: Güzel Sanatlar Lisesi
IGSL	: İtrî Güzel Sanatlar Lisesi
KNN	: K-Nearest Neighbors (En Yakın Komşu) Bir çeşit makine öğrenme algoritması
Kya	: Kilo years ago / Bin yıl önce
MGSL	: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Lisesi
R&B	: Rythm and Blues
SVM	: Support Vector Machine (Destek Vektör Makineleri) – Bir çeşit makine öğrenme algoritması
TDK	: Türk Dil Kurumu
THM	: Türk Halk Müziği
TSM	: Türk Sanat Müziği
TTKB	: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Tablo 3.1	Çalışma grubuna ilişkin öğrenci dağılımı.....	29
Tablo 4.1	Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin müzik türü tercihleri.	31
Tablo 4.2	G.S.L. öğrencilerinin müzik dinleme sıklığı dağılımı.....	32
Tablo 4.3	G.S.L. öğrencilerinin müzik dinleme zaman dilimi dağılımı.	32
Tablo 4.4	G.S.L. öğrencilerinin müzik dinlemeyi en fazla tercih ettikleri ortam dağılımı.....	33
Tablo 4.5	G.S.L. öğrencilerinin müzik dinleme gerekçeleri dağılımı.	34
Tablo 4.6	G.S.L. öğrencilerinin dinledikleri müzik türlerinin, yakın çevrelerinde nasıl karşılandığının dağılımı.	35
Tablo 4.7	G.S.L. öğrencilerinin tercih ettikleri müzik türlerinin çağrıştırdığı özelliklerin dağılımı.....	35
Tablo 4.8	G.S.L. öğrencilerinin tercih ettikleri müzik türlerinin çağrıştırdığı duygulara göre dağılımı.	36
Tablo 4.9	G.S.L. öğrencilerinin, tercih ettikleri müzik türlerine ilk kez dikkat ettikleri döneme ilişkin dağılım.....	37
Tablo 4.10	G.S.L. öğrencilerinin tercih ettikleri müzik türlerinde en fazla etkilendikleri müziksel özelliklerin dağılımı.	38
Tablo 4.11	G.S.L. öğrencilerinin tercih ettikleri müzik türlerinde en fazla etkilendikleri sosyal/çevresel etkenlerin dağılımı.	39
Tablo 4.12	Ana akım medyanın (TV, Radyo, Sosyal Medya) G.S.L. öğrencilerinin müzik türü tercihleri üzerindeki etkisi olup olmadığına ilişkin dağılımı.	39
Tablo 4.13	G.S.L. öğrencilerinin tercih ettikleri müzik türlerinin yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre dağılımı.....	40
Tablo 4.14	G.S.L. öğrencilerinin tercih ettikleri müzik türlerinin sınıf ve bölüm değişkenlerine göre dağılımı.....	43
Tablo 4.15	G.S.L. öğrencilerinin müzik dinleme sıklığının yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre dağılımı.....	45
Tablo 4.16	G.S.L. öğrencilerinin müzik dinleme sıklığının sınıf ve bölüm değişkenlerine göre dağılımı.....	46

Tablo 4.17	G.S.L. öğrencilerinin müzik dinlemeyi tercih ettikleri günlük zaman dilimlerinin yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre dağılımı.	47
Tablo 4.18	G.S.L. öğrencilerinin müzik dinlemeyi tercih ettikleri günlük zaman dilimlerinin sınıf ve bölüm değişkenlerine göre dağılımı.	48
Tablo 4.19	G.S.L. öğrencilerinin müzik dinlemeyi tercih ettikleri ortamların yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre dağılımı.....	50
Tablo 4.20	G.S.L. öğrencilerinin müzik dinlemeyi tercih ettikleri ortamların sınıf ve bölüm değişkenlerine göre dağılımı.	51
Tablo 4.21	G.S.L. öğrencilerinin müzik dinleme sebeplerinin yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre dağılımı.....	52
Tablo 4.22	G.S.L. öğrencilerinin müzik dinleme sebeplerinin sınıf ve bölüm değişkenlerine göre dağılımı.....	54
Tablo 4.23	G.S.L. öğrencilerinin tercih ettikleri müzik türünün yakın çevrelerinde oluşturduğu etkinin yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre dağılımı.	56
Tablo 4.24	G.S.L. öğrencilerinin tercih ettikleri müzik türünün yakın çevrelerinde oluşturduğu etkinin sınıf ve bölüm değişkenlerine göre dağılımı.	58
Tablo 4.25	G.S.L. öğrencilerinin tercih ettikleri müzik türünün yaptığı çağrışımların yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre dağılımı.	60
Tablo 4.26	G.S.L. öğrencilerinin tercih ettikleri müzik türünün yaptığı çağrışımın sınıf ve bölüm değişkenlerine göre dağılımı.	62
Tablo 4.27	G.S.L. öğrencilerinin tercih ettikleri müzik türünün çağrıştırdığı duyguların yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre dağılımı.	64
Tablo 4.28	G.S.L. öğrencilerinin tercih ettikleri müzik türünün çağrıştırdığı duyguların sınıf ve bölüm değişkenlerine göre dağılımı.	66
Tablo 4.29	G.S.L. öğrencilerinin tercih ettikleri müzik türünü ilk kez fark ettikleri dönemin yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre dağılımı.	68
Tablo 4.30	G.S.L. öğrencilerinin tercih ettikleri müzik türünü ilk kez fark ettikleri dönemin sınıf ve bölüm değişkenlerine göre dağılımı.	69
Tablo 4.31	G.S.L. öğrencilerinin tercih ettikleri müzik türünün en etkileyici müziksel özelliğinin yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre dağılımı.	71
Tablo 4.32	G.S.L. öğrencilerinin tercih ettikleri müzik türünün en etkileyici müziksel özelliğinin sınıf ve bölüm değişkenlerine göre dağılımı.	73

Tablo 4.33	G.S.L. öğrencilerinin en çok dinledikleri müzik türünü tercih etmelerinde etkili olan sosyal/çevresel etkenin yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre dağılımı.	75
Tablo 4.34	G.S.L. öğrencilerinin en çok dinledikleri müzik türünü tercih etmelerinde etkili olan sosyal/çevresel etmenin sınıf ve bölüm değişkenlerine göre dağılımı.	77
Tablo 4.35	G.S.L. öğrencilerinin tercih ettikleri müzik türünün üzerinde ana akım medya elemanlarının etkisinin yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre dağılımı.	78
Tablo 4.36	G.S.L. öğrencilerinin tercih ettikleri müzik türünün üzerinde ana akım medya elemanlarının etkisinin sınıf ve bölüm değişkenlerine göre dağılımı.	80
Tablo 4.37	G.S.L. öğrencilerinin müzik tercihlerine ilişkin algılarını ifade etmekte kullandıkları metaforlara ilişkin bulgular.	81

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1 Müziğin dijitalleşme aşamaları.	14
Şekil 2.2 Lens'in müzik performansında duygusal iletişimin modeli.	18
Şekil 2.3 Prince'in müzik dinleme modeli.....	19
Şekil 2.4 Le Blanc'in müzik dinleme tercih modeli.	20
Şekil 2.5 Beş faktör kişilik envanteri.	21
Şekil 2.6 Hargreaves-North karşılıklı geribildirim modeli.	22

GÖRSEL LİSTESİ

Sayfa

Görsel 2.1 Mısır mitolojisinde yaşam ve ölüm arasında geçişi sağlayan “Ölüler Diyarının Efendisi Anubis” (Yapay Zekâ ile oluşturulmuştur)	10
--	----

GÜZEL SANATLAR LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN DİNLEDİKLERİ MÜZİK TÜRÜ TERCİHLERİNİN İNCELENMESİ (ANKARA ÖRNEĞİ)

ÖZET

Güzel Sanatlar içerisinde Müzik ve Resim alanları, Türkiye’de eğitimin hemen her kademesinde mesleki ve akademik olarak öğretimi yapılan sanat dallarıdır. Güzel Sanatların ilgili alanlarını kendilerine meslek olarak belirleyen ve bu yolda eğitim hayatına devam eden sanatçı adaylarının gerek öğretmenlik gerekse icracılık alanında daha donanımlı yetişebilmeleri açısından müziğin farklı türleri hakkında bilgi ve deneyime sahip olmaları meslekî gelişimleri açısından faydalı olacaktır. Bu noktadan hareketle, Güzel Sanatlar Liselerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin incelenmesi bu araştırmanın konusunu oluşturmaktadır.

Bu araştırma, Güzel Sanatlar Liselerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin müzik türü tercihlerini, bu tercihlerin demografik değişkenlere göre dağılımını ve müzikle kurdukları ilişkinin niteliğini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma, alanında yetkin sanat eğitimcisi veya sanatçı olmak amacıyla Güzel Sanatlar Liselerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin dinledikleri müzik türü tercihlerini ve bu tercihlerin hangi faktörlerden etkilendiğini tespit edebilmek amacıyla yürütülen bir durum tespit çalışmasıdır. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara İl Millî Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı üç (3) Güzel Sanatlar Lisesi’nin Müzik ve Görsel Sanatlar (Resim) bölümlerinde öğrenim görmekte olan 9, 10, 11 ve 12. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya toplam 573 öğrenci katılmıştır.

Araştırmada nicel yöntem tercih edilmiştir. Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen, içeriğinde 16 çoktan seçmeli ve 1 açık uçlu sorunun bulunduğu anket ile elde edilmiştir. Anket sorularının hazırlanmasında alana ilişkin üç uzmanın görüşü alınmış, anketin pilot uygulaması yapılmış, uygulama sonrası gerekli düzenlemelerden sonra anketin uygulaması gerçekleştirilmiştir. Ölçme aracının formunun uygulama süresi olarak dört haftalık süre belirlenmiş ve uygulama alınan resmî izinler doğrultusunda bizzat araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Elde edilen nicel veriler SPSS v.27 programında yer alan betimsel istatistik yöntemler ile, nitel veriler ise içerik analizi tekniğiyle analiz edilmiştir.

Araştırma sonucunda; Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin müzik tercihlerinde küresel popüler kültürün belirleyici olduğu, Rock/Metal (%23,4) ve Pop/R&B (%19,5) türlerinin ilk sıralarda yer aldığı görülmüştür. Öğrencilerin müziği günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası olarak gördükleri; duygusal düzenleme, stres yönetimi ve müzikal kimlik oluşumunu destekleme aracı olarak kullandıkları tespit edilmiştir. Müzik tercihlerini etkileyen faktörler incelendiğinde, sosyal medyanın (%37,7) geleneksel aile ve okul etkisinin önüne geçerek en güçlü etken olduğu; öğrencilerin müziği öncelikle duygusal bir deneyim (%59,7) ve melodik yapı (%24,8) üzerinden algıladıkları ortaya çıkmıştır. Demografik değişkenler açısından; cinsiyetin müzik tercihlerinde en belirleyici faktör olduğu, kız öğrencilerin daha geniş müzik türü yelpazesine sahip olduğu ve müzik dinlerken duygusal gerekçeleri öne çıkardığı; erkek öğrencilerin ise belirli müzik türlerine daha yoğun bağlılık gösterdiği saptanmıştır. Yaş ve sınıf düzeyi arttıkça popüler türlerden Klasik, Caz ve Blues gibi nispeten daha sakin yapıdaki türlere geçiş olduğu; özellikle 12. sınıf öğrencilerinin, motivasyonlarını ve dikkatlerini artırma potansiyeli taşıyan müzik türlerini dinlemeye ağırlık verdikleri, dolayısıyla sınav kaygısının müzik dinleme pratiklerini dönüştürdüğü gözlemlenmiştir. Duygusal bağlamda, yaş yükseldikçe huzur/rahatlama, güven vb. duyguların, yerini mutluluk ve en sonunda sorumluluk ve kaygıya bıraktığı da görülmektedir. Öğrencilerin değişken olan ruh hallerinin, gelecek kaygılarının, sosyal çevrelerinin ve içinde bulundukları interaktif ortamların dinledikleri müzik türlerine nispeten etki ettiği de ulaşılan sonuçlar arasındadır. Müzik bölümü öğrencilerinin geleneksel türlere daha açık olduğu; Resim

bölümü öğrencilerinin ise müziği tam anlamıyla bir aktivite aracı olarak kullandığı belirlenmiştir. Metafor analizi sonuçları, öğrencilerin müziği "duyguları ifade etme", "özgür hissettirme" ve "kültürel kimlik" aracı olarak çok boyutlu algıladıklarını göstermiştir.

Anahtar Kelimeler : Müzik türü, Müzik tercihi, GSL, Güzel sanatlar, Z kuşağı, Görsel sanatlar, Resim.

AN INVESTIGATION INTO THE MUSIC LISTENING PREFERENCES OF FINE ARTS HIGH SCHOOL STUDENTS (THE CASE OF ANKARA)

SUMMARY

Within the Fine Arts, Music and Visual Arts are artistic disciplines whose vocational and academic instruction is conducted at nearly every level of education in Turkey. For artist candidates who have designated the relevant fields of Fine Arts as their profession and who continue their educational journey along this path, possessing knowledge and experience regarding different genres of music will be beneficial for their professional development in terms of becoming more equipped in both teaching and performance. From this point of departure, the examination of music genres that students studying at Fine Arts High Schools prefer to listen to constitutes the subject of this research.

This research aims to reveal the music genre preferences of students studying at Fine Arts High Schools, the distribution of these preferences according to demographic variables, and the nature of the relationship they establish with music. The study is a situation determination study conducted to identify the music genre preferences of students studying at Fine Arts High Schools with the aim of becoming competent art educators or artists in their field, and to determine which factors influence these preferences. The study group of the research consists of 9th, 10th, 11th, and 12th grade students studying in the Music and Visual Arts (Painting) departments of three (3) Fine Arts High Schools affiliated with the Ankara Provincial Directorate of National Education. A total of 573 students participated in the research.

A quantitative method was preferred in the research. The data of the research were obtained through a questionnaire developed by the researcher, containing 16 multiple-choice and 1 open-ended question. In the preparation of the questionnaire questions, the opinions of three experts in the field were consulted, a pilot application of the questionnaire was conducted, and after the necessary arrangements following the application, the questionnaire was implemented. A four-week period was determined as the application duration for the measurement tool form, and the application was carried out by the researcher personally in accordance with the official permissions obtained. The obtained quantitative data were analyzed with descriptive statistical methods in SPSS v.27 program, while qualitative data were analyzed with content analysis technique.

As a result of the research; it was observed that global popular culture was determinative in the music preferences of Fine Arts High School students, with Rock/Metal (23.4%) and Pop/R&B (19.5%) genres ranking at the top. It was determined that students view music as an inseparable part of daily life; they use it as a tool for emotional regulation, stress management, and supporting musical identity formation. When the factors influencing music preferences were examined, social media (37.7%) emerged as the strongest factor, surpassing traditional family and school influence; it was revealed that students perceive music primarily as an emotional experience (59.7%) and through melodic structure (24.8%).

In terms of demographic variables; gender was found to be the most determinative factor in music preferences, with female students having a wider range of music genres and prioritizing emotional reasons when listening to music; male students, on the other hand, were found to show more intense loyalty to specific music genres. As age and grade level increased, a transition from popular genres to relatively calmer genres such as Classical, Jazz, and Blues was observed; particularly 12th grade students were observed to give weight to listening to music genres with the potential to increase their motivation and attention, thus indicating that exam anxiety transforms music listening practices. In the emotional context, it was also seen that as age increased, feelings such as peace/relaxation and security gave way to happiness and

finally to responsibility and anxiety. Among the results reached are that students' variable moods, future anxieties, social environments, and the interactive contexts they are in relatively affect the music genres they listen to. It was determined that Music department students are more open to traditional genres; Visual Arts (Painting) department students, on the other hand, use music fully as an activity tool. Metaphor analysis results showed that students perceive music multidimensionally as a tool for "expressing emotions," "feeling free," and "cultural identity."

Keywords: Music genre, Music preference, FAHS (Fine Arts High School), Fine arts, Generation Z, Visual arts, Painting.

1. GİRİŞ

Müzik, tarih boyunca toplumlarda ortak bir ruh ve birliktelik duygusu oluşturabilme gücüyle önemini koruyan bir sanat dalıdır. İnsanlık için müzik, tarihsel gelişim sürecinde iş bölümünün ortaya çıkmasıyla birlikte farklı sosyal yapıların ve sınıfların kimliklerini ifade etme aracına dönüşmüştür. Sanayileşme süreciyle birlikte daha belirgin hale gelen alt kültürlerin ve tüketici kimliğine sahip bireylerin yaşam tarzlarını yansıtacak şekilde müzik, yeniden üretilerek sunulmuştur. Bu dönüşüm, müziğin tanımının da değişmesine yol açmıştır (Bağcan, 2007, s. 1).

Popüler kültür ürünlerini izler, onlar hakkında tartışır ve onlara dair hayaller kurarız. Sevdiğimiz sanatçıların tükettiği ürünleri tüketmeye, onların giyim tarzlarını, kullandığı dekorasyon ve güzellik ürünlerini benimsemeye çalışırız; onların üzüntü, sevinç ve eğlence anlayışlarını özenerek taklit ederiz. İzleyici olarak bu süreçte, kendi sömürümüzü kendi irademizle sürdürürüz (Alemdar ve Erdoğan, 2005, s. 19). Özetle, popüler kültür -yaygın tanımındaki gibi- bir gündelik yaşam kültürü haline gelir ve yediklerimizden giydiklerimize, düşüncelerimizden eylemlerimize kadar tüm yaşamımızı kuşatır (Günindi Ersöz, 2002, s. 4).

Güzel Sanatlar Liseleri, Türkiye'de sanat eğitimi almak isteyen öğrencilere müzik eğitiminin ağırlıklı olarak Klasik Batı müziği ve Klasik Türk müziği kuramları üzerinden yürütüldüğü özgün bir eğitim ortamı sunmaktadır. MEB Güzel Sanatlar Liselerinde öğretimi yapılmakta olan Müzik Kültürü, teorik ve uygulamalı meslekî alan derslerinin (çalgı eğitimi, ses eğitimi, Müzik tarihi vb.) öğretim programları kapsamında bu kurumlarda öğrenciler, Türk Halk müziği ve Türk Sanat müziği çalgılarını ve bu müzik türlerinin müzikal yapılarını tanıırken bir yandan da Barok, Klasik ve Romantik dönem Batı müziği çalgı ve eserleriyle tanışmaktadırlar (MEB, 2019). Ancak bu formal müfredatın ötesinde, Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin de tıpkı Türkiye'deki diğer lise öğrencileri gibi popüler müzik türlerini dinledikleri bilinmektedir. Bu bağlamda hem Klasik Batı müziği, T.H.M. ve T.S.M. eğitimi alan hem de popüler müzik kültürüyle iç içe olan Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin müzik türü tercihlerinin incelenmesi, resmi müfredat ile bireysel müzik dinleme deneyimleri arasındaki ilişkiyi anlamak açısından önem taşımaktadır.

1.1. Problem Durumu

Küreselleşme, yerel kimlikleri dönüştürerek toplumları kendilerini yeniden tanımlamaya zorlamıştır. Sınırların belirsizleşmesiyle oluşan yeni toplumsal alanlar, bireyleri kendilerini ifade edecek yeni yollar aramaya itmiştir. İnsanlar küresel bir

kitlenin parçası olurken, aynı zamanda kişisel alanlar yaratarak özgürleşmeye ve yerel kimliklerini korumaya çalışmaktadır. Müzik de bu kimlik arayışının ve kendini ifade etme çabasının önemli bir tezahürüdür (Sağır ve Öztürk, 2015, s. 122). Bu noktadan hareketle gençlerin kendilerini en doğru şekilde ifade edebilecek müzik türlerini dinlemeye ağırlık verdikleri söylenebilir.

Günümüz gençlerinin dinlediği müzik türlerinin, konuşma ve üsluplarından giyim tarzlarına, davranışlarına kadar nüfuz ettiği söylenebilir. Rap müzik dinleyen birinin bol kıyafetler giymesi, breakdance ve graffiti gibi hip-hop alt kültürünün diğer kollarıyla da uğraşması, kendisini bu şekilde ifade ettiğini düşünmesinden ileri gelmektedir. Bu durum aynı şekilde Arabesk müzik dinleyenlerin genellikle tesbih taşıması, Rock müzik dinleyicilerinin ise ağırlıklı olarak siyah giyinmesi, koyu makyaj yapması vb. şeklinde ifade edilebilir.

Gençler, bu evrede kendi tarzlarını ve idollerini yaratırlar. Giyim, onlar için yaşamlarının kendilerine ve toplumsal çevrelerine dair tutumlarını ifade edebildikleri, nispeten kontrolü daha kolay bir boyutudur. Hebdige'e (1979) göre gençler, mevcut tarzları ödünç alarak, kıyafet, saç stili ve kişisel deneyimleri bir araya getirip belirli bir grubun statüsünü temsil eden bir kimlik inşa ederler (akt. Koca ve Koç, 2010, s. 39).

XXI. yüzyılda büyük süratle gelişme kaydeden teknoloji -özellikle yapay zekâ teknolojisi- müziği daha kişiye özel ve daha deneysel bir deneyim hale getirmektedir. Söz konusu deneysellik, her geçen gün yeni müzik türlerinin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Müzik türlerinin artması, özellikle sanat alanlarını kendilerine meslek olarak belirleyen herkes için onları anlamlandırmayı da gerektirmektedir.

Müzikle profesyonel olarak uğraşan, hayatlarını müzik yaparak ve öğreterek kazanan ve kendini bu alanda yetiştiren veya müzikten ilham alan ve sanatsal yaratılarının arka planında müzik olan kişilerin müzik türü tercihlerinin neler olduğu, bu araştırmanın problem durumunu oluşturmaktadır. Bu doğrultuda; araştırmanın problem cümlesi "Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin dinledikleri müzik türü tercihleri ve bu tercihleri etkileyen faktörler nelerdir?" olarak belirlenmiştir. Belirlenen problem çerçevesinde:

1. Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencilerinin Dinledikleri Müzik Türü Tercihleri Nelerdir?
2. Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencilerinin Dinledikleri Müzik Türü Tercihlerini Etkileyen Faktörler Nelerdir?
3. Güzel Sanatlar Lisesi'nde Öğrenim Gören Öğrencilerin Dinledikleri Müzik Türü Tercihlerine Yaş, Alan (Görsel Sanatlar (Resim) ve Müzik Bölümü), Cinsiyet Değişkenlerine Göre Dağılımı Nedir?

4. Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencilerinin Dinledikleri Müzik Tercihlerine İlişkin Algılarını İfade Etmekte Kullandıkları Metaforlar Nelerdir? alt problemlerine yanıt aranmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Güzel Sanatlar Liselerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin dinledikleri müzik türü tercihlerini ve bu tercihleri etkileyen faktörleri tespit etmektir. Bu çerçevede Güzel Sanatların Müzik ve Görsel Sanatlar (Resim) alanlarını meslek olarak seçen öğrencilerin hangi müzik türlerini, hangi sebeplerle tercih ettiklerinin incelenmesi ile meslekî müzik eğitimi alanına katkı sağlanması düşünülmüştür.

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, günümüz müzik türlerinin sayısının teknolojiye paralel olarak ciddi bir artış göstermesi sebebiyle, özellikle mesleki müzik eğitimi alan gençlerin en çok hangi müzik türlerini dinlemeyi tercih ettiklerinin belirlenmesi açısından önem taşımaktadır. Araştırma, Müzik ve Resim alanlarında öğrenim gören öğrencilerin müzik türü tercihlerinin birlikte incelendiği ilk çalışmadır.

Ayrıca literatürde gençlerin müzik türü tercihleri konusunda yürütülen çalışma sayısının az sayıda olması, Müzik ve Resim alanlarında mesleki eğitim alan öğrencilerin müzik tercihlerini inceleyen sınırlı sayıda araştırma olması diğer önemli hususlar olarak belirtilebilir.

1.4. Sayıtlar

Araştırmada;

- Tüm katılımcıların müzik dinlediği,
- Tüm katılımcıların müzik türlerini ayırt edebildiği,
- Tüm katılımcıların en az bir müzik türünü tercih ettiği sayıtlarından yola çıkılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- Veri toplama dönemi olarak 2024-2025 eğitim öğretim yılının bahar yarı yılı ile,

- Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde, Ankara ilinde faaliyet gösteren Ankara, İtrî ve Mimar Sinan Güzel Sanatlar Liseleri ile,
- Çalışma grubunda yer alan Güzel Sanatlar Liselerinin Müzik ve Görsel Sanatlar (Resim) bölümlerinde öğrenim görmekte olan ve araştırma için veli onayı bulunan gönüllü öğrencileri ile sınırlıdır.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Müzik Kavramı

Müziğin ne olduğunu tam olarak anlayabilmek için şüphesiz ki öncelikle sesi anlamak ve tarif etmek gerekir. Sesin kabuğundan çıkarak tarih sahnesinde yüz yıllar boyunca yaşadığı değişim ve gelişime kendi evrimsel çerçevesinden bakıldığında, sonraki adımda dönüşeceği “Müzik” kavramını anlamlandırmak daha kolay olacaktır. Nikola Tesla’nın dediği gibi evrenin gizemini anlamak için her şeyden önce frekans cinsinden düşünmek gerekmektedir.

İnsanların İlk Çağ’dan itibaren sesler aracılığıyla iletişim kurdukları ve insan sesinin müziğin temelini oluşturduğu bilinmektedir. Doğa, sayısız ses kaynağı içeren bir bütünden meydana gelmiş olup, farklı cisimlerden çıkan seslerle doludur. Doğada bulunan sesler, canlılar için çeşitli anlamlar taşır. Doğadaki canlılar, algıladıkları bu sesleri kendi yaşam süreçlerine uygun şekilde değerlendirerek birer iletişim aracı haline getirmiş ve bu şekilde varlıklarını sürdürmüşlerdir (Temiz, 2013, s. 59).

Müziğin ortaya çıkışında ve müzik aletlerinin yapım sürecinde doğa, insan için en temel ses kaynağı olarak rol oynamıştır. İnsanlığın doğadaki sesleri taklit etmesi, kendi sesini rüzgârın uğultusuna, kuşların ötüşüne benzetme çabasının, tarihin ilk melodilerinin temelini oluşturduğu düşünülmektedir. Bu sesleri yeniden üretme arzusu, onların yerini alabilecek ve doğal sesleri taklit edebilecek araçlar yaratma arayışını doğurmuştur. Böylece ilk müzik aletleri, doğanın bir uzantısı olarak şekillenmiştir. Zaman içinde insanlık, doğayla kurduğu bu benzerliği derinleştirmek ve müzik aletlerini insan sesine yakın akustik nitelikte sesler üretebilecek seviyeye ulaştırmak için bu araçları geçmişten günümüze sürekli geliştirmiştir (Yamaner, 2018, s. 1).

İnsan, var olduğu ilk andan itibaren doğadaki sesleri taklit etme ve onları yeniden üretme ihtiyacı duymuştur. Doğal sessizlik anlarında, çevresindeki seslerin eksikliğini hisseden insan, bu sesleri yansıtacak veya onların yerini alacak araçlar geliştirme arayışına girmiştir. Bu arayış, ilk müzik aletlerinin doğanın bir yansıması olarak ortaya çıkmasını sağlamıştır. Erken dönem insan toplulukları, bedenlerinin çıkardığı seslerle yetinmeyerek taş, kemik, ağaç gibi malzemeleri kullanarak yeni sesler üretmiş ve müziği çeşitlendirmiştir (Yamaner, 2018, s. 4).

Müzik, beşerî tarihin başlangıcından itibaren var olan, toplumların birbirleriyle etkileşimde bulunmak ve iletişim kurmak amacıyla kullandığı, dini ritüellerde tapınma; dans ve icrada eğlenceye hizmet etmiş, kültür hayatının önemli bileşenlerinden biridir.

Temiz (2013) ve Yamaner (2018)'in de değindiği üzere, insan önce doğaya kulak vermiş, sonra yavaş yavaş duyduğu sesleri anlamlandırmaya ve işlemeye başlamıştır. Sesi işleme ve müziği oluşturma sürecinin, iletişim kurmanın da ötesine geçtiği, inanç dünyasına ve sosyal hayata adapte olduğu pek çok medeniyette görülmektedir.

Müzik, bir toplumun sosyal yaşamından siyasi yapısına, dini inançlarından yerel ve evrensel geleneklerine kadar uzanan çok yönlü bir etkileşimle biçimlenir. Belirli bir coğrafyaya özgü sözlü veya enstrümantal eserler; o bölgenin kültürel dokusunu, toplumun düşünce tarzını, geleneklerini ve değer yargılarını yansıtır. Toplum bireyleri, müzik aracılığıyla en sıradan duygulardan en karmaşık içsel deneyimlere kadar kendini ifade edebilirken, bu sanat formu nesiller boyunca hem sözlü aktarımla hem de teknolojik imkanlar sayesinde kaydedilerek geleceğe taşınabilmiştir (Angı, 2013, s. 61-62).

Müziğin doğuşuna, kökenine veya başlangıç zaman ve mekânına dair kesin bir sonuca varmak neredeyse olanaksızdır. Bu belirsizlik, insanlığın müziğin yaşam içindeki gelişimini açıklamak üzere çoğunlukla varsayımlara dayalı genellemeler ve teorik çıkarımlar üretmesine yol açmıştır (Nacakcı, 2012, s. 22).

Müziğin kökenine dair ilk teori, temel armoni bilgisinin kaynağının kuş seslerindeki melodik yapı olduğunun keşfedilmesiyle insanların bu doğal sesleri dinleyerek onları taklit ettiği fikrine dayanır. İkinci bir yaklaşım ise, insanın duygusal deneyimlerinin bedensel tepkilere (örneğin ses tellerinde kasılmalar) yol açtığını ve bu fiziksel süreçlerin sözlü müziğin ortaya çıkışını tetiklediğini öne sürer. Zamanla, insanın gelişen konuşma becerisi, ifade biçimlerini ikiye ayırmıştır: Düşünceler dil aracılığıyla aktarılırken, duygular müzikle ifade edilir hale gelmiştir (Bayramlı, 2014, s. 29-30).

Antik çağlarda müziğin doğuşunun temelinde, insanların dini inanışlarla olan derin bağlantısı yatar. Doğa olayları karşısındaki çaresizlik hissi, insanda metafizik bir güce duyulan inancı beslemiş; bu inanç zamanla ritüeller, semboller ve kurumsal yapılar üzerinden şekillenerek kutsal inanç sistemlerinin temelini atmıştır. İnsanlar, tanrısal varlıklarla iletişim kurma ve dini sorumluluklarını yerine getirme çabasıyla çeşitli ritüeller geliştirmiş, bu süreçte müzik ve dans gibi sanatsal ifadeleri araç olarak kullanmıştır. Öyle ki, ilkel enstrümanlar ve bedensel hareketlerle gerçekleştirilen bu pratikler, müziğin erken dönemdeki en saf biçimi olan "dini müzik" türünün ortaya çıkmasını sağlamıştır (Yiğit, 2023, s. 130).

Müzik, evrim teorisi, doğa felsefesi ve hikâye oluşturma bağlamında etkileyici bir konudur. Tüm yaşayan kültürlerde önemli bir yere sahiptir; günlük yaşamın pek çok

alanına nüfuz eder ve çeşitli işlevler üstlenir. Ayrıca müziğin tarihi oldukça eskiye dayanmaktadır. Arkeolojik bulgular, en eski müzik aletlerinin 40.000 yıl öncesine (40 Kya) ait olduğunu göstermektedir. Bu bulgulardan önce de günümüze ulaşmayan daha eski müzik etkinliklerinin var olabileceği düşünülmektedir (Killin, 2018).

2.2. İhtiyaç Olarak Müzik

Müzik, hem bireyler hem de toplumlar için vazgeçilmez bir ifade aracıdır. İnsanların duygularını, düşüncelerini ve izlenimlerini en etkili şekilde aktarmak için geliştirdikleri müzik sanatı, dört temel unsurla hayata geçer: besteci, eser, seslendirici ve dinleyici. Besteciler, eserler aracılığıyla duygu ve düşüncelerini ortaya koyarken, bu mesajları seslendiriciler yorumlayarak dinleyicilere iletir. Müzikal iletişimin tamamlanması için dinleyicinin varlığı ise büyük önem taşır. Dinleyicinin varlığı olmaksızın bestecilerin eser yaratma motivasyonu ve seslendiricilerin performans sergileme amacı anlamını yitirecektir (Şenoğlu Özdemir ve Can, 2019).

İnsanoğlu tarih boyunca müziği, başta iletişim olmak üzere birçok amaçla kullanmıştır. En başta müziği ciddiye almamış, hatta günlük hayatın bir parçası olarak kabul etmemiş olabilir. Avcı-toplayıcı toplumlar ele alındığında, insanların birincil içgüdülerinin hayatta kalmak olduğu yadsınamaz. Hal böyleyken müziğin gerçek bir ihtiyaç haline geldiği nokta tam olarak neresidir?

Herkes müzikle aynı düzeyde ilgilenmese de muhtemelen hiç kimse müzik aracılığıyla elde edilen zevki tamamen hissetmekten uzak değildir. Tarih boyunca hiçbir ulus, kültür ya da dönem, müziğin bir türünü içermeyen bir yaşam tarzına sahip olmamıştır. Bu evrensel varlık, insanın köklü bir ihtiyacını karşılamalı ve önemli psikolojik durumlara yanıt vermelidir. Peki, müziğin psikolojik temelinde yer alan motivasyon, tek bir belirleyici faktörden mi oluşur? Yoksa tek başına vazgeçilmez olmayan ancak bir araya geldiğinde gerekli motivasyonu ortaya çıkaran birçok değişken faktörden mi? Ya da bir temel psikolojik ihtiyaçla çeşitli yardımcı motivasyonların birleşiminden mi doğar? İşte bu sorular, teorisyenlerin ve filozofların farklı açılardan sorduğu ve yanıtlamaya çalıştığı temel meselelerdir (Kohut ve Levarie, 1950, s. 64).

Reitan (2013), dinleme yaklaşımlarını incelemek amacıyla bir araştırma yapmış ve sekiz profesyonel orkestra müzisyeni ile görüşmeler gerçekleştirerek müzisyenlerin aktif müzik dinleme süreçlerinde nasıl tepki verdiklerini ve hangi dinleme yaklaşımlarını benimsediklerini ortaya çıkarmıştır. Araştırmada müzisyenlere daha önce duymadıkları düşünülen bir eser dinletilmiş ve bu eser üzerinden mülakatlar yapılmıştır. Müzisyenlerden kendilerini dinleyici olarak “duygusal” mı yoksa “analitik”

mi tanımladıklarını belirtmeleri istendiğinde, katılımcıların üçü duygusal, beşi ise analitik dinleyici olarak nitelendirmiştir. Bununla birlikte, orkestra performanslarını değerlendirmede müzisyenlerin genellikle kendi çaldıkları enstrümana odaklandıkları ve eleştirel dinlemenin daha ön planda olduğu gözlemlenmiştir. Araştırma sonucunda, müzik dinlemenin çok katmanlı bir süreç olduğu, müzisyenlerin müziğin farklı yönlerini aynı anda algılayabildiği ve bu açılardan zengin bir dinleme deneyimi yaşadığı ortaya konmuştur (akt. Özdemir ve Can, 2019. 371).

2.3. Müzik Türleri ve Türlerin Sınıflandırılması

Müzik türlerinin, benzer özellikler taşıyan parçaları sınıflandırmak için kullanılan insan yapımı kategoriler olduğu öne sürülmektedir. Bu ortak özellikler, genellikle eserlerin enstrümantasyonu, ritim yapısı ve armonik dokusu gibi unsurlardan oluşur (Tzanetakis ve Cook, 2002, s. 293-301).

Müzikte “tür” kavramı, birbirine benzer özellikler taşıyan müzikal eserleri belirli bir sınıflama çerçevesinde tanımlamak için kullanılır. Türk Dil Kurumu tarafından “çeşit” ya da “cins” olarak ifade edilen bu kavram, Hodeir tarafından “aralarında yeterli niteliksel benzerlik bulunan biçimlerin bir araya getirilmesi” şeklinde açıklanmıştır. Türler, içerik açısından (dinsel veya din dışı), teknik özellikleri bakımından (ses müziği veya çalgı müziği) ayrılabilir. Ayrıca, bazı durumlarda bu türlerin birbiriyle iç içe geçtiği de görülebilir. Örneğin, bir müzik eseri hem dinsel veya din dışı içerikli olabilir hem de ses veya çalgı kullanımı açısından farklı özellikler taşıyabilir (Canbay, 2013, s. 200).

Müziğin hemen hemen insanlıkla birlikte ortaya çıktığı ve gelişmeye başladığı bilinmektedir. Özellikle yazılı tarihin tüm evrelerinde müziğin ayak izlerine rastlamak mümkünse de müziğin sadece birkaç başlık altında toplandığı dikkat çekmektedir. Tarihte müziğe dair ipuçları barındıran medeniyetler mercek altına alındığında, genellikle tanrı/yarı tanrılara/doğaya tapınma ve dini ritüelleri gerçekleştirme amacıyla “dini müzik, tapınak/ayın müziğinin kullanıldığı; halk arasında ise günlük hayattaki olayların anlatıldığı “halk müziğinin icra edildiği gözlemlenmektedir. Antik Mısır’da sadece sarayda saray ve tapınak müziği dinlenirken halkın bu müziklere ulaşamaması; Orta çağda özellikle Rönesans ve Barok dönemlerde Çok sesli müziğin sadece soylulara has olması ve Klasik dönemin başlamasıyla halkın içine karışması; yine Osmanlı saray müziği olarak bilinen Klasik Türk müziği (Türk Sanat Müziği)’nin Gerileme Devri’nde halkla buluşması da bu duruma örnek gösterilebilir. Tüm bu süreçte halk müziğinin hiç duraksamadan devam ettiği bilinmektedir. Orta çağ Avrupası’nda Haçlı seferleriyle başlayan “ozanlık (troubadour)” geleneği günümüze kadar taşınmış ve bugün yerel olarak da olsa hâlâ güncelliğini korumaktadır.

İnsanoğlu, yüzyıllar boyunca doğa, evren ve tanrısal olayların sırlarını çözmeye çalışmış ancak bu süreçte mit kavramı ortaya çıkmıştır. Mitler, doğanın, evrenin ve insanın yarattığı her şeyi kişileştirerek yorumlamasının bir sonucudur. Bu bağlamda mitler, dünyanın oluşumunu, tanrıları ve kahramanlık öykülerini konu alan anlatılar olarak tanımlanabilir. Mitler, içinde bulundukları dönemin toplumsal ve kültürel özelliklerini uzun zaman dilimleri boyunca taşıyarak toplumları ve kültürleri etkilemiş ve bu etkiyle gelişimini sürdürmüştür. Ancak mitler bilimsel gerçeklere dayanmaz; düşüncenin ve hayal gücünün ürünüdürler. Mitleri şekillendiren asıl öge, insanoğlunun duyguları, düşünceleri, korkuları, istekleri ve beklentileridir. Bunun temel nedeni, insanın doğadaki güçler karşısında varlığını koruma mücadelesi, yaşamını sürdürebilme çabası ve içsel korkularını kontrol altına alma arzusuna dayandığı söylenebilir (Sarıboğa ve Akıncı, 2017, s. 2).

Sarıboğa ve Akıncı'nın da savunduğu gibi, geçmişte insanların anlamlandırmakta zorlandığı ya da korktuğu doğa olaylarıyla başa çıkabilmek için mitleri uydurduğu, güçlü hayvanlara kutsiyet atfettiği (Şekil 1. Mısır Tanrılarında çakal başlı Anubis vb.) ve hayatlarını bu doğa üstü saydıkları güçlere göre şekillendirdikleri bilinmektedir. Hemen her eski çağ medeniyetinin mitolojik bir alt metninin olması ve müziğin de bu inanç sisteminin değişmez bir parçası olması, müziğin ayin ve ritüellerin mihenk taşı haline getirmiştir. Bugün bile semaî dinlere bakıldığında hemen her ibadethaneden yükselen müzik sesini duymak mümkündür. İbadethanelerde Tanrı'ya yakarış aracı olarak kullanılan müzik camilerde, kiliselerde vb. ilahiye dönüşmüş ve semaya yükselmiştir. Türkiye'de bir camide İlâhi formunda söylenirken binlerce kilometre ötedeki Amerika'da bir kilisede Gospel olarak kulağa çalınmıştır. Tek sesli, çok sesli, çalgı müziği, vokal müziği vb. şeklinde kategorize edilen müzik yavaş yavaş çeşitlenmeye başlamıştır.

Görsel 2.1 Mısır mitolojisinde yaşam ve ölüm arasında geçişi sağlayan “Ölümler Diyarının Efendisi Anubis” (Yapay Zekâ ile oluşturulmuştur)

Müzik dinleme, günlük yaşamın önemli bir parçasını oluşturur ve bu alanda uzmanlaşmış platformlar (örneğin Spotify, YouTube Music, Apple Music, Amazon Music), kullanıcıların dinleme alışkanlıklarına göre kişiselleştirilmiş içerik önerileri sunar. Akış hizmeti sağlayan platformların sayısı, 2019’da 341 milyon iken 2021’de 487 milyona ulaşarak sürekli bir artış göstermektedir. Müzik türleriyle ilgili istatistiklere bakıldığında, dünyada 300’den fazla müzik türü bulunurken, en popüler olanının pop olduğu belirlenmiştir (HeadphoneAddict, akt. Szabo ve ark., 2024, s. 2).

Teknolojinin henüz yaygınlaşmadığı dönemlerde, müzik türlerini kategorize etmenin ya da tür bazlı sınıflandırma yapmanın nispeten daha az karmaşık olduğu söylenebilir. 1950’li yıllarda Blues türünün Rock 'n Roll'a evrilmesi, sonrasında Rock, Pop, R&B gibi diğer türlerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Ancak günümüze yaklaştıkça, özellikle kayıt teknolojilerindeki gelişmeler, taşınabilir dinleme cihazlarının yaygınlaşması ve kişiselleşmesi, müzik piyasasında önemli bir arz oluşturmuş ve bu durum müzik türlerinde belirgin bir çeşitlenmeye yol açmıştır. Plak, kaset ve CD üretiminin neredeyse tamamen sona erdiği günümüzde, müziğin yaygınlaştırılması, bu amaçla geliştirilen dijital platformlar (Spotify, Deezer vb.) aracılığıyla gerçekleşmektedir. Bu platformlar sayesinde üretim, depolama, dağıtım ve satış maliyetleri önemli ölçüde azalmakta; algoritmalar aracılığıyla dinleyici tercihleri daha

ayrıntılı analiz edilebilmektedir. Günümüzde, özellikle popüler müziklerin kategorize edilmesi, makine öğrenmesi teknikleri ve algoritmalar tarafından gerçekleştirilmektedir.

Günümüzde popüler müziklerin türlerine göre kategorize edilmesinde makine öğrenmesi teknikleri, özellikle de Konvolüsyonel Sinir Ağları (CNN) gibi derin öğrenme modelleri etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Örneğin, Abou Haidar (2024) tarafından geliştirilen ve Python ile eğitilen bir CNN modeli, ses dosyalarını Mel spektrogramlarına dönüştürerek 11 farklı müzik türünü %98.5 doğruluk oranıyla sınıflandırabilmektedir.

Son yıllarda dijitalleşmenin yaygınlaşması, yalnızca müzik kompozisyonu, dağıtımı, satışı, depolama, eğitim ve müzik notaları gibi alanlarda devrim yaratmakla kalmamış, aynı zamanda farklı müzik stillerinin tanımlanmasını da mümkün kılmıştır. Ayrıca, yapay zekâ veya tanıma algoritmalarını kullanan bilimsel çalışmalar giderek artmakta olup, bu alanda k-en yakın komşu (k-NN) ve destek vektör makineleri (SVM'ler) gibi yöntemler sıklıkla uygulanmaktadır. Tzanetakis ve Cook'un 2002 yılındaki çalışmaları, otomatik müzik türü sınıflandırma sistemlerinin temelini oluşturur. Bu yazılımlar, dijital platformlarda depolanan müzik eserlerinin analiz edilmesini ve düzenlenmesini sağlar. Aynı zamanda, büyük müzik hizmetleri (örneğin Spotify, Last.fm) API'leri aracılığıyla müzik stilleriyle ilgili güncel ve kapsamlı verilere erişim imkânı sunar. Spotify tarafından sağlanan verilere göre, tanımlanmış olan müzik türlerinin sayısı 5000'i aşmaktadır. Yeni müzik türlerinin ortaya çıkmasının yanı sıra, bu türlerin çaprazlanmasıyla yeni stil alt kategorilerinin de oluşturulduğu gözlemlenmektedir. Bu durum, müzik türlerinde sürekli bir büyüme eğilimini beraberinde getirmektedir. Müzik türlerinin hiyerarşik olarak sınıflandırılması konusunda ise çeşitli teoriler öne sürülmüştür (Szabo ve ark., 2024, s. 3).

2.4. Z Kuşağının Müzik Türü Tercihleri

2.4.1. Kuşak Kavramı

Genel olarak belirli bir zaman diliminde doğan kişiler, “kuşak” veya “nesil” olarak adlandırılır. Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde “kuşak” tanımı, “yaklaşık aynı yıllarda doğmuş, aynı dönemin koşullarını paylaşmış, benzer sıkıntılar ve yazgılar yaşamış, ortak ödevlerle yükümlü olmuş kişiler topluluğu” şeklinde ifade edilir. Tarih felsefesi ve kültür tarihi açısından ise kuşak, “yeni bir anlayış, yaşam duygusu ve yeni biçimlerde birleşmiş ancak geçmişten farklı çizgilerle ayrılan kişiler topluluğu” olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca Medeni Hukuk Terimleri Sözlüğünde bu kavram “nesil” olarak ifade edilmektedir (Karadoğan, 2019, s. 12).

Kuşak kavramıyla ilgili en önemli tartışma, kuşak oluşumunun yaşa dayalı biyolojik bir olgu mu yoksa sosyolojik bir gerçeklik mi olduğu üzerinedir. Geleneksel anlamda bir kuşak, “ebeveynlerin ve çocuklarının doğumları arasındaki ortalama zaman dilimi” olarak tanımlanır. Biyolojik açıdan her bin yıllık döneme 20-25 yıllık kuşaklar yerleştirilir. Bu yaklaşım geçmişte sosyologlara yararlı bilgiler sunmuş olsa da günümüzde yeniden değerlendirilmesi gereken bir durum haline gelmiştir. Çünkü bu tanım yalnızca yıllara odaklanmakta ve çağdaş toplumların dinamik yapısını göz ardı etmektedir. Günümüzde teknolojik gelişmeler, değişen kariyer modelleri, çalışma koşulları ve toplumsal değerlerin dönüşümü, toplulukların çok daha hızlı bir şekilde değişmesine neden olmaktadır. Bu bağlamda, iki on yıllık dilim artık kuşakları tanımlamak için fazlasıyla uzun bir süre olarak kabul edilmektedir. Ayrıca, günümüzde biyolojik açıdan bir kuşağın süresi giderek uzamaktadır. Çünkü çocuk sahibi olma yaşı tarihte hiçbir zaman olmadığı kadar ertelenmektedir. Örneğin, ebeveynlerle çocukların doğumları arasındaki zaman dilimi, eskiden ortalama 20-25 yıl iken, şu anda 30 yıla kadar çıkmıştır. 1982’de ilk bebeğini dünyaya getiren kadınların ortalama yaşı 25 iken, 2010 yılında bu yaş 31’e yükselmiştir. (Aydın ve Başol, 2014, s. 2)

Y kuşağının sonunun ve Z kuşağının başlangıcının tam olarak hangi yıla denk geldiği hâlen tartışma konusu olmaya devam etmektedir. Bazı sosyologlar ve araştırmacılar, Y kuşağının 1997 veya 1998’de sona erdiğini savunsa da genel olarak kabul gören görüş, Y kuşağının 1999 yılında bittiği ve Z kuşağının 2000 yılından itibaren başladığı yönündedir. Bu nesil, halen çocukluk veya ergenlik dönemlerini yaşamakta olan ancak yaşlarının ötesinde sosyo-ekonomik ve kültürel değişimlere önemli ölçüde etki eden bir grup olarak öne çıkmaktadır (Ünlü, 2023, s. 19).

Z Kuşağı, 1990’ların ortasından 2000’lerin sonlarına kadar doğan ve “her an çevrimiçi” olan, tam anlamıyla teknolojiye bağlı bir kuşak olarak tanımlanmaktadır. Bu nesil, dijital dünyanın yerleştiği araçlarla büyüyen ve hayatlarının her alanında teknolojiyi yoğun şekilde kullanan bireylerden oluşur. Z Kuşağı’nı tanımlamak için önerilen yeni terimler de teknoloji gelişiminin en son trendlerini yansıtmaktadır. Örneğin, bu kuşak “Nesil I (İnternet Kuşağı)”, “Sonraki Kuşak” veya “Gelecek Kuşak”, “Net Kuşağı” ve “i-Nesil” gibi adlarla anılmaktadır (Levickaite, 2010, s. 173).

Z Kuşağı, şimdiye kadar var olan kuşaklar arasında en küresel, en teknolojik olarak yeterli ve okuma-yazma ile sosyal anlamda en güçlü şekilde güçlenmiş nesil olarak tanımlanabilir. Ancak buradaki “sosyallik”, geleneksel yüz yüze ilişkilerden ziyade sosyal medyadaki etkinlikleri ve geniş bağlantı ağlarını ifade etmektedir. Bu kuşak, neredeyse doğumdan itibaren teknolojiyle şekillenmiş ve onunla iç içe büyümüştür.

Teknolojiye olağanüstü düzeyde bağımlıdırlar ve ana dilleri teknolojik bir dil olarak kabul edilebilir (Karadoğan, 2019, s. 17).

İnternetle birlikte doğan ve internetsiz bir dünya yaşamayan Z Kuşağı üyeleri için, arkadaşlarının onayı ve toplumsal kabulü büyük önem taşır. Bu kuşak, orijinallik ve “gerçekliğe” değer verirken, benlik algılarını ait oldukları grup tarafından şekillendirilen bir yapıya sahiptir. İnternet kullanımı sayesinde küresel ölçekte farklı deneyimler ve fikirlerle karşılaşan Z Kuşağı, bu özelliğiyle dikkat çeker. Güvenliğe daha önceki kuşaklara kıyasla daha fazla önem veren bu nesil, aynı zamanda yüksek bir kendine güvene sahiptir ve genellikle iyimser bir tavır sergiler. Bu iyimserlik ve kendine olan güvenleri, karşısına çıkabilecek engelleri aşabileceklerine dair bir inanç geliştirmelerini sağlamaktadır (Williams ve Page, 2011).

2.4.2. Z Kuşağı ve Müzik

Gençlik alt kültüründe müzik, tüketim metası olarak önemli bir yere sahiptir. Müziğin doğasından kaynaklanan özellikler, onu diğer tüketim ürünlerinden daha avantajlı hale getirmektedir. Bunlardan en dikkat çekici olanı, bir şarkının kolayca ısıyla çalarak yeniden üretilebilmesidir. Ayrıca müziğin kolay erişilebilirliği, düşük maliyeti ve diğer aktivitelerle birleştirilebilir olması, onu gençlik için cazip kılan önemli faktörlerdir. 1979 yılında Sony firmasının *walkman*'i piyasaya sürmesiyle müzik, taşınabilirlik özelliği kazanarak devrimsel bir boyut daha elde etti. Bu sayede müzik dinleme faaliyeti artık mekândan bağımsız hale geldi. Dijital teknolojinin ilerlemesiyle birlikte müzik parçaları sıkıştırıldı ve yüzlerce şarkı tek bir CD veya DVD'ye kaydedilerek taşınabilirliği daha da artırıldı. Dijital müzik çalarların ortaya çıkması, kişiler arası müzik paylaşımını kolaylaştırdı. İnternet üzerinden müzik indirme imkânının artmasıyla birlikte müzik erişimi çok daha kolay hale geldi ve bu durum, müzik ile gençlik alt kültürleri arasındaki bağın güçlenmesine katkı sağladı (Oğuz, 2016, s. 45).

North ve Hargreaves'e (1999) göre müzik tercihleri, sadece kişisel kimlik oluşturmakla kalmayıp aynı zamanda başkalarına kendini nasıl ifade etmek istediğini yansıtan bir iletişim aracıdır (akt. Erdem, 2011, s. 20). Ergenler, müziği hem kim olduklarını açıklamak hem de toplumda nasıl algılanmak istediklerini iletmek için kullanabilirler. Bu bağlamda müzik, ergenler için hem bireysel kimliklerini şekillendiren hem de sosyal çevreyle iletişim kurmalarını sağlayan en güçlü araçlardan biridir (Erdem, 2011, s. 20).

Hemen her müzik türünün toplumsal bir alt metine sahip olması (Blues, Caz, Rap, Halk müziği vb.) özellikle kimlik arayışında olan bireylerin, kendilerini yakın hissettikleri müzik türüne yönelmesine sebep olmuş ve müzik türleri ile dinleyici

arasında arz-talep dengesi oluşmaya başlamıştır. Bu sebeple müziğin sektörel boyutu da ön plana çıkmış ve müzik piyasası gelişmiştir. Plak, kaset, CD, MP3 çalar derken bugün hızla dijitalleşen ve müziğe erişimin yazılım yoluyla sağlandığı dünyada müzik geçmişe göre daha az maliyetli ve kolay ulaşılabilir bir hale gelmiştir. Bugün dünyanın her yerinde insanların farklı müzik sağlayıcı uygulamalarla müziğe eriştiği bilinmektedir.

Pavlik'e (2004) göre World Wide Web'in ortaya çıkması tüm kitle iletişim araçlarında köklü bir değişim yaratmış ve medyanın dijitalleşmesi önemli avantajlar sunmuştur (akt. Oğuz, 2016, s. 50). Dijital medyanın en dikkat çekici avantajları arasında, daha düşük maliyetlerle üretim yapılması, yaratım süreçlerinin basitleşmesi ve üretim ile dağıtımın küresel boyuta ulaşması yer almaktadır. Ayrıca, medyanın dijitalleşmesiyle tüm bilgilerin "bit"lere indirgenebilmesi sayesinde, önceden bir araya gelmeyen içeriklerin birleşerek çoklu ortamlar oluşturması da büyük önem taşır. Çoklu ortam sayesinde, gazetelerde video izleme veya radyo dinleme gibi imkânlar mümkün hale gelmiştir. Bu gelişmeler, doğal olarak müziğin üretim, dağıtım ve tüketim biçimlerini de derinden etkilemiştir (Oğuz, 2016, s. 50).

Müziğin dijitalleşme aşamaları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

MP3'ün İcadı	1991	
MP3.com	1997	Online müzik erişimi
Emusic.com	1998	MP3 indirilen ilk web adresi
Napster	1999	P2P bağlantı ile müzik indirme
Shazam	1999	Müzik tanıma programı
KaZaa	2001	Paylaşım platformu
iPod	2001	Dijital müzik kütüphanesi
iTunes	2003	Yasal müzik satışı
Spotify	2006	Dijital müzik platformu
Deezer	2007	Dijital müzik platformu
Fizy	2008	Dijital müzik platformu
YouTube Music	2015	Dijital müzik platformu

Şekil 2.1 Müziğin dijitalleşme aşamaları.

Günümüzde artan müzik çeşitliliği, gençliği kendi kültürü ve kendi sembolleriyle ayrı bir toplum haline dönüştürmüştür. Bu süreç, gençleri gelecekteki "tüketici" rolüne hazırlayan bir eğitim olarak da değerlendirilebilir: Kurallara uymayı öğrenmek, başkalarının arzularını benimsemek, dünyadaki her şeye sahip olma çabası içinde grupla bütünleşmek; ancak aynı zamanda yetişkinlerden farklılaşmak için "yenilik"

peşinde koşmak. Burada önemli olan, sonsuz sayıda stil ve simgeye dayanarak tüm grubun “dünkü hali”nden farklılaşmasıdır. Müzik artık sadece bir gösteri veya kişisel farklılaşma aracı değil, ilişkilerin kendisidir. Artık sadece grupların – gençlerin yetişkinlere karşı – bir araya gelmesini sağlayan bir araç değildir. Müzik, şiddetin yönetilmesi ayini olmaktan çıkmış, ebeveynlerinden kültürel bağlarını giderek daha erken yaşta koparan gençlerin bütünleşme ve yetişkinliğe geçiş sürecini temsil eden bir olgu haline gelmiştir (Güdek, 2012, s. 789 - 790).

Ergenler genellikle müziğe karşı derin bir hayranlık besleseler de müzik stilleri konusundaki tercihleri önemli ölçüde farklılık göstermektedir. Etnik köken, sosyal sınıf (örn. Frith, 1981; Gans, 1974) ve gençlik kültürleri gibi sosyal faktörlerin yanı sıra kişilik, fizyolojik uyarılma düzeyi ve sosyal kimlik gibi bireysel faktörler de ergenlerin müzik tercihlerindeki çeşitliliği açıklamak için önerilmiştir (Rentfrow & Gosling, 2003) (Zillmann & Gan, 1997). Bu faktörlerin birleşimi, ergenlerin müziği nasıl algıladıklarını, hangi stilleri benimsediklerini ve bu tercihlerle kimliklerini nasıl ifade ettiklerini anlamada önemli bir rol oynamaktadır. Ergenlerin müzik zevklerinin belirlenmesinde kişilik özelliklerinin rolünü inceleyen bir dizi araştırma yürütülmüştür (örn. Dollinger, 1993; Little ve Zuckerman, 1986; McCow ve diğerleri, 1997; Pearson ve Dollinger, 2002; Robinson ve diğerleri, 1996). Bu alanda bugüne kadar yapılan en kapsamlı çalışmalardan biri, Rentfrow ve Gosling’in (2003) araştırmasıdır. Araştırmacılar, öncelikle keşfedici ve doğrulayıcı faktör analizi (CFA) kullanarak müzik tercihlerinin temel boyutlarını ortaya çıkarmış ve daha sonra bu boyutların Beş Büyük Kişilik Modeli ile olan ilişkilerini incelemişlerdir. Çalışma sonucunda, örneklem ve zaman açısından oldukça tutarlı dört ana müzik tercihi boyutu tanımlanmıştır:

1. Yansıtıcı ve Karmaşık Boyut: Blues, caz, klasik ve folk müzik türleriyle ilişkilendirilir.
2. Yoğun ve İsyankâr Boyut: Rock, alternatif ve heavy metal müzik türleriyle tanımlanır.
3. Neşeli ve Geleneksel Boyut: Country, film müziği, dini müzik ve pop türleriyle ifade edilir.
4. Enerjik ve Ritmik Boyut: Rap/hip-hop, soul/funk ve elektronik/dans müziği türleriyle bağlantılıdır.

Bu boyutlar, müzik tercihlerinin kişilik özellikleriyle olan bağlantısını ve etkileşimini anlamak için önemli bir çerçeve teşkil etmektedir (Delsing ve ark., 2008, s. 110).

1980’lerde Albert Le Blanc, müzik tercihini veya zevkini etkileyen değişkenlerin hiyerarşik yapısını temel alan bir dinleme tercihi modeli geliştirmiştir (Droe, 2006). Bu

model, sekiz farklı değişken seviyesinden oluşur. İlk seviye (1. seviye), fiziksel özellikler ve kültürel etkiler gibi girdi değişkenlerini içerir. 2., 3. ve 4. seviyeler, fizyolojik etkinleştirme koşullarını, temel dikkati ve mevcut duygusal durumu kapsar. 5. seviye, kişilik özellikleri, eğitim ve olgunlaşma süreçlerinin etkilerini ele alır. 6., 7. ve 8. seviyeler ise tercihin belirlenmesinde rol oynayan unsurları içerir: Beyin işleme süreçleri, karar noktası ve tercih yargısı.

Girdi seviyesindeki değişkenlerden biri, öğretmen veya ebeveyn gibi dış etkenlerin etkisidir. Dördüncü seviyede ise müzik eğitimi, özellikle müzik çalışmalarının açıkça bir sonucu olarak ortaya çıkar. Modelde birden fazla seviyede müzik eğitiminin, müzik tercihini etkileyen önemli bir değişken olarak yer aldığı görülmektedir (Droe, 2006, s. 23).

Üniversite öğrencileri arasında gerçekleştirilen bir ankette, Rock ve Pop müziğinin baskın tercihler olduğu tespit edildi. R&B/Soul türü, özellikle siyahi katılımcılar arasında açıkça popülerdi. Country müziğin takipçisi oldukça düşük oranlarda olup sadece yüzde birden az bir orana sahipken, klasik ve caz müziğinin izleyicisi daha da azdı. Heavy metal müzikle ilgili elde edilen bulgular ise en az beklenen sonuçlardan biriydi. Genellikle Heavy metal'in genç erkekler tarafından tercih edildiği düşünülürken, kadınların daha yumuşak ve romantik Rock tarzlarını yeğlediği varsayılıyordu. Ancak ankette hem erkek hem de kadın katılımcıların Heavy metal müziği düşük oranda onayladıkları görüldü. Bu durum, genel varsayımların her zaman geçerli olmadığını göstermektedir (Hakanen ve Wells, 2014, s. 57).

Müzik eğitimi, öğrencilerin günlük müzik tercihleriyle olan etkileşimini içeren bir süreçtir. Ancak müzik zevki, tutum ve tercih gibi kavramlar, insan doğasının karmaşıklığını yansıtan ve incelenmesi zor alanlardır. Bu bağlamda, öncelikle neyin inceleneceği netleştirilmelidir: Müzik zevki, insanların gerçekten dinledikleri müzikle mi ilişkilendirilmeli yoksa tercih ettikleri müzik türleriyle mi tanımlanmalıdır? Zevk ile tercih arasındaki fark nedir? Zevk, günden güne değişebilen bir özellik midir, yoksa daha uzun zaman dilimlerinde değişime uğrayan müzikle ilgili tutumların bir yansıması mıdır? Tercih ise, bir müzik uyarana karşı sadece beğeni veya beğenmeme şeklinde mi değerlendirilmelidir? Müzik zevki ve tercihi hakkında kapsamlı ve net bir anlayış geliştirebilmek için bu ve benzeri soruların dikkatlice ele alınması gerekmektedir (Droe, 2006, s. 23).

Müzik beğenisi üzerine yapılan araştırmalar incelendiğinde, müzik ve duygu arasındaki yakın ilişki hemen fark edilmektedir. Müzikte belirli duyguların yer alması, bu duyguların dinleyici tarafından nasıl algılandığı ve sonuçta müzik beğenisinin nasıl

şekillendiği soruları, bu alanda temel etkenleri oluşturur. Juslin ve Laukka'ya (2004) göre, duyguları tanımlamanın birçok yöntemi vardır. Ancak en yaygın yaklaşım, duyguların çevresel veya ortamsal değişimlere karşı gösterilen yoğun tepkiler olarak ortaya çıktığı görüşünde birleşmektedir. Bu konuda geliştirilen bir model, duygusal sürecin altı temel aşamada açıklandığı bir yapıya sahiptir:

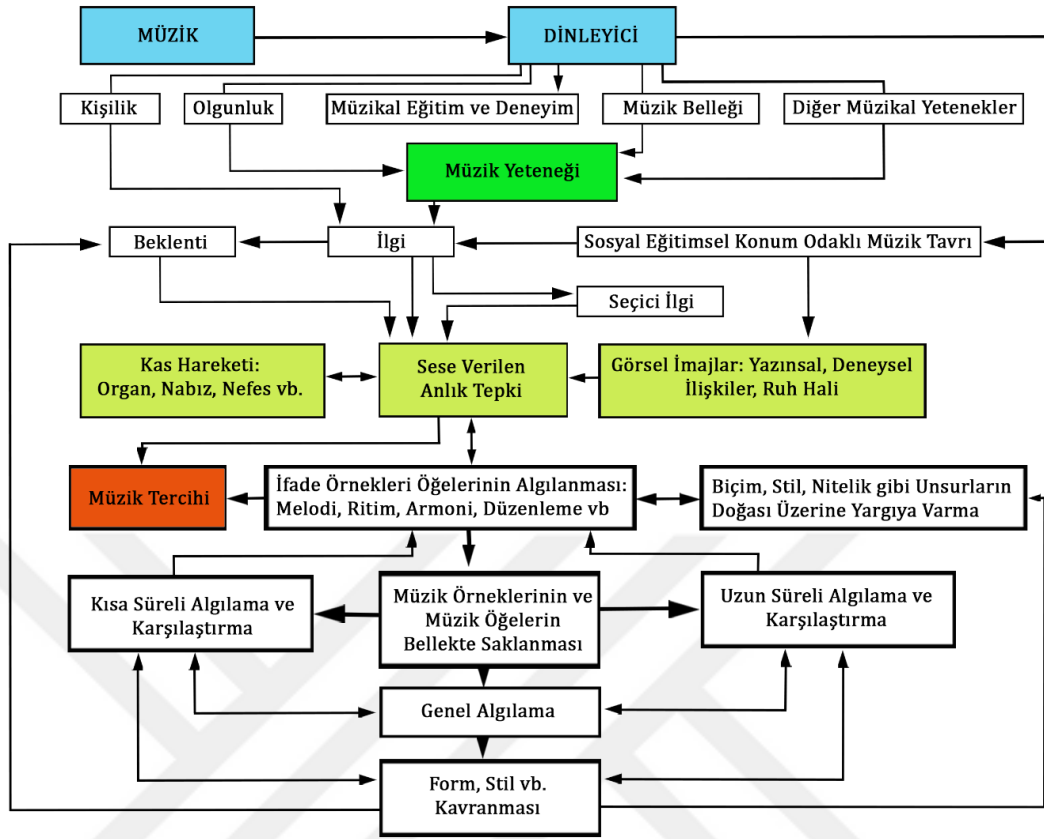
1. Duygusal değerlendirme: Durumun tehlikeli olup olmadığının değerlendirilmesi.
2. Öznel duygulanım: Duygunun birey tarafından hissedilmesi (örneğin korkunun hissedilmesi).
3. Fiziksel heyecan: Vücuttaki fizyolojik tepkiler (örneğin kalbin hızla çarpması).
4. Duygusal ifade: Duygunun dışa vurulması (örneğin çığlık atarak yardım çağırılması).
5. Hareket eğilimi: Duruma yönelik eylem hazırlığı (örneğin kaçma eğiliminin artması).
6. Duygunun düzenlenmesi: Duygunun sakinleşme veya kontrol altına alınması aşaması.

Bu altı aşamanın açıklaması, bir örnek üzerinden şu şekilde örneklendirilebilir: Bir tehlike anında durumu değerlendirerek korku hissetmek, kalbin hızlı atmaya başlaması, çığlık atarak yardım çağırmak, kaçma eğiliminde bulunmak ve ardından sakinleşmek. Bazı müzik araştırmacıları, bu duygulanım sürecinin müziksel iletişimle ilişkilendirilebileceğini düşünmektedir. Özellikle müziğin duygusal boyutunu anlamak için benzer bir modelin geliştirilebileceği ve müzikal duygulanımı açıklamak üzere uyarlanabileceği önerilmektedir (akt. Erdal, 2009, s. 188-189).

Müzik tercihini etkileyen bireysel faktörler yaş, cinsiyet, etnik köken, kişilik ve dinleme anındaki psikolojik durum olarak tanımlanabilir. Ancak bu faktörlerin etkisi kişiye veya koşullara bağlı olarak değişebilir. Ayrıca, bireysel gibi görünen bu faktörlerin sosyal etkenlerle iç içe olduğu da açıktır. Örneğin, yaşa bağlı müzik tercihi kişinin biyolojik yaşından ziyade, toplumun o yaşı nasıl değerlendirdiği ve bu yaşla ilgili sosyalleşme biçimiyle ilişkilidir. Benzer şekilde, cinsiyet, etnik köken, kişilik özellikleri ve hatta bireysel psikolojik durum gibi faktörler de tamamen sosyal bağlamlardan bağımsız değildir. Bu durum, müzik tercihlerinin hem bireysel hem de sosyal boyutları yansıttığını göstermektedir (Şenel, 2014, s. 216).

Müzik tercihi alanında, özellikle son yıllarda kişilik parametreleri üzerine odaklanan çalışmalarda artış olduğu vurgulanmaktadır. Müzik tercihlerimiz, bireysel özelliklerimizi ortaya koymada önemli bir gösterge olarak kabul edilebilir. İnsanlar,

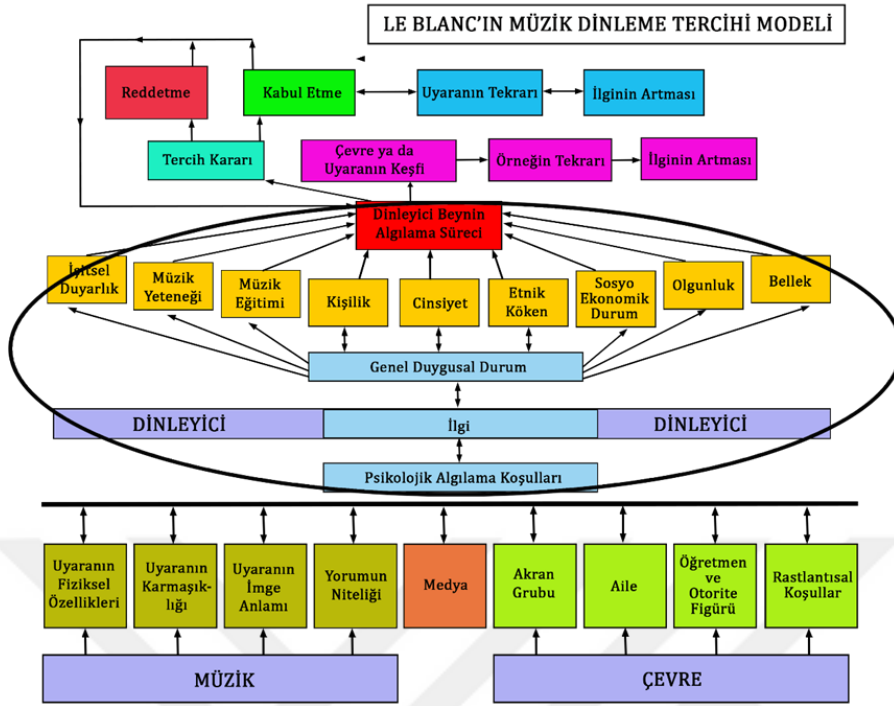
PRINCE'İN MÜZİK DİNLEME MODELİ

Şekil 2.3 Prince'in müzik dinleme modeli.

Prince'in geliştirdiği model, bilişsel süreçleri üç temel kategoride yapılandırmıştır. Modelde dinleyiciyle ilişkili değişkenler en üst düzeyde, tepki örneklemeleri orta düzeyde ve algısal süreç değişkenleri ise en alt düzeyde konumlandırılmıştır. Bu modelin, daha önce deneyimlenmemiş bir müzik parçasının ilk dinlenişi sırasında dinleyicide ortaya çıkabilecek bilişsel süreçleri açıklamak üzere kurgulandığı ifade edilmektedir (Erdal, 2009, s. 191).

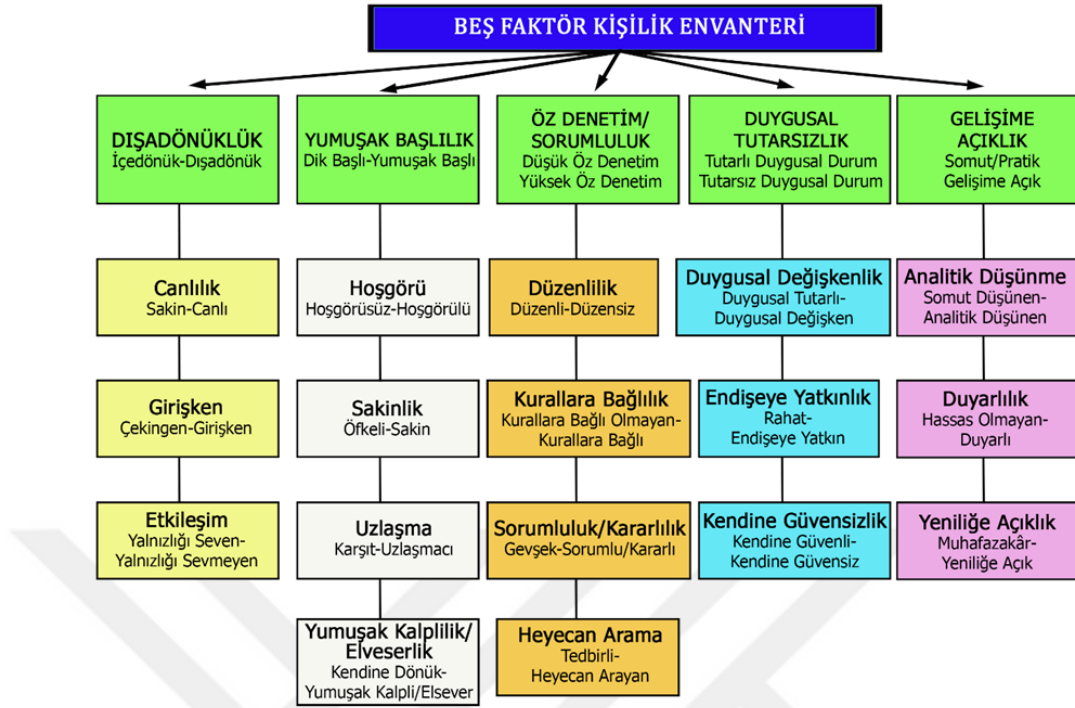
c) Le Blanc'ın Dinleme Tercihi Modeli

Şekil 2.4 Le Blanc'ın müzik dinleme tercih modeli.

Le Blanc'ın modeli özellikle müzik dinleme tercihlerini açıklamak üzere geliştirilmiştir. Model, bireyin müzik beğenisini etkileyen çok sayıda değişkeni hiyerarşik bir düzen içinde kapsamaktadır. Modelin sol tarafında müzikal içerikli değişkenler, sağ tarafında ise çevresel faktörlerle ilişkili değişkenler bulunmaktadır. Psikolojik algı koşulları, dikkat ve genel duygusal durum gibi unsurlar, bireye içsel değişkenler olarak bağlanmıştır. Algılama sürecinin tamamlanmasının ardından, nihai tercih kararını ve bu kararın kalıcılığını etkileyen diğer değişkenler modelde gözlemlenebilmektedir (Türker Erdem, 2025, s. 7).

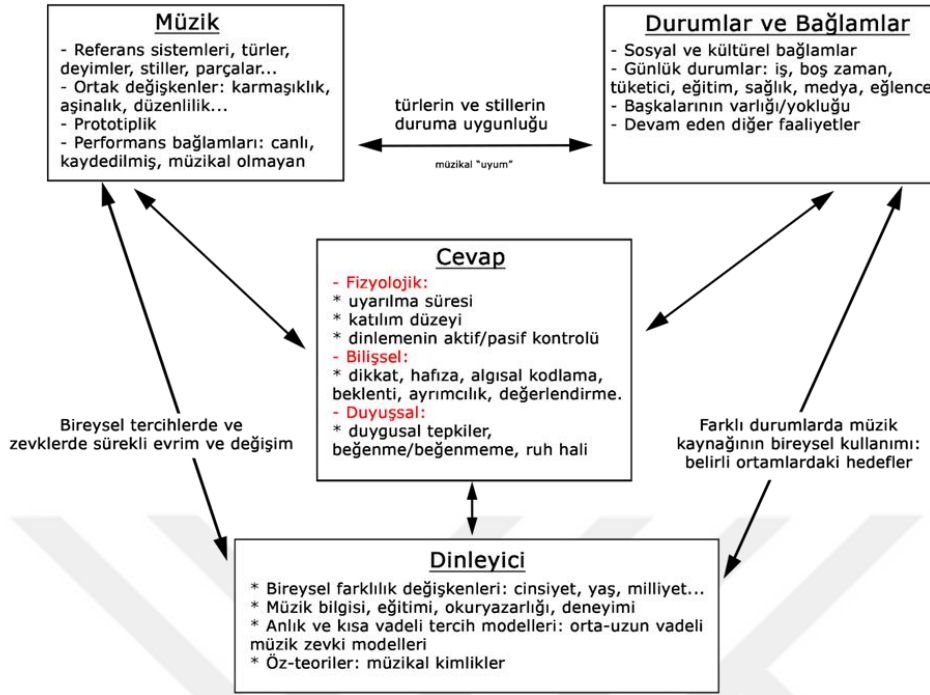
d) Beş Faktör Kişilik Envanteri

Şekil 2.5 Beş faktör kişilik envanteri.

Kişiliğin oluşumu ve gelişimine ilişkin pek çok araştırmacı farklı yaklaşımlar geliştirmiştir. Beş Faktör Kişilik Kuramı, bu yaklaşımlardan Ayırıcı Özellik Yaklaşımı kapsamında değerlendirilmektedir. Warren Norman (1963, akt. Kaleli ve Yalçın, 2021, s. 91), yaptığı çalışma sonucunda kişiliği oluşturan beş temel faktör belirlemiştir: dışadönüklük, uyumluluk, sorumluluk, duygusal dengelilik ve deneyime açıklık. Norman'ın bu bulguları, günümüzde yaygın olarak kullanılan beş faktör kişilik modelinin temelini oluşturmuştur. "Büyük Beşli" terimini akademik literatüre kazandıran Lewis R. Goldberg'in çalışmalarında da bu beş faktörün varlığı doğrulanmıştır (akt. Kaleli ve Yalçın, 2021, s. 91). Kuramın geliştirilmesinde Costa ve McCrae'nin de önemli katkıları olmuş ve bu alanda pek çok çalışma yürütmüşlerdir (akt. Kaleli ve Yalçın, 2021, s. 91).

e) Hargreaves-North Karşılıklı Geribildirim Modeli

Şekil 2.6 Hargreaves-North karşılıklı geribildirim modeli.

Hargreaves, Miell ve MacDonald (2005) tarafından öne sürülen Karşılıklı Tepki Modeli, müzik tercihlerinin dinamik yapısını incelemektedir. LeBlanc'ın modeli doğrudan tepkilere ve beğeni/beğenmeme durumlarına odaklanırken, bu model müzik-dinleyici-bağlam etkileşiminin bütüncül bir şekilde ele alınması gerektiğini vurgular. Araştırmacılar, müzik tercihlerinin ancak bu üçlü etkileşim anlaşılarak tam olarak kavranabileceğini öne sürmektedir. Ayrıca, bu etkileşimlerin laboratuvar ortamından ziyade gerçek yaşam bağlamlarında incelenmesi gerektiğini, dolayısıyla müzik tercihi çalışmalarında sosyo-psikolojik bir perspektife ihtiyaç duyulduğunu savunmaktadırlar. Model özellikle dinleyicinin kişilik özellikleri, müziğin yapısal unsurları ve sosyal bağlamın bir arada oluşturduğu dinamik etkileşimler üzerinde durmaktadır (Kaçmaz, 2016, s. 19).

2.5. Güzel Sanatlar Liseleri

"Eğitim, bilim, teknik ve sanatın üçünü birden kapsayan bir içerikle bireyleri ve toplumları biçimlendirme, yönlendirme, değiştirme, geliştirme ve yetkinleştirme sürecinde en etkili araçtır. Bu bağlamda düzenlenen bir eğitim, bireyin biyopsişik, toplumsal ve kültürel boyutlarını dengeli bir şekilde ele alarak, bedensel, bilişsel, duyuşsal ve devinişsel davranışlarının en uygun ve ileri düzeyde gelişmesini hedefler. Sanat eğitimi, bu hedefe yönelik eğitim sürecinin üç temel boyutundan birini oluşturur.

Müzik eğitimi ise, sanat eğitiminin çeşitli dallarına ayrılan yapısında başlıca alanlardan birini teşkil eder” (Uçan, 1994, s. 28).

Batılı tarzda Güzel Sanatlar eğitiminin Türkiye’deki tarihi nispeten yenidir. Bu alandaki ilk uygulamalar, 1793-1794 yıllarında Mühendishane-i Berri Hümayun ve 1834’den itibaren de Mektebi Harbiye-i Sahnede doğa gözlemine dayalı resim derslerinin programa dahil edilmesiyle başlamıştır. Daha sonra, 1869’da açılan Galatasaray Mektebi Sultanisi ve 1873’te kurulan Darüşşafaka Lisesi, batılı tarz bir eğitim anlayışını benimseyerek resim derslerine önemli bir ağırlık vermişlerdir (akt. Okay Atılğan, 2013, s. 190).

21 Eylül 1990 tarihli ve 20642 sayılı Resmî Gazete ’de yayımlanan duyuru ile, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’nun 33. maddesi çerçevesinde faaliyete geçirilen bu okullar, ilk kez 1989-1990 eğitim-öğretim döneminde açılmıştır. Güzel Sanatlar Liseleri, ilköğretim ve ortaokulu tamamlayan öğrencileri alanlarında yetenek sınavlarına alarak öğrenci seçimi yapmaktadır. İstanbul’daki ilk kuruluşundan itibaren birçok ilde yaygınlaşan bu liselerin sayısı, 2024 yılı itibarıyla 103’e ulaşmıştır (Millî Eğitim Temel Kanunu, 1973, md. 33).

Millî Eğitim Bakanlığı Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Yönetmeliği’nin 5. maddesinde AGSL’nin kuruluş amacı şu şekilde açıklanmıştır: Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, güzel sanatlara yönelik programlar uygulayan yüksek öğrenim kurumlarının bulundukları yerler tercih edilmek suretiyle, güzel sanatlar faaliyetlerine elverişli yörelerde açılır. Anadolu güzel sanatlar liselerinin öğrenim süresi, orta okul üzerine bir yılı hazırlık olmak üzere toplam dört yıldır. Okul yatılıdır. Ancak, velinin isteği, okul idaresinin kararı ile öğrenci, gündüzlü olarak öğrenimine devam edebilir. Bu okullarda karma eğitim yapılır. (Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Yönetmeliği, 2009, md. 1)

İlk olarak 1989 yılında İstanbul’da faaliyete geçen Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, Millî Eğitim Bakanlığı’nın Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Yönetmeliği’nde belirlenen amaçlar doğrultusunda kurulmuştur. Bu okulların kuruluş amacı, öğrencilerin güzel sanatlar alanındaki ilgi ve yeteneklerini geliştirmelerine yönelik eğitim-öğretim sunmak, özel yetenek gerektiren yükseköğretim programlarına hazırlanmalarını desteklemek, araştırmacılığa yönelmelerini teşvik etmek, yeteneklerini kullanarak yorumlama ve uygulama becerisi kazandırmak, yaratıcı ve üretken bireyler olarak yetişmelerini sağlamak, millî ve milletlerarası sanat eserlerini tanıma ve yorumlama becerilerini geliştirmektir (Kaya, 2007, s. 1).

Güzel sanatlar liseleri, ilköğretim sonrasında dört yıl süreyle güzel sanatlar alanında eğitim veren; yatılı, gündüzlü ve karma eğitim modellerini barındıran kurumlardır. Bu

okullar öncelikle güzel sanatlar yükseköğretim kurumlarının bulunduğu bölgelerde faaliyet gösterir. Eğitim dili Türkçe olmakla birlikte, alan derslerinde kullanılan sanat terimlerinin yabancı dil karşılıkları da öğretilmektedir.

Öğrenci kabulü, yetenek sınav puanı ve ortaöğretim başarı puanı (OBP) dikkate alınarak yapılmakta olup, öğrenciler puan üstünlüğüne göre yerleştirilir. Kontenjan ve şube sayıları Bakanlık tarafından belirlenen takvim doğrultusunda il/ilçe millî eğitim müdürlüklerince onaylanır ve elektronik ortamda ilgili birime bildirilir. Değerlendirme sonrasında belirlenen kontenjanlar resmî olarak ilan edilir.

Her bir alan için 9. sınıflarda açılacak şube sayısı ikiye, bir şubeye alınabilecek öğrenci sayısı ise otuzu geçemez (Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, 2023 - 2024).

Güzel Sanatlar Liselerinde; Müzik, Görsel Sanatlar, Tiyatro, Bale-Dans ve Sinema-TV bölümleri bulunmakta olup tüm bölüm öğrencileri aynı ortamda öğrenim görmekte ve birbirleriyle etkileşim içerisinde öğrenim hayatlarına devam etmektedirler. Güzel sanatların hemen her alanında disiplinler arası etkileşimi görmek mümkündür.

2.6. İlgili Araştırmalar

Araştırma konusuyla ilgili yapılan literatür taramasında “Lise dönemi öğrencilerinin müzik tercihleri” üzerine yapılan çalışmalara ulaşılmış; bu çalışmaların bazılarının gençlerde duygu durumu değişimlerine, bazılarının ise yaş, cinsiyet vb. demografik değişkenlere göre incelendiği görülmüştür. Araştırmanın çalışma alanı olan “Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencilerinin Müzik Türü Tercihleri” ile ilgili çalışılan çok fazla araştırma olmadığı gözlenmiştir.

Araştırma ile ilgili taranan bazı bazı kaynaklar:

Delsing ve arkadaşlarının (2008) “*Adolescents’ Music Preferences and Personality Characteristics*” (Ergenlerin Müzik Tercihleri ve Kişilik Özellikleri) adlı çalışması, Hollanda’daki ergenlerin müzik zevkleri ile Beş Büyük Kişilik Özelliği (Dışadönüklük, Uyumluluk, Sorumluluk, Duygusal Denge ve Deneyime Açıklık) arasındaki bağlantıyı ele almıştır. Araştırmanın amacı, ergenlerin müzik tercihlerini hangi boyutlarda sınıflandırabileceğini belirlemek, bu tercihlerin zaman içindeki istikrarını incelemek ve kişilik faktörleriyle ilişkisini ortaya koymaktır. Bu kapsamda 12–19 yaş aralığında 2334 ergenin müzik tercihleri ölçülmüş, ayrıca seçilen 1044 ergen üç yıl boyunca düzenli aralıklarla izlenmiştir.

Ulutürk’ün (2008) “Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türleri” başlıklı Yüksek Lisans Tezinde, Anadolu

Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türleri, bu türlerde tercih ettikleri besteciler ve yorumcular, bu türleri tercih etme nedenleri, tercihlerini etkileyen değişkenler ile tercihlerinin cinsiyet ve öğrenim türüne göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Çalışma, öğrencilerin müzik zevklerini şekillendiren faktörleri ve bu tercihlerdeki farklılıkları anlamayı hedeflemektedir.

Erdal'ın (2009) "Müzik Türlerinin Tercih Edilmesinde Kişilik Özellikleri ve Beğeni İlişkisi" başlıklı doktora tezinde, Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği, Rock Müziği ve Klasik Müzik türleri farklı demografik değişkenlere göre ele alınarak incelenmiştir. Çalışmada, Beş Faktör Kişilik Testi ile ölçülen kişilik özellikleri, katılımcıların bu müzik türlerine yönelik tercihleri ve beğeni eğilimleri bağdaştırılmıştır. Bu süreçte, söz konusu müzik türlerinin öğrencinin kişilik yapısı üzerindeki etkileri gözlemlenmiş ve müzik tercihleri ile kişilik özellikleri arasındaki ilişki ortaya konmuştur.

Şenel (2013), "Müzik Algısı, Müzik Tercihi ve Sosyal Kimlik Bağlamında Müzikte Önyargı ve Kalıpyargı" başlıklı doktora çalışmasında, müzik algısının sosyal ve kültürel temellerini ile müzik tercihi etkileyen faktörleri incelemiştir. Araştırma sonucunda, çeşitli müzik türlerinin izleyicilerine yönelik belirgin kalıpyargıların olduğu tespit edilmiştir. Bu kalıpyargıların varlığı, katılımcılara uygulanan açık uçlu, puanlamalı ve seçmeli sorulara verilen yanıtlarla tutarlı bir şekilde doğrulanmıştır.

Hakanen ve Wells (2014)'in ergenlerin müzik tercihlerini ve bu tercihlerden ortaya çıkan "zevk kültürlerini" (taste cultures) incelediği "Music Preference and Taste Cultures Among Adolescents" (Ergenlerde Müzik Tercihi ve Zevk Kültürleri) başlıklı çalışmasında, Ergenlerin müzik tercihleri gerçekten "kitlesele ve tek tip" mi, yoksa daha farklı gruplara mı ayrılıyor? Sosyal sınıf, cinsiyet, etnisite ve okul başarısı gibi değişkenler bu tercihlerle nasıl ilişkili? Gibi sorulara yanıt aranmıştır. ABD'de büyük bir şehirde 11–19 yaş arası 1547 lise öğrencisine anket uygulanmış. 10 müzik türü (rock, pop, R&B/soul, reggae, heavy metal, newwave, caz, klasik, country, easy listening) üzerinden değerlendirme yapılmış. Araştırma sonucunda Rock ve Pop'un en yaygın olarak sevilen türler olduğu, Klasik ve caz gibi "elit" türlerin daha çok yüksek eğitimli ailelerden gelenlerce tercih edildiği, siyah öğrencilerin R&B/soul'u daha çok sevdiği; beyaz ve Asyalı öğrencilerin ise rock/heavymetal'i daha çok tercih ettiği, okul başarısı yüksek olanların pop, klasik, caz gibi türlere daha sıcak baktığı; düşük başarıda olanlarınsa heavy metal'e daha fazla yöneldiği sonuçlarına ulaşılmış.

Thomas (2015), ergenlik dönemindeki bireylerin müzik tercihlerini nörobilimsel, bilişsel ve sosyal açılardan inceleyen araştırmaları derleyerek, müzik eğitimcileri için

bu bulguların sınıf içi uygulamalara nasıl yansıtılabileceğini tartışmayı amaçladığı “Music Preferences and the Adolescent Brain: A Review of Literature” (Müzik Tercihleri ve Ergen Beyni: Literatür İncelemesi) başlıklı çalışmada, ergenlik döneminin, bireyin müzikal kimliğinin ve tercihlerinin şekillenmesinde kritik bir öneme sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kaçmaz (2016), “Öğrencilerin Kişilik ve Benlik Boyutlarının Müzik Tercihlerine Etkisinin İncelenmesi (Sivas Örneği)” başlıklı doktora çalışmada, kişilik ve benlik boyutlarının öğrencilerin müzik tercihleri üzerindeki etkisini incelemiştir. Çalışmada, ülkemizde yaygın olan Türk Sanat Müziği (TSM) ve Türk Halk Müziği (THM) gibi yerel müzik türleri ile bağlaşıklık benlik boyutu arasında bir ilişki bulunması beklenirken, herhangi bir bağlantı ortaya çıkmamıştır. Benzer şekilde, bağımsız benlik boyutunun Rock – Heavy Metal türünü tercih edenlerde farklılaşma yaratması beklenirken, bu konuda da bir etki tespit edilememiştir.

Öte yandan, bağımsız benlik boyutunun Klasik Batı Müziği ile Jazz – Blues türlerinde farklılık gösterdiği görülmüştür. Bu sonuç, literatürle uyumlu niteliktedir. Bu durum, ülkemizde Batı müziği ve Jazz – Blues türlerinin, Rock müziği kadar yaygın olmaması ve bu türlere yönelik algıların farklı oluşuna bağlanabilir. Özellikle Rock müziğe yerel unsurların entegre edilmesi gibi bir eğilimin olması, ancak Klasik Batı Müziği ve Jazz – Blues türlerinde benzer bir durumun daha az görülmesi, bu sonucun bir açıklaması olarak öne sürülebilir.

Gruhn ve arkadaşlarının (2017), müzisyenlerin ve müzik öğretmenlerinin mesleki kimliklerini şekillendiren sosyal, kişisel, müzikal ve eğitimsel faktörleri incelemeyi amaçlayan “Musical Identity Formation” (Müzikal Kimlik Oluşumu) başlıklı çalışmada, müzik kimliğinin nasıl oluştuğunu, hangi faktörlerin belirleyici olduğunu ve bu süreçteki gelişimsel değişiklikleri anlamaya odaklanılmıştır. Estonya'dan 107 kişinin (müzik öğrencileri, profesyonel müzisyenler, öğretmenler ve lise öğrencileri) katıldığı çalışmada *MIS (Musical Identity Scale)*: Kişisel, sosyal, eğitimsel ve müzikal boyutları ölçen 40 maddelik bir ölçek, *Raven SPM*: Bilişsel gelişim testi, *Gordon AMMA*: Müzikal işitme yeteneği testi ve *NEO-FFI (Kısa Versiyon)*: Beş faktörlü kişilik envanteri gibi farklı ölçme araçları kullanılmıştır. Analiz sonucunda müzikal kimliğin, tek bir faktörden ziyade kişilik, eğitim, sosyal çevre ve mesleki deneyim gibi birçok faktörün etkileşimiyle şekillendiği; mesleki kimliğin, zamanla ve deneyimle güçlenmekte olduğu, özellikle öğretmenlerde sosyal ve eğitimsel yönlerin daha belirgin hale geldiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Kamalı'nın (2017) "Ortaokul Öğrencilerinin Müzik Tercihleri ve Bu Tercihleri Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi" başlıklı çalışmasında, Van iline bağlı Özalp ilçesinde öğrenim gören 5., 6., 7. ve 8. sınıf düzeyindeki ortaokul öğrencilerinin müzik tercihleri ile bu tercihleri etkileyen faktörler incelenmiştir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin müziğe olan ilgileri, müzik dinleme alışkanlıkları, müzikle sosyal çevreleri arasındaki bağlamsal ilişki, aile içi müzik kültürü ve arkadaş/akran çevresinin müzik kültürüne dair çeşitli bulgular elde edilmiştir. Bu sonuçlar, ortaokul öğrencilerinin müzik tercihlerinin hem bireysel hem de sosyal faktörler tarafından şekillendiğini göstermektedir.

Düzbastılar'ın (2017) "Müzik Eğitiminin Müzikal Tercihler Üzerine Etkisi" başlıklı çalışması, müzik eğitiminin öğrencilerin müzik dinleme tercihleri üzerindeki etkisini incelemeyi hedeflemektedir. Araştırma, Müzik Eğitimi Bölümlerinde verilen eğitimin, öğrencilerin dinlemek için tercih ettikleri müzik türlerinde bir farklılaşma meydana getirip getirmediğini tespit etmeye odaklanmaktadır. Bu bağlamda, müzik eğitiminin müzikal tercihleri nasıl şekillendirdiği analiz edilmiştir.

Şanlı (2019), "Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Medyadaki Müzik Tercihlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans çalışmasında, ortaöğretim öğrencilerinin sosyal medyadaki müzik tercihlerini tespit etmeyi hedeflemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğrencilerde kız ve erkek öğrenci sayılarının homojen dağıldığı, ancak 9. sınıf öğrencilerinin diğer sınıf kademelerine göre daha fazla olduğu gözlemlenmiştir.

Araştırmada, öğrencilerin sosyal medyadaki müzik tercihlerinin dağılımı incelenmiş ve neredeyse tüm öğrencilerin günlük hayatta internet kullandığı tespit edilmiştir. İnternetin bilgi edinme, sosyal medyayı takip etme, oyun oynama/eğlenme ve müzik dinleme gibi amaçlarla kullanıldığı belirlenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin müzik dinlemek için en çok Fizzy, Spotify ve YouTube uygulamalarını tercih ettikleri ve popüler müziği diğer müzik türlerine kıyasla daha fazla seçtiği sonucuna ulaşılmıştır.

Nizamoğlu'nun (2019) "Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencilerinin Duygu Durumlarına Göre Müzik Tercihleri ile Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkiler" başlıklı Yüksek Lisans Tez çalışmasında, 9., 10., 11. ve 12. sınıf Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin kişilik özellikleri ile duygu durumlarına bağlı olarak müzik tercihlerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Çalışma, öğrencilerin müzik tercihleri ile kişilik özellikleri ve duygu durumları arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda, farklı değişkenlerin müzik tercihlerini nasıl etkilediği analiz edilmiştir.

Gong (2020), “The Correlations Between Music Preferences and Personality” (Müzik Tercihleri ve Kişilik Arasındaki İlişkiler) başlıklı çalışmasında Çinli ergenlerde müzik tercihleri ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Chongqing'den 81 lise öğrencisinin (52'si ortaokul, 29'u lise) katılımıyla 12 müzik türü 7'li Likert ölçeğinde değerlendirildi ve HEXACO-60 kişilik envanteri dolduruldu. Bağımsız örneklem t-testi ve korelasyon analizi kullanılan çalışmada; müzik tercihleri ile kişilik özellikleri arasında özellikle "açıklık" ve "duygusallık" boyutlarında anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Burland ve arkadaşlarının (2022), Müzikal kimliği (bir bireyin kendisini müzikle ne kadar tanımladığı, müzikle olan özdeşliği) ölçmek için güvenilir ve geçerli bir ölçek geliştirmek ve bu ölçeğin farklı müzisyen gruplarında (profesyonel, yarı-profesyonel, amatör, öğrenci vb.) işe yarayıp yaramadığını incelemek amacıyla gerçekleştirdiği “Validation of the Musical Identity Measure: Exploring Musical Identity as a Variable Across Multiple Types of Musicians” (Müzikal Kimlik Ölçümünün Doğrulanması: Müzikal Kimliğin Birçok Müzisyen Türü Arasında bir Değişken Olarak İncelenmesi) başlıklı çalışmada *Müzikal Kimlik Ölçeği (Musical Identity Measure – MIM)* adlı yeni bir aracı tanıtılmış ve geçerliliğini test edilmiştir. Çeşitli geçmişlere sahip geniş bir müzisyen örneklemini üzerinde test edilen ölçeğin yapısı, psikometrik özellikleri (geçerlik, güvenirlik) analiz edilmiştir. MIM, müzikal kimliği ölçmekte güvenilir ve geçerli bulunmuştur. MIM, müzik psikolojisi alanında kimliği ölçmek için kullanılabilecek yeni bir araç olmuştur. Profesyonellerde kimliğin müzikle daha güçlü tanımlandığını ortaya koyan ölçme sonuçları amatörler ve öğrencilerde daha düşük ama yine de anlamlı düzeyde ortaya çıkmıştır. Bu ölçek, müzikle uğraşma biçimlerinin (profesyonellik düzeyi, sosyal bağlam, bireysel motivasyon) kimliği nasıl şekillendirdiğini anlamada yardımcı olabilir.

Gürpınar ve arkadaşlarının (2022), lise öğrencilerinin duygusal durumları ve demografik özelliklerine göre müzik tercihlerini incelemeyi amaçlayan “Musical Preferences of High School Students: The Roles of Emotional Moods and Demographic Characteristics” (Lise Öğrencilerinin Müzik Tercihleri: Duygusal Durumların ve Demografik Özelliklerin Rolü) başlıklı çalışmasında, öğrencilerin hangi duygu durumlarında hangi tür müzikleri tercih ettiklerini ve bu tercihlerin cinsiyet, şehir, sınıf düzeyi gibi faktörlerle ilişkisini ortaya koymak hedeflenmiştir. İstanbul, Malatya ve Muş'tan 317 lise öğrencisine yönelik yürütülen anket çalışmasıyla demografik bilgiler, duygusal durumlar ve müzik tercihleri sorgulanmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin müzik tercihlerinin duygusal durumlarına göre değiştiği, cinsiyet ve coğrafi konum gibi demografik faktörlerin müzik tercihlerini önemli ölçüde etkilediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, veri toplama süreci ile verilerin analizi başlıkları ve açıklamalarına yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Güzel sanatlar lisesi öğrencilerinin dinledikleri müzik türü tercihlerinin incelenmesi üzerine yürütülen bu araştırma nicel yöntem izlenen bir durum tespit çalışmasıdır. Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin dinledikleri müzik türü tercihlerinin neler olduğu ve bu tercihleri etkileyen nedenler incelenmiş, ayrıca ölçme aracında yöneltilen açık uçlu soru ile öğrencilerin müzik türü tercihlerine yönelik algıları metaforlar aracılığıyla belirlenmeye çalışılmıştır.

Durum çalışması literatürde farklı isimlerle yer almaktadır. Bu çalışma için yapılan araştırma esnasında karşılaşılan isimler; olay incelemesi, durum çalışması, örnek olay çalışması, örnek olay inceleme yöntemi, vaka çalışması şeklindedir. İngilizce literatürde ise bu araştırma yönteminin karşılığı “Case Study”dir. Bu çalışmada, konusu olan araştırma yöntemi için “durum çalışması” kavramı kullanılmıştır. Durum çalışması sosyal bilimsel araştırma yapmanın çeşitli yollarından biridir. Açıklayıcı durum çalışmaları (explanatory case study) keşfedici (exploratory) ve tanımlayıcı durum çalışmaları tarafından tamamlanır (Aytaçlı, 2012, s. 2).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu; Ankara ilinde faaliyet gösteren, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı; Ankara GSL, Mimar Sinan GSL, İtrî GSL'de öğrenim görmekte olan Müzik ve Görsel Sanatlar (Resim) bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma grubuna, 9., 10., 11. ve 12. sınıf kademelerinden toplam 573 öğrenci katılmıştır. Çalışma grubuna ilişkin dağılımı Tablo 3.2.1'de gösterilmiştir.

Tablo 3.1 Çalışma grubuna ilişkin öğrenci dağılımı.

Bölüm	Okullar			Toplam
	AGSL	IGSL	MGSL	
Müzik	113	106	72	294
Görsel Sanatlar (Resim)	99	105	72	279
Toplam	212	211	144	573

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama araçları, araştırmacı tarafından oluşturulan ve 1'i açık uçlu diğerleri 16 çoktan seçmeli olmak üzere toplam 17 sorudan oluşan ankettir. (Ek 4) Ölçme aracının uygulanması öncesinde anket için kapsam ve içerik geçerliği için uzman görüşüne başvurulmuş, kapsam ve içerik geçerliğinin sağlanması açısından ikisi müzik eğitimi, biri eğitim bilimleri alanında uzman üç öğretim üyesinin görüşleri alınarak ankete son hali verilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanması için öncelikle araştırmanın etik onayı alınmış ve bu onayla uygulama okullarından gerekli izinlerin alınabilmesi için Ankara İl Millî Eğitim Müdürlüğü Ar-Ge bölümüne başvurulmuştur. MEB'den alınan izin doğrultusunda uygulama okullarıyla irtibata geçilmiş ve uygulama zamanları planlanmıştır. Araştırmacı, uygulama için gittiği okullarda ölçme işlemini okul idareleri tarafından görevlendirilen idareci ve nöbetçi öğretmenlerle birlikte yapmıştır. Ölçme için hazırlanan anket formu öğrencilere dağıtıldıktan sonra araştırmacı tarafından anket yönergesi okunmuş, öğrencilerin anketi cevaplandırırken dikkat etmesi gereken hususlar üzerinde önemle durulmuştur. (Ölçme aracına hiçbir şekilde ad-soyad ya da özel bilgi içeren şeyler yazmamaları; her soru için sadece bir seçenek işaretlemeleri vb.) Öğrenciler tarafından dikkate alınmadan cevaplandırılan sorular “kayıp veri” olarak işlenmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizi için belirlenen yöntem çerçevesinde 16 anket sorusuna nicel; 1 açık uçlu soru için ise yöneltile sorunun yapısal durumu nedeni ile nitel veri analizi yapılmıştır. Nicel veri analizleri için SPSS v27 istatistiksel analiz programı kullanılmıştır. Yapılan analizlerde soruların madde sayısındaki değişkenlik nedeniyle *f* ve % değerleri belirlenerek betimsel istatistik teknikleri ile gerekli karşılaştırmalar yapılmış ve demografik değişkenlerle çapraz tablolar oluşturulmuştur. Nitel verilerin analizinde ise içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Öğrencilerin görüşme formunda yer alan açık uçlu soruya verdikleri yanıtlar, metaforlar ve kodlar açısından analiz edilerek tablolastırılmıştır.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde verilerin analiz edilmesi sonucunda ulaşılan bulgulara yer verilmiştir. Bulgular, alt problemlere yanıt verecek şekilde sıralanmıştır.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ilk alt problemini oluşturan “Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencilerinin Dinledikleri Müzik Türü Tercihleri Nelerdir?” sorusuna verilen cevaplara dair bulgulara Tablo 4.1’de yer verilmiştir.

Tablo 4.1 Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin dinledikleri müzik türü tercihleri.

Müzik Türleri	f	%
Rock/Metal	134	23,4
Pop/R&B	112	19,5
Rap/Hip-hop	52	9,1
Klasik müzik/Enstrümantal müzik	48	8,4
Arabesk	41	7,2
Indie müzik	28	4,9
Hepsi	26	4,5
T.S.M.	25	4,4
Blues/Caz	23	4,0
T.H.M.	21	3,7
Çoğu	17	3,0
Dünya müziği	14	2,4
Elektronik/Tekno müzik	8	1,4
Diğer	7	1,2
Görüş belirtmeyen	6	1,0
Müzikal	4	,7
Anadolu Rock	4	,7
Özgün/Protest müzik	2	,3
Askeri müzik (Bando, Marş vb.)	1	,2
Toplam	573	100,0

Tablo 4.1’de Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencilerinin Dinledikleri Müzik Türü Tercihleri’ne dair elde edilen bulgulara göre araştırmaya katılan toplam 573 öğrenciden 6’sının müzik türü tercihini belirtmediği görülmektedir. Katılımcılar arasında en çok tercih edilen müzik türü Rock/Metal müzik (134) olurken, onu sırasıyla Pop/R&B (112), Rap/Hip-hop (52), Klasik/Enstrümantal müzik (48), Arabesk müzik (41), Indie müzik (28), T.S.M. (25), Blues/Caz (23), T.H.M. (21), Dünya müziği (14) takip etmektedir.

Öğrencilerin en az dinledikleri müziklerin ise sırasıyla Askerî müzik/Bando, Marş vb. (1), Özgün/Protest müzik (2), Anadolu Rock (4), Müzikal (4) ve Elektronik/Tekno (8) müzik olduğu görülmektedir. Öğrencilerden 17’sinin 1’den fazla müzik türünü dinlediği/sadece 1 müzik türüne bağlı kalmadığı; 26’sının ise tür gözetmeksizin bütün müzikleri dinlediği görülmektedir.

4.1.1. G.S.L. Öğrencilerinin Müzik Dinleme Sıklıklarına İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin müzik dinleme sıklığına dair bulgular Tablo 4.2’de gösterilmiştir.

Tablo 4.2 G.S.L. öğrencilerinin müzik dinleme sıklığı dağılımı.

Müzik Dinleme Sıklığı	f	%
Çok sık dinlerim	373	65,1
Sık dinlerim	160	27,9
Ara sıra dinlerim	31	5,4
Görüş belirtmeyen	5	,9
Nadiren dinlerim	3	,5
Az dinlerim	1	,2
Toplam	573	100,0

Tablo 4.2’de G.S.L. öğrencilerinin müzik dinleme sıklığına dair dağılımı gösterilmektedir. Tabloya göre 573 öğrencinin 373’ü müziği günlük hayatın önemli bir parçası olarak görürken, 160 öğrencinin sık müzik dinlediği, 31 öğrencinin ise ara sıra müzik dinlediği gözlemlenmektedir. 1 kişinin az, 3 kişinin ise nadiren müzik dinlediği görülürken 5 öğrencinin müzik dinleme sıklığına dair herhangi bir veriye rastlanmamaktadır.

4.1.2. G.S.L. Öğrencilerinin Günün En Fazla Hangi Diliminde Müzik Dinlemeyi Tercih Ettiklerine İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin günün en fazla hangi diliminde müzik dinlemeyi tercih ettiklerine dair bulgular Tablo 4.3’te gösterilmiştir.

Tablo 4.3 G.S.L. öğrencilerinin müzik dinleme zaman dilimi dağılımı.

Zaman Dilimleri	f	%
Akşam üstü	201	35,1
Her zaman	141	24,6
Güne başlarken	95	16,6
Gece yarısı	78	13,6
Öğle vaktinde	14	2,4
Görüş belirtmeyen	12	2,1
Fırsat buldukça/boş zamanlarımda	11	1,9
Çoğu zaman	10	1,7
(Koşullara göre) değişir	6	1,0
Diğer	5	,9
Toplam	573	100,0

Tablo 4.3’te G.S.L. öğrencilerinin günün en çok hangi zaman diliminde müzik dinlemeyi tercih ettiklerine dair dağılım gösterilmektedir. Tabloya göre öğrencilerin 1/3’ten fazlasının (201) akşam saatlerinde müzik dinlemeyi tercih ettiği görülmektedir. 141 öğrenci zaman fark etmeksizin müzik dinlediğini belirtirken, 95 öğrencinin güne

müzikle başlamayı tercih ettiği gözlemlenmektedir. Gece yarısı müzik dinlemeyi tercih eden öğrenci sayısı 78'dir.

Günün en az tercih edilen müzik dinleme dilimlerine gelindiğinde; 14 öğrencinin öğle vakti, 11 öğrencinin fırsat buldukça/boş zamanlarda müzik dinlediği görülmektedir. 6 öğrenci müzik dinleme diliminin (koşullara göre) değiştiğini belirtirken 10 öğrenci ise spesifik bir zaman dilimi göstermeksizin çoğu zaman müzik dinlediğini vurgulamaktadır. 5 öğrenci mevcut seçenekler haricinde görüş belirtmiş, 12 öğrencinin ise bu konuda görüş belirtmemeyi tercih ettiği görülmüştür.

4.1.3. G.S.L. Öğrencilerinin Müzik Dinlemeyi En Fazla Tercih Ettikleri Ortama İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin müzik dinlemeyi en fazla tercih ettikleri ortama ilişkin bulgular Tablo 4.4'te verilmiştir.

Tablo 4.4 G.S.L. öğrencilerinin müzik dinlemeyi en fazla tercih ettikleri ortam dağılımı.

<i>Müzik dinlenen ortamlar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Herhangi bir işle uğraşırken (iş, spor, hobi vb.)	230	40,1
Yalnızken	195	34,0
Her ortamda	98	17,1
Sosyal ortamlarda	15	2,6
Toplu taşımada/yolda/trafikte	10	1,7
Ders çalışırken	8	1,4
Görüş belirtmeyen	8	1,4
Diğer	5	,9
Çoğu ortamda	4	,7
Toplam	573	100,0

Tablo 4.4'te elde edilen bulgulara göre, 573 öğrencinin 230'u herhangi bir işle uğraşırken (iş, spor, hobi vb.) müzik dinlemeyi tercih ettiği gözlemlenmektedir. Buradan hareketle müzik dinlemenin bir işi daha kolay/keyifli ya da katlanılır hale getirdiği sonucuna ulaşılabilir. Tabloya göre 195 öğrenci yalnız kaldığında müzik dinlemeyi tercih etmektedir. Bu duruma sebep olarak; kişinin müziğe konsantre olması ve müziği içselleştirmesi gösterilebilir. 98 öğrenci müzik dinlemek için belirli bir ortam gözetmediğini belirtirken 15 öğrenci sosyal ortamlarda müzik dinlemeyi tercih etmektedir. Bulgulara göre ders çalışırken müzik dinleyen öğrenci sayısı 8'dir. Bu durum öğrencilerin odaklanmak için müzik dinlemeyi tercih etmeleri ile açıklanabilir. Toplu taşımada müzik dinlemeyi tercih eden 10 öğrenci bulunmaktadır. Bu bulgudan yola çıkarak öğrencilerin ortam gürültüsünden izole olmak istedikleri söylenebilir. 8 öğrencinin konuyla ilgili görüş belirtmediği gözlemlenmiştir.

4.1.4. G.S.L. Öğrencilerinin Müzik Dinleme Gerekçelerine İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin müzik dinleme gerekçelerine ilişkin bulgular Tablo 4.5'te sunulmuştur.

Tablo 4.5 G.S.L. öğrencilerinin müzik dinleme gerekçeleri dağılımı.

Müzik dinleme gerekçeleri	f	&
Rahatlamak/stres atmak için	149	26,0
Eğlenmek için	106	18,5
Duyguları ifade etmek için	95	16,6
Hepsi	70	12,2
İlham almak/esinlenmek için	55	9,6
Dış sesler/gürültüden izole olmak için	49	8,6
Odaklanmak/dikkati arttırmak için	16	2,8
Çoğu	16	2,8
Görüş belirtmeyen	11	1,9
Diğer	5	,9
(Müziğe göre) değişir	1	,2
Toplam	573	100,0

Tablo 4.5'te G.S.L. öğrencilerinin müzik dinleme gerekçelerine dair elden edilen verilere göre; öğrencilerin 149'u rahatlamak/stres atmak için, 106'sı eğlenmek için, 95'i duyguları ifade etmek için, 55'i ilham almak/esinlenmek için ve 49'u dış sesler/gürültüden izole olmak için müzik dinlediklerini belirtmiştir. 70 öğrencinin ise müzik dinlemek için herhangi bir gerekçeye ihtiyaç duymadığı görülmektedir. 11 öğrenci konuyla ilgili görüş belirtmemeyi tercih etmiştir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi olan "Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencilerinin Dinledikleri Müzik Türü Tercihlerini Etkileyen Faktörler Nelerdir?" sorusuna verilen cevaplara dair gerçekleştirilen analiz sonuçları tablolarla gösterilmiştir.

4.2.1. G.S.L. Öğrencilerinin Dinledikleri Müzik Türlerinin, Yakın Çevrelerinde Nasıl Karşılandığına İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin dinledikleri müzik türlerinin, yakın çevrelerinde nasıl karşılandığına ilişkin bulgular Tablo 4.6'da verilmiştir.

Tablo 4.6 G.S.L. öğrencilerinin dinledikleri müzik türlerinin, yakın çevrelerinde nasıl karşılandığının dağılımı.

<i>Yakın çevrede karşılanma durumu</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Destekleyici/teşvik edici	279	48,7
Çekimser/umursamaz	160	27,9
Ön yargılı/tepkili	88	15,4
Bilmiyorum	16	2,8
Görüş belirtmeyen	15	2,6
Hepsi	7	1,2
Tepkisiz	4	,7
Yargılayıcı	1	,2
(Türe göre) değişir	1	,2
Toplam	573	100,0

Tablo 4.6’da elde edilen bulgulara göre G.S.L. öğrencilerinin tercih ettikleri müzik türlerinin yakın çevrelerinde şu şekilde karşılanmaktadır:

Tabloya göre, öğrencilerin yarıya yakını (279) dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin yakın çevreleri tarafından destekleyici/teşvik edici bulunduğunu belirtmektedir. 160 öğrenci, dinledikleri müzik türlerinin yakın çevreleri tarafından umursanmadığını, 88 öğrenci ise dinledikleri müzik türlerine yakın çevreleri tarafından önyargılı ya da tepkili yaklaşıldığını belirtmektedir. Öğrencilerin dinledikleri müzik türlerinin yakın çevreleri tarafından nasıl karşılandığı konusunda fikir sahibi olmayan öğrenci sayısı 16’dır. 15 öğrencinin ise görüş belirtmemeyi tercih ettiği görülmüştür.

4.2.2. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinin Çağrıştırdığı Özelliklere İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin çağrıştırdığı özelliklere ilişkin bulgular Tablo 4.7’de verilmiştir.

Tablo 4.7 G.S.L. öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin çağrıştırdığı özelliklerin dağılımı.

<i>Müzik türlerinin çağrıştırdığı özellikler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Duygular	342	59,7
Olay/olgular	77	13,4
Hepsi	40	7,0
Mesajlar, fikirler	38	6,6
Kişiler	28	4,9
Çoğu	10	1,7
Görüş belirtmeyen	7	1,2
Diğer	6	1,0
(Şarkıya göre) değişir	6	1,0
Hiçbiri	3	,5
Toplam	573	100,0

Tablo 4.7’de elde edilen bulgulara göre araştırmaya katılan 573 öğrenciden 342’si, dinlemeyi tercih ettiği müzik türlerinde en fazla çağrışım yapan özelliğin “duygular” olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin yarıdan fazlasının müziğe ilk olarak duygusal açıdan yaklaştığı söylenebilir. Tercih ettikleri müzik türünün olay/olguları çağrıştırdığını düşünen öğrenci sayısı 77, en çok dinledikleri müzik türünden mesajlar ve fikirler çıkaran öğrenci sayısı 38’dir. Öğrencilerin 28’i dinlemeyi tercih ettikleri müziğin kişileri çağrıştırdığını belirtirken, 40 öğrenci için tüm seçeneklerin çağrışım yaptığı görülmektedir. 7 öğrenci ise görüş belirtmemeyi tercih etmiştir.

4.2.3. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinin Çağrıştırdığı Duygulara İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin çağrıştırdığı duygulara ilişkin bulgular Tablo 4.8’de gösterilmiştir.

Tablo 4.8 G.S.L. öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin çağrıştırdığı duygulara göre dağılımı.

<i>Müzik türlerinin çağrıştırdığı duygular</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Şiddet (gerilim)	38	6,6
Huzur(rahatlama)	168	29,3
Mutluluk(sevinç)	96	16,8
Güven(aitlik)	74	12,9
Hüzün(üzüntü)	68	11,9
Hepsi	58	10,1
Ruh haline göre değişir	32	5,6
Görüş belirtmeyen	12	2,1
Çoğu	11	1,9
Diğer	7	1,2
Hiçbiri	5	,9
Heyecan	2	,3
Bazıları	1	,2
Enerji	1	,2
Toplam	573	100,0

G.S.L. öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin onlara en fazla çağrıştırdığı duygular Tablo 4.8’de gösterilmiştir. Tabloya göre G.S.L. öğrencilerinin 168’i tercih ettikleri müzik türünde huzur/rahatlama durumu gözlemlenmektedir. 96 öğrenci müzikte mutluluk/sevinç gibi pozitif duyguları ararken, 68 öğrencinin ise hüzn/üzüntü gibi depresif duygulara yöneldiği gözlemlenmektedir. Öğrencilerin 74’ünün müzikte güven/aitlik, 38’inin ise şiddet/gerilim hissettiği görülmektedir. 58 öğrenci dinlemeyi tercih ettikleri müzik türünde tüm duygulara yer verilmesi gerektiğine inanırken, 32 öğrenci durumun ruh haline göre değişiklik gösterdiğini

vurgulamaktadır. 12 öğrencinin görüş belirtmediği görülmüştür. Elde edilen bulgular ışığında öğrencilerin tercih ettikleri müzik türlerinin onlara en fazla huzur, rahatlama duygusunu çağrıştırdığı görülmektedir.

4.2.4. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerine İlk Kez Dikkat Ettikleri Döneme İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerine ilk kez dikkat ettikleri döneme ilişkin bulgular Tablo 4.9'da gösterilmiştir.

Tablo 4.9 G.S.L. öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerine ilk kez dikkat ettikleri döneme ilişkin dağılım.

<i>İlk kez dikkat edilen dönemler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Ortaokul döneminde	299	52,2
İlkokul döneminde	129	22,5
Lise döneminde	124	21,6
Görüş belirtmeyen	7	1,2
Ana okulunda	6	1,0
Kendimi bildim bileli	5	,9
Küçükken	2	,3
Karışık	1	,2
Toplam	573	100,0

Tablo 4.9'daki bulgulara göre araştırmaya katılan G.S.L. öğrencilerinin yarıdan fazlası (%52,2) tercih ettikleri müzik türünün ilk kez ortaokul döneminde dikkatlerini çektiğini belirtirken; %22,5'inin ilkokul, %21,6'sının ise lise döneminde tercih ettikleri müzik türüne karşı farkındalık kazandığı görülmektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda öğrencilerin tercih ettikleri müzik türünün ilk kez ortaokul döneminde dikkatlerini çektiği ifade edilebilir.

4.2.5. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinde En Fazla Etkilendikleri Müziksel Özelliğe İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinde en fazla etkilendikleri müziksel özelliğe ilişkin bulgular Tablo 4.10'da gösterilmiştir.

Tablo 4.10 G.S.L. öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinde en fazla etkilendikleri müziksel özelliklerin dağılımı.

Müziksel özellik	f	%
Melodi	142	24,8
Şarkı sözleri	110	19,2
Enstrüman altyapısı	85	14,8
Hız (ritim/tempo)	71	12,4
Solistin ses özellikleri	57	9,9
Hepsi	46	8,0
Çoğu	21	3,7
Düzenleme (aranjman)	13	2,3
Görüş belirtmeyen	11	1,9
Tür	11	1,9
Değişir	1	,2
Duygular	1	,2
Diğer	4	,7
Toplam	573	100,0

Tablo 4.10'da G.S.L. öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinde en fazla etkilendikleri müziksel özelliklerin dağılımı verilmiştir. Buna göre; öğrencilerin en fazla dikkat ettiği müziksel özelliğin %24,8 oranla **melodi** olduğu görülmektedir. 110 öğrenci müzikte en çok şarkı sözlerini anlamlı bulurken, 85 öğrencinin enstrüman altyapısına önem verdiği gözlemlenmiştir. 71 öğrenci müzikte hız (ritim/tempo) özelliğine öncelik verirken 57 öğrencinin ise solistin ses özelliklerini benimsediği görülmektedir.

Diğer yandan 46 öğrenci belirtilen tüm özelliklerin müzikte olması gerektiğini savunurken, 21 öğrenci ise özelliklerden birden fazlasını deneyimlemenin doğru olacağını belirtmektedir. 11 öğrenci görüş belirtmemiştir.

4.2.6. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinde En Fazla Etkilendikleri Sosyal/Çevresel Etkene İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinde en fazla etkilendikleri sosyal/çevresel etkene ilişkin bulgular Tablo 4.11'de gösterilmiştir.

Tablo 4.11 G.S.L. öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinde en fazla etkilendikleri sosyal/çevresel etkenlerin dağılımı.

Sosyal/çevresel etken	f	%
Sosyal medya	216	37,7
Arkadaş çevresi	142	24,8
Aile/akrabalar	107	18,7
Kendim	52	9,1
Öğretmenler	18	3,1
Hepsi	14	2,4
Görüş belirtmeyen	13	2,3
Diğer	5	,9
Hiçbiri	4	,7
Okul	2	,3
Toplam	573	100,0

Tablo 4.11’de G.S.L. öğrencilerinin tercih ettikleri müzik türlerinde en fazla etkilendikleri sosyal/çevresel etkenlerin dağılımı gösterilmiştir. Tabloya göre öğrencilerin 216’sı sosyal medyadan etkilenirken, 142’si arkadaş çevresinden, 107’si ise aile/akrabaların müzikal beğenilerinden etkilendiğini belirtmektedir. 52 öğrenci müzik tercihini dış etkenlerden bağımsız oluşturduğunu savunurken 18 öğrenci öğretmenlerinden etkilendiğini belirtmiştir. 14 öğrenci her şeyden etkilendiğini söylerken, 13 öğrencinin ise görüş belirtmemeyi tercih ettiği görülmüştür.

4.2.7. Ana Akım Medyanın (TV, Radyo, Sosyal Medya) G.S.L. Öğrencilerinin Müzik Türü Tercihleri Üzerinde Etkili Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Ana akım medyanın (TV, Radyo, Sosyal medya) Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin müzik türü tercihleri üzerinde etkili olup olmadığına ilişkin bulgular Tablo 4.12’de gösterilmiştir.

Tablo 4.12 Ana akım medyanın (TV, Radyo, Sosyal Medya) G.S.L. öğrencilerinin müzik türü tercihleri üzerindeki etkisi olup olmadığına ilişkin dağılımı.

Anaakım medyanın etki durumu	f	%
Bazen etkilidir	317	55,3
Etkili değildir	139	24,3
Etkilidir	107	18,7
Görüş belirtmeyen	10	1,7
Toplam	573	100,0

Tablo 4.12’de anaakım medyanın (TV, Radyo, Sosyal Medya) G.S.L. öğrencilerinin müzik türü tercihleri üzerindeki etkisinin dağılımı gösterilmiştir. Buna göre 573 öğrenciden 107’si anaakım medyayı kişisel müzik tercihi üzerinde etkili bulurken,

139'u herhangi bir etkinin söz konusu olmadığını belirtmiştir. Öğrencilerin 317'si zaman zaman etkilendiklerini belirtmiştir. 10 öğrenci ise görüş belirtmemiştir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “Güzel Sanatlar Lisesi’nde öğrenim gören öğrencilerin müzik türü tercihlerine yaş, bölüm (Görsel Sanatlar (Resim) ve Müzik Bölümü), cinsiyet değişkenlerinin etkisi nedir?” sorusuna verilen cevaplara dair yapılan analiz bulguları tablolarda karşılaştırmalı olarak gösterilmiştir.

4.3.1. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinin Yaş ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre değerlendirilmesine ilişkin bulgular Tablo 4.13'te gösterilmiştir.

Tablo 4.13 G.S.L. öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre dağılımı.

Cinsiyet	Müzik türleri	Yaş					Toplam
		14	15	16	17	18	
Kız	Rock/Metal	10	33	30	23	7	103
	Pop/R&B	10	31	24	24	8	97
	Rap/Hip-hop	2	10	8	10	2	32
	Klasik müzik/Enstrümantal müzik	4	8	7	9	1	29
	Arabesk	1	15	7	4	1	28
	Hepsi	1	7	9	4	3	24
	Indie müzik	1	8	9	7	0	25
	Blues/Caz	1	6	3	8	2	20
	Çoğu	1	4	6	3	0	14
	T.S.M.	2	5	2	3	1	13
	Dünya müziği	1	1	4	3	2	11
	Elektronik/Tekno müzik	1	2	2	2	0	7
	T.H.M.	0	3	0	4	0	7
	Diğer	1	0	0	1	3	5
	Anadolu Rock	1	0	0	1	2	4
	Özgün/Protest müzik	0	2	0	0	0	2
	Müzikal	1	1	0	0	0	2
	Toplam	38	136	111	106	32	423

Tablo 4.13 (devam) G.S.L. öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre dağılımı.

Erkek	Rock/Metal	3	5	8	13	2	31
	Rap/Hip-hop	4	3	6	5	2	20
	Klasik müzik/Enstrümantal müzik	1	2	7	7	2	19
	Pop/R&B	1	3	4	6	1	15
	T.H.M.	1	5	3	3	2	14
	Arabesk	1	2	3	4	3	13
	T.S.M.	1	3	3	4	1	12
	Çoğu	0	0	2	1	0	3
	Indie müzik	1	1	0	0	1	3
	Blues/Caz	1	0	1	1	0	3
	Dünya müziği	0	1	0	2	0	3
	Hepsi	1	0	0	1	0	2
	Müzikal	0	0	0	1	1	2
	Diğer	0	0	0	2	0	2
	Askeri müzik (Bando, Marş vb.)	0	1	0	0	0	1
	Elektronik/Tekno müzik	0	1	0	0	0	1
	Toplam	15	27	37	50	15	144
Toplam	Rock/Metal	13	38	38	36	9	134
	Pop/R&B	11	34	28	30	9	112
	Rap/Hip-hop	6	13	14	15	4	52
	Klasik müzik/Enstrümantal müzik	5	10	14	16	3	48
	Arabesk	2	17	10	8	4	41
	Indie müzik	2	9	9	7	1	28
	Hepsi	2	7	9	5	3	26
	T.S.M.	3	8	5	7	2	25
	Blues/Caz	1	7	3	10	2	23
	T.H.M.	1	8	3	7	2	21
	Çoğu	1	4	8	4	0	17
	Dünya müziği	2	1	5	4	2	14
	Elektronik/Tekno müzik	1	3	2	2	0	8
	Diğer	1	0	0	3	3	7
	Müzikal	1	1	0	1	1	4
	Anadolu Rock	1	0	0	1	2	4
	Özgün/Protest müzik	0	2	0	0	0	2
	Askeri müzik (Bando, Marş vb.)	0	1	0	0	0	1
	Toplam	53	163	148	156	47	567

Tablo 4.13'te ulaşılan bulgulara göre tüm örneklem genelinde en popüler iki müzik türü Rock/Metal (%23,6) ve Pop/R&B (%19,8)'dir. Bu bulgu, küresel popüler kültürün ve gençlik kimliğinin bir parçası olan bu türlerin, Ankara'daki ilgili Güzel Sanatlar Liselerinde öğrenim görmekte olan gençler üzerinde de baskın bir etkiye sahip

olduğunu göstermektedir. Bunu, %7,2 ile Arabesk takip ettiği gözlemlenmektedir. Türk Halk Müziği (THM) ve Türk Sanat Müziği (TSM) gibi geleneksel türlere olan ilginin nispeten düşük olması (%3,7 ve %2,1), genç katılımcıların kültürel tercihlerinde modern/global eğilimlerin ağır bastığı şeklinde yorumlanabilir.

Kız öğrencilerin tercihlerini büyük ölçüde Rock/Metal (103) ve Pop/R&B (97) üzerine yoğunlaştırdığı görülmektedir. Klasik müzik, Indie müzik, Blues/Caz gibi daha niş veya entelektüel olarak addedilen türlere olan ilginin de (sırasıyla 29, 25, 20 kişi) erkek öğrencilere kıyasla daha yüksek olması dikkat çekmektedir. Erkek öğrenciler sayısal olarak daha küçük bir grup olduğu için (n=144) mutlak sayılardan ziyade oransal dağılıma bakmak daha anlamlı olacaktır. Erkek öğrenciler arasında en popüler türler Rock/Metal (31 kişi, %21.5) ve Rap/Hip-hop (20 kişi, %13.9)'tur. Rap/Hip-hop türüne olan ilginin kızlara (32 kişi, %7.6) oranla erkeklerde (*oransal* olarak) daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca, geleneksel türlere (THM, TSM, Arabesk) olan ilginin erkek öğrencilerde nispeten daha güçlü olduğu söylenebilir.

Yaş grupları incelendiğinde, 15 ve 16 yaş grubundaki öğrenci sayısının (136 ve 111 kişi) diğer yaş gruplarına göre daha fazla olduğu görülmektedir. Bu yaş grupları, aynı zamanda hemen hemen tüm müzik türlerinde en yüksek katılımın görüldüğü gruplardır. Bu durum, lise yaşamının ortalarına müzik tüketimi ve kimlik arayışı açısından en aktif dönem olabileceğini düşündürmektedir. 17 yaş grubunda da yüksek katılım devam etmekte, 18 yaş grubunda ise genel bir azalma gözlemlenmektedir.

Elde edilen bulgular, lise öğrencilerinin müzik tercihlerinin homojen olmadığını ve cinsiyetin, tercihleri şekillendirmede oldukça belirleyici bir sosyo-demografik faktör olduğunu göstermektedir. Kız öğrenciler Rock, Pop ve daha geniş bir yelpazedeki türlere yönelirken, erkek öğrencilerin Rock ve Rap/Hip-hop'a daha yoğunlaştığı, ayrıca geleneksel türlere de nispeten daha fazla ilgi gösterdiği söylenebilir.

4.3.2. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinin Bölüm ve Sınıf Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin bölüm ve sınıf değişkenlerine göre değerlendirilmesine ilişkin bulgular Tablo 4.14'te gösterilmiştir.

Tablo 4.14 G.S.L. öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin sınıf ve bölüm değişkenlerine göre dağılımı.

Bölüm	Müzik türleri	Sınıf				Toplam
		9.sınıf	10.sınıf	11.sınıf	12.sınıf	
Müzik	Rock/Metal	20	12	9	11	52
	Pop/R&B	17	15	7	11	50
	Klasik müzik/Enstrümantal	10	10	14	7	41
	Arabesk	6	13	6	5	30
	T.S.M.	4	7	7	2	20
	T.H.M.	1	11	4	3	19
	Rap/Hip-hop	8	3	5	1	17
	Hepsi	5	3	5	1	14
	Blues/Caz	1	2	5	5	13
	Çoğu	1	3	7	0	11
	Dünya müziği	2	1	2	3	8
	Indie müzik	2	4	0	0	6
	Anadolu Rock	1	0	1	2	4
	Diğer	0	0	0	3	3
	Elektronik/Tekno müzik	1	0	0	0	1
	Müzikal	1	0	0	0	1
	Askeri müzik (Bando, Marş vb.)	0	1	0	0	1
	Toplam	80	85	72	54	291
Görsel Sanatlar (Resim)	Rock/Metal	14	26	16	26	82
	Pop/R&B	14	17	15	16	62
	Rap/Hip-hop	7	9	6	13	35
	Indie müzik	4	10	4	4	22
	Hepsi	2	2	3	5	12
	Arabesk	5	1	3	2	11
	Blues/Caz	3	3	1	3	10
	Elektronik/Tekno müzik	2	3	1	1	7
	Klasik müzik/Enstrümantal müzik	1	1	3	1	6
	Dünya müziği	0	2	3	1	6
	Çoğu	2	1	3	0	6
	T.S.M.	3	1	1	0	5
	Diğer	1	0	1	2	4
	Müzikal	0	1	0	2	3
	Özgün/Protest müzik	1	1	0	0	2
	T.H.M.	0	0	2	0	2
	Toplam	59	78	62	76	275

Tablo 4.14 (devam) G.S.L. öğrencilerinin tercih ettikleri müzik türlerinin sınıf ve bölüm değişkenlerine göre dağılımı.

	Rock/Metal	34	38	25	37	134
	Pop/R&B	31	32	22	27	112
	Rap/Hip-hop	15	12	11	14	52
	Klasik müzik/Enstrümantal müzik	11	11	17	8	47
	Arabesk	11	14	9	7	41
	Indie müzik	6	14	4	4	28
	Hepsi	7	5	8	6	26
	T.S.M.	7	8	8	2	25
	Blues/Caz	4	5	6	8	23
Toplam	T.H.M.	1	11	6	3	21
	Çoğu	3	4	10	0	17
	Dünya müziği	2	3	5	4	14
	Elektronik/Tekno müzik	3	3	1	1	8
	Diğer	1	0	1	5	7
	Müzikal	1	1	0	2	4
	Anadolu Rock	1	0	1	2	4
	Özgün/Protest müzik	1	1	0	0	2
	Askeri müzik (Bando, Marş vb.)	0	1	0	0	1
	Toplam	139	163	134	130	566

Tablo 4.14'te elde edilen bulgular çerçevesinde: Müzik bölümü öğrencilerinin müzik tercihlerinin daha geniş bir yelpazeye yayıldığı görülmektedir. Pop/R&B (50) ve Rock/Metal (52) en popüler türler olsa da Klasik/Enstrümantal müzik (41) ve geleneksel türlere (T.H.M.: 19, T.S.M.: 20) olan ilginin, Görsel Sanatlar bölümüne kıyasla belirgin şekilde daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgu, müzik eğitiminin öğrencileri daha çeşitli ve özellikle de kendi alanlarıyla tarihsel/teknik bağı olan türlere yönlendirdiğini düşündürmektedir. Görsel Sanatlar (Resim) bölümü öğrencilerinde ise Rock/Metal (82) tercihinin açık ara en baskın tür olduğu gözlemlenmektedir. Onu Pop/R&B (62) ve Rap/Hip-hop (35) türleri takip etmektedir. Geleneksel türlere (T.H.M., T.S.M.) ve Klasik Müziğe olan ilginin son derece sınırlı olduğu görülmektedir. Görsel Sanatlar bölümü öğrencilerinin daha "modern", "başkaldıran" ve güçlü bir imge/sahne estetiği olan müzik türlerine yönelmiş olması, disiplinler arası (görsel-işitsel) bir sanatsal tatmin arayışı olarak değerlendirilebilir.

Her iki bölümde de sınıf seviyesi arttıkça bazı tercih kaymaları gözlemlenmekle birlikte, bu kaymaların dinamikleri farklılık göstermektedir. Müzik bölümünde 9. ve 10. sınıflarda Pop/R&B ve Rock/Metal oldukça yaygınken, 11. ve 12. sınıflara doğru Klasik/Enstrümantal Müzik ve Blues/Caz gibi daha sofistike ve teknik açıdan

karmaşık türlere olan ilgide bir artış göze çarpmaktadır. Bu durum, öğrencilerin aldıkları eğitimle birlikte müzikal olgunluk kazanmaları ve zevklerinin çeşitlenmesi şeklinde açıklanabilir. Ayrıca, "Çoğu" seçeneğini işaretleyenlerin 11. sınıfta (7) artış göstermesi de bu çeşitlenmeye işaret edebilir. Görsel Sanatlar bölümünde ise sınıf düzeyiyle tutarlı bir tercih değişimi gözlemlenmenin daha zor olduğu söylenebilir. Rock/Metal tercihi tüm sınıflarda yüksek seyretmektedir.

Elde edilen bulgular, GSL öğrencilerinin müzik tercihlerinin içinde bulundukları akademik ve sanatsal alt kültürden derinden etkilendiğini ortaya koymaktadır. Müzik bölümü öğrencileri, eğitimleriyle paralel bir şekilde daha teknik, geleneksel ve enstrümantal türlere yönelirken; Görsel Sanatlar öğrencilerinin daha görsel ve tematik içeriği güçlü, modern popüler kültürün baskın türlerine (Rock, Rap) ilgi gösterdiği görülmektedir.

4.3.3. G.S.L. Öğrencilerinin Müzik Dinleme Sıklığının Yaş ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin müzik dinleme sıklığının yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre değerlendirilmesine ilişkin bulgular Tablo 4.15'te gösterilmiştir.

Tablo 4.15 G.S.L. öğrencilerinin müzik dinleme sıklığının yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre dağılımı.

Cinsiyet	Dinleme sıklığı	Yaş					Toplam
		14	15	16	17	18	
Kız	Çok sık dinlerim	32	92	76	71	21	292
	Sık dinlerim	6	37	31	30	11	115
	Ara sıra dinlerim	1	7	3	5	0	16
	Nadiren dinlerim	0	0	1	0	0	1
	Toplam	39	136	111	106	32	424
Erkek	Çok sık dinlerim	6	16	19	31	9	81
	Sık dinlerim	6	8	12	14	5	45
	Ara sıra dinlerim	2	2	6	4	1	15
	Nadiren dinlerim	1	1	0	0	0	2
	Az dinlerim	0	0	0	1	0	1
	Toplam	15	27	37	50	15	144
Toplam	Çok sık dinlerim	38	108	95	102	30	373
	Sık dinlerim	12	45	43	44	16	160
	Ara sıra dinlerim	3	9	9	9	1	31
	Nadiren dinlerim	1	1	1	0	0	3
	Az dinlerim	0	0	0	1	0	1
	Toplam	54	163	148	156	47	568

Tablo 4.15'te G.S.L. öğrencilerinin müzik dinleme sıklığının yaş ve cinsiyete göre dağılımı gösterilmiştir. Tabloya göre öğrencilerden 373'ü günlük hayatta çok sık müzik dinlediğini belirtmiştir. Buna göre öğrencilerin, müziği günlük hayatın vazgeçilmez bir parçası olarak gördüğü söylenebilir. Buna karşın *Nadiren* ya da *Az dinlerim* diyen

öğrenci sayısı ise 4'tür. Bu da müziğin günlük hayattaki yerini ve önemini destekler niteliktedir.

Müzik dinleme yoğunluğunun 15 yaş grubunda toplandığı gözlemlenmektedir. 16 yaşta azalma, 17'de tekrar artış, 18'de ise belirgin düşüş olduğu görülmektedir. Hem kız hem erkek öğrencilerde gözlemlenen bu dalgalanmanın sebebi sınav kaygısı, kişisel ilgi alanlarının çeşitlenmesi ile ilgili olabilir.

4.3.4. G.S.L. Öğrencilerinin Müzik Dinleme Sıklığının Sınıf ve Bölüm Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin müzik dinleme sıklığının sınıf ve bölüm değişkenlerine göre değerlendirilmesine ilişkin bulgular Tablo 4.16'da gösterilmiştir.

Tablo 4.16 G.S.L. öğrencilerinin müzik dinleme sıklığının sınıf ve bölüm değişkenlerine göre dağılımı.

Bölüm	Dinleme sıklığı	Sınıf				Toplam
		9. sınıf	10. sınıf	11. sınıf	12. sınıf	
Müzik	Çok sık dinlerim	51	58	48	39	196
	Sık dinlerim	26	19	22	14	81
	Ara sıra dinlerim	3	7	2	1	13
	Nadiren dinlerim	0	1	0	0	1
	Toplam	80	85	72	54	291
Görsel Sanatlar (Resim)	Çok sık dinlerim	44	49	42	41	176
	Sık dinlerim	13	22	16	28	79
	Ara sıra dinlerim	2	7	3	6	18
	Nadiren dinlerim	1	0	1	0	2
	Az dinlerim	0	0	0	1	1
	Toplam	60	78	62	76	276
Toplam	Çok sık dinlerim	95	107	90	80	372
	Sık dinlerim	39	41	38	42	160
	Ara sıra dinlerim	5	14	5	7	31
	Nadiren dinlerim	1	1	1	0	3
	Az dinlerim	0	0	0	1	1
	Toplam	140	163	134	130	567

Tablo 4.16'ya göre Müzik bölümü öğrencilerinin dinleme sıklığında *çok sık* seçeneği baskınken (n=196), Görsel sanatlar öğrencilerinin de müziğe yoğun şekilde bağlı, fakat Müzik bölümüne kıyasla *çok sık* oranının biraz daha düşük (n=176); *sık* oranının ise daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Müzik bölümü öğrencilerinin, Görsel Sanatlar bölümü öğrencilerine göre daha yoğun müzik dinlediği söylenebilir. Müzik bölümü öğrencilerinin dinleme yoğunluğunun sınıf kademesi yükseldikçe azaldığı, Görsel Sanatlar bölümü öğrencilerinin ise hemen her kademede istikrarlı bir şekilde müzik dinlediği gözlemlenmektedir.

Diğer yandan sınıf düzeyleri incelendiğinde müziğin en yoğun dinlendiği kademenin 10. sınıflar olduğu, en az dinlenen kademenin ise 12. sınıflar olduğu görülmektedir.

4.3.5. G.S.L. Öğrencilerinin Müzik Dinlemeyi Tercih Ettikleri Günlük Zaman Dilimlerinin Yaş ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin müzik dinlemeyi tercih ettikleri günlük zaman dilimlerinin yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre değerlendirilmesi ilişkin bulgular Tablo 4.17’de gösterilmiştir.

Tablo 4.17 G.S.L. öğrencilerinin müzik dinlemeyi tercih ettikleri günlük zaman dilimlerinin yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre dağılımı.

Cinsiyet	Zaman dilimleri	Yaş					Toplam
		14	15	16	17	18	
Kız	Akşam üstü	12	47	47	33	9	148
	Her zaman	10	38	16	35	8	107
	Güne başlarken	7	22	20	16	8	73
	Gece yarısı	7	13	21	11	4	56
	Öğle vaktinde	1	8	1	4	0	14
	Fırsat buldukça/boş zamanlarımda	0	5	4	1	0	10
	Çoğu zaman	0	1	2	2	2	7
	(Koşullara göre) değişir	1	0	0	2	1	4
	Diğer	1	1	0	1	0	3
	Toplam	39	135	111	105	32	422
Erkek	Akşam üstü	9	13	15	13	3	53
	Her zaman	2	5	11	11	5	34
	Güne başlarken	2	2	2	14	2	22
	Gece yarısı	1	4	5	9	3	22
	Çoğu zaman	0	0	2	1	0	3
	(Koşullara göre) değişir	0	0	0	1	1	2
	Diğer	0	0	1	0	1	2
	Fırsat buldukça/boş zamanlarımda	0	0	1	0	0	1
	Toplam	14	24	37	49	15	139
Toplam	Akşam üstü	21	60	62	46	12	201
	Her zaman	12	43	27	46	13	141
	Güne başlarken	9	24	22	30	10	95
	Gece yarısı	8	17	26	20	7	78
	Öğle vaktinde	1	8	1	4	0	14
	Fırsat buldukça/boş zamanlarımda	0	5	5	1	0	11
	Çoğu zaman	0	1	4	3	2	10
	(Koşullara göre) değişir	1	0	0	3	2	6
	Diğer	1	1	1	1	1	5
	Toplam	53	159	148	154	47	561

Tablo 4.17’de elde edilen bulgulara göre, öğrenci genelinde günlük zaman dilimi bazında dinleme sırası Akşamüstü (201, %35,8), Her zaman (141, %25,1), Güne başlarken (95 , %16,9) şeklindedir. Yani öğrenciler için müziğin en çok günün ilerleyen saatlerinde (akşamüstü) ve her zaman dinlenen bir etkinlik olduğu söylenebilir.

Kız öğrenciler müzik dinleme etkinliğini günün çeşitli dilimlerine (öğlen, fırsat buldukça, değişir vb.) yayarken erkek öğrencilerin bu durumu daha belirli zaman dilimlerine (akşamüstü, gece, sabah) dağıttığı gözlemlenmektedir.

15 ve 16 yaş grubundaki öğrenciler en çok akşam üstü müzik dinlemeyi tercih ederken 18 yaş grubunda dinleme diliminin gece yarısına kaydığı gözlemlenmektedir. Yaş büyüdükçe öğrencilerin gece müzik dinlemeye yöneldiği söylenebilir. Diğer yandan 17 yaş grubunun ise müzik dinleme etkinliğini günün farklı dilimlerine yayma eğilimi olduğu ve bu konuda en istikrarlı grup olduğu söylenebilir.

4.3.6. G.S.L. Öğrencilerinin Müzik Dinlemeyi Tercih Ettikleri Günlük Zaman Dilimlerinin Sınıf ve Bölüm Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin müzik dinlemeyi tercih ettikleri günlük zaman dilimlerinin sınıf ve bölüm değişkenlerine göre değerlendirilmesi ilişkin bulgular Tablo 4.18’de gösterilmiştir.

Tablo 4.18 G.S.L. öğrencilerinin müzik dinlemeyi tercih ettikleri günlük zaman dilimlerinin sınıf ve bölüm değişkenlerine göre dağılımı.

Bölüm	Zaman dilimleri	Sınıf				Toplam
		9. sınıf	10. sınıf	11. sınıf	12. sınıf	
Müzik	Akşam üstü	34	28	24	14	100
	Her zaman	18	18	20	18	74
	Güne başlarken	12	16	11	10	49
	Gece yarısı	10	11	13	7	41
	Fırsat buldukça/boş zamanlarımda	1	5	0	0	6
	Çoğu zaman	0	3	3	0	6
	(Koşullara göre) değişir	1	0	0	3	4
	Öğle vaktinde	2	0	0	1	3
	Diğer	1	0	1	1	3
	Toplam	79	81	72	54	286
Görsel Sanatlar (Resim)	Akşam üstü	21	35	20	25	101
	Her zaman	19	12	17	18	66
	Güne başlarken	4	16	7	19	46
	Gece yarısı	11	7	12	7	37
	Öğle vaktinde	3	4	3	1	11
	Fırsat buldukça/boş zamanlarımda	2	2	1	0	5
	Çoğu zaman	0	1	0	3	4
	(Koşullara göre) değişir	0	0	1	1	2
	Diğer	0	1	0	1	2
	Toplam	60	78	61	75	274

Tablo 4.18 (devam) G.S.L. öğrencilerinin müzik dinlemeyi tercih ettikleri günlük zaman dilimlerinin sınıf ve bölüm değişkenlerine göre dağılımı.

	Akşam üstü	55	63	44	39	201
	Her zaman	37	30	37	36	140
	Güne başlarken	16	32	18	29	95
	Gece yarısı	21	18	25	14	78
	Öğle vaktinde	5	4	3	2	14
Toplam	Fırsat buldukça/boş zamanlarımda	3	7	1	0	11
	Çoğu zaman	0	4	3	3	10
	(Koşullara göre) değişir	1	0	1	4	6
	Diğer	1	1	1	2	5
	Toplam	139	159	133	129	560

Tablo 4.18'e göre müzik dinlenen en yoğun zaman dilimlerinin (tüm sınıflar ve bölümler için) Akşam üstü (201, %35,9) ve Her zaman (140, %25,0) olduğu gözlemlenmektedir. Bölüm bazında yine Akşamüstü ve Her zaman seçenekleri baskın olmakla birlikte her iki bölüm öğrencilerinin müzik dinleme zamanlarında belirgin farklılıklar olmadığı gözlemlenmektedir. Müzik bölümü öğrencileri, Görsel Sanatlar bölümü öğrencilerine göre 12. sınıfta daha düzenli ve sürekli dinleme alışkanlığı gösterirken; Görsel Sanatlar bölümünde dağılımın daha dengeli ama 12. sınıfta akşamüstü dinleme oranının baskın olduğu gözlemlenmektedir.

4.3.7. G.S.L. Öğrencilerinin Müzik Dinlemeyi Tercih Ettikleri Ortamların Yaş ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin müzik dinlemeyi tercih ettikleri ortamların yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre değerlendirilmesine ilişkin bulgular Tablo 4.19'da sunulmuştur.

Tablo 4.19 G.S.L. öğrencilerinin müzik dinlemeyi tercih ettikleri ortamların yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre dağılımı.

Cinsiyet	Ortamlar	Yaş					Toplam
		14	15	16	17	18	
Kız	Herhangi bir işle uğraşırken (iş, spor, hobi vb.)	17	66	49	41	16	189
	Yalnızken	9	35	42	35	7	128
	Her ortamda	10	24	14	24	8	80
	Sosyal ortamlarda	0	4	2	3	1	10
	Toplu taşımada/yolda/trafikte	2	1	2	1	0	6
	Ders çalışırken	1	3	0	1	0	5
	Çoğu ortamda	0	1	1	1	0	3
	Diğer	0	1	1	0	0	2
	Toplam	39	135	111	106	32	423
Erkek	Yalnızken	6	18	12	24	7	67
	Herhangi bir işle uğraşırken (iş, spor, hobi vb.)	5	3	13	15	5	41
	Her ortamda	0	4	7	6	1	18
	Sosyal ortamlarda	2	1	0	1	1	5
	Toplu taşımada/yolda/trafikte	0	0	2	2	0	4
	Diğer	1	1	1	0	0	3
	Ders çalışırken	0	0	2	0	1	3
	Çoğu ortamda	1	0	0	0	0	1
	Toplam	15	27	37	48	15	142
Toplam	Herhangi bir işle uğraşırken (iş, spor, hobi vb.)	22	69	62	56	21	230
	Yalnızken	15	53	54	59	14	195
	Her ortamda	10	28	21	30	9	98
	Sosyal ortamlarda	2	5	2	4	2	15
	Toplu taşımada/yolda/trafikte	2	1	4	3	0	10
	Ders çalışırken	1	3	2	1	1	8
	Diğer	1	2	2	0	0	5
	Çoğu ortamda	1	1	1	1	0	4
	Toplam	54	162	148	154	47	565

Tablo 4.19'a göre öğrenciler sırasıyla; Herhangi bir işle uğraşırken (iş, spor, hobi vb.), 230 kişi (%40,7); Yalnızken, 195 kişi (%34,5); Her ortamda, 98 kişi (%17,3) müzik dinlemeyi tercih etmektedir. Sosyal ortamlarda (n=15), toplu taşımada/yolda (n=10), ders çalışırken (n=8), çoğu ortamda (n=4) müzik dinlemeyi tercih eden öğrenci sayısının oldukça düşük olduğu göze çarpmaktadır. Yani müziğin öğrenciler için kişisel ve aktif zamanlarda (iş, hobi, spor vb.) ve yalnızken en çok dinlendiği; Sosyal ortamlarda veya ders çalışırken dinlemenin daha sınırlı olduğu söylenebilir.

Kız öğrenciler aktif zamanlarda (spor/hobi/iş) müzik dinlemeye yönelirken erkek öğrencilerin kızlara oranla daha çok yalnızken müzik dinlemeyi tercih ettikleri gözlemlenmektedir. Yaş arttıkça kız öğrenciler hâlâ aktif zamanlarda müzik dinleme konusunda istikrarlıyken, erkeklerin yalnız kaldıklarında müzik dinlemeye yöneldikleri gözlemlenmektedirler. Her iki cinsiyet grubunda da Sosyal ortamlarda ve Ders çalışırken müzik dinleme durumu minimum düzeyde olduğu görülmüştür.

4.3.8. G.S.L. Öğrencilerinin Müzik Dinlemeyi Tercih Ettikleri Ortamların Sınıf ve Bölüm Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin müzik dinlemeyi tercih ettikleri ortamların sınıf ve bölüm değişkenlerine göre değerlendirilmesine ilişkin bulgular Tablo 4.20'de sunulmuştur.

Tablo 4.20 G.S.L. öğrencilerinin müzik dinlemeyi tercih ettikleri ortamların sınıf ve bölüm değişkenlerine göre dağılımı.

Bölüm	Ortamlar	Sınıf				Toplam
		9. sınıf	10. sınıf	11. sınıf	12. sınıf	
Müzik	Yalnızken	32	33	30	22	117
	Herhangi bir işle uğraşırken (iş, spor, hobi vb.)	24	28	20	19	91
	Her ortamda	16	17	15	8	56
	Sosyal ortamlarda	4	2	0	2	8
	Toplu taşımada/yolda/trafikte	1	2	2	1	6
	Diğer	1	2	1	0	4
	Çoğu ortamda	1	0	2	0	3
	Ders çalışırken	0	1	2	0	3
	Toplam	79	85	72	52	288
Görsel Sanatlar (Resim)	Herhangi bir işle uğraşırken (iş, spor, hobi vb.)	28	48	29	34	139
	Yalnızken	15	19	20	23	77
	Her ortamda	12	4	12	14	42
	Sosyal ortamlarda	1	2	1	3	7
	Ders çalışırken	3	1	0	1	5
	Toplu taşımada/yolda/trafikte	0	3	0	1	4
	Çoğu ortamda	1	0	0	0	1
	Diğer	0	1	0	0	1
	Toplam	60	78	62	76	276
Toplam	Herhangi bir işle uğraşırken (iş, spor, hobi vb.)	52	76	49	53	230
	Yalnızken	47	52	50	45	194
	Her ortamda	28	21	27	22	98
	Sosyal ortamlarda	5	4	1	5	15
	Toplu taşımada/yolda/trafikte	1	5	2	2	10
	Ders çalışırken	3	2	2	1	8
	Diğer	1	3	1	0	5
	Çoğu ortamda	2	0	2	0	4
	Toplam	139	163	134	128	564

Tablo 4.20'ye göre Müzik bölümü öğrencileri için müzik, büyük oranda bireysel ve içe dönük bir aktivite gibi görünmektedir. En yüksek oran *yalnızken* (117) kategorisindedir. Ayrıca *her ortamda* müzik dinleyenlerin sayısı (56) da oldukça yüksektir. Bu, müziğin onların günlük yaşamının neredeyse her anına entegre olduğunu düşündürmektedir. Görsel Sanatlar bölümünde ise öğrenciler için müzik dinlemek daha çok bir işe eşlik eden bir arka plan aktivitesi gibi görünmektedir. En baskın kategori *herhangi bir işle uğraşırken* (139) dir. Bu, resim yaparken, çizerken veya bir hobiyle uğraşırken müziğin onlar için bir motivasyon veya konsantrasyon aracı olduğunu işaret edebilir. *Yalnızken* müzik dinleyenler (77) de fazla olsa da Müzik bölümündekinden daha düşüktür.

4.3.9. G.S.L. Öğrencilerinin Müzik Dinleme Sebeplerinin Yaş ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin müzik dinleme sebeplerinin yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre değerlendirilmesine ilişkin bulgular Tablo 4.21'de verilmiştir.

Tablo 4.21 G.S.L. öğrencilerinin müzik dinleme sebeplerinin yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre dağılımı.

Cinsiyet	Dinleme sebepleri	Yaş					Toplam
		14	15	16	17	18	
Kız	Rahatlamak/stres atmak için	12	44	32	23	7	118
	Eğlenmek için	7	25	20	22	7	81
	Duyguları ifade etmek için	5	21	19	14	9	68
	Hepsi	4	18	17	13	3	55
	Dış sesler/gürültüden izole olmak için	3	10	8	14	1	36
	İlham almak/esinlenmek için	6	10	5	9	2	32
	Çoğu	0	1	5	4	3	13
	Odaklanmak/dikkati arttırmak için	1	5	3	2	0	11
	Diğer	0	2	0	1	0	3
	(Müziğe göre) değişir	0	0	0	1	0	1
Toplam		38	136	109	103	32	418
Erkek	Rahatlamak/stres atmak için	2	7	8	11	3	31
	Duyguları ifade etmek için	1	6	7	10	3	27
	Eğlenmek için	9	4	4	7	1	25
	İlham almak/esinlenmek için	0	6	3	9	5	23
	Hepsi	1	2	7	5	0	15
	Dış sesler/gürültüden izole olmak için	0	1	4	6	2	13
	Odaklanmak/dikkati arttırmak için	2	1	1	0	1	5
	Çoğu	0	0	2	1	0	3
	Diğer	0	0	1	1	0	2
Toplam		15	27	37	50	15	144
Toplam	Rahatlamak/stres atmak için	14	51	40	34	10	149
	Eğlenmek için	16	29	24	29	8	106
	Duyguları ifade etmek için	6	27	26	24	12	95
	Hepsi	5	20	24	18	3	70
	İlham almak/esinlenmek için	6	16	8	18	7	55
	Dış sesler/gürültüden izole olmak için	3	11	12	20	3	49
	Odaklanmak/dikkati arttırmak için	3	6	4	2	1	16
	Çoğu	0	1	7	5	3	16
	Diğer	0	2	1	2	0	5
	(Müziğe göre) değişir	0	0	0	1	0	1
Toplam		53	163	146	153	47	562

Tablo 4.21'deki bulgular incelendiğinde, genel olarak öğrencilerin müzik dinleme sebepleri, sırasıyla Rahatlamak/Stres atmak (n=149), Eğlenmek (n=106) ve Duyguları ifade etmek (n=95) olarak gözlemlenmektedir.

Kız öğrenciler arasında en baskın müzik dinleme sebebi açık ara *rahatlamak/stres atmak için*'dir (n=118). Bunu sırasıyla *eğlenmek için* (n=81) ve *duyguları ifade etmek için* (n=68) takip etmektedir. Bu bulgu, kız öğrencilerin müziği bir duygu düzenleme ve stresle baş etme mekanizması olarak yoğun bir şekilde kullandığını göstermektedir. Diğer yandan erkeklerde de en yaygın sebep *rahatlamak/stres atmak için*'dir (n=31), ancak kızlarınkinden mutlak sayı olarak önemli ölçüde düşüktür. Erkeklerde motivasyonlar daha dengeli bir dağılım göstermektedir. *Eğlenmek için* (25) ve *duyguları ifade etmek için* (n=27) benzer sıklıktadır. Ayrıca erkeklerin, kızlara kıyasla *ilham almak/esinlenmek için* (n=23) seçeneğine daha yüksek oranda katıldığı gözlemlenmektedir. (kızlar=%7,65; erkekler=%16: erkekler oransal olarak daha yüksek).

Seçenekler arasından *Hepsi* seçeneğini tercih eden kızlar (n=55), erkeklere (n=15) göre çok daha fazladır. Bu, kızların müzik dinleme davranışının daha çok yönlü ve bağlamsal olduğunu, tek bir sebeple sınırlandırılmayabileceğini düşündürmektedir.

14 ve 15 yaş grubu, toplam örneklem içinde en yüksek katılım sağlayan iki yaş grubudur (n=53 ve n=163). Bu dönem gençleri için temel motivasyonların *rahatlamak/stres atmak* (n=14 ve n=51) ve *eğlenmek için* (n=16 ve n=29) olduğu görülmektedir. Bu dönemde kimlik arayışı ve akran ilişkilerinin yoğunluğu, müziğin bu işlevsel rollerini ön plana çıkarıyor olabilir. 16 ve 17 yaş gruplarında ise ilerleyen yaşla birlikte motivasyonların çeşitlenmekte ve derinleşmekte olduğu söylenebilir. Özellikle *duyguları ifade etmek için* (16 yaş: n=26, 17 yaş: n=24) ve *ilham almak/esinlenmek için* (17 yaş: n=18) gibi daha içe dönük ve olgun sebeplerin görece önem kazandığı gözlemlenmektedir. Bu, gençlerin duygusal ve bilişsel gelişimiyle paralellik gösterebilir. Ayrıca *Dış sesler/gürültüden izole olmak için* dinleme davranışı, 17 yaş grubunda (n=20) en yüksek seviyeye ulaşmaktadır. Bu, lise eğitiminin en stresli ve yoğun dönemlerinden biri olan 17 yaşında, bireylerin dış uyaranlardan kaçınma ve içe kapanma ihtiyacının arttığı şeklinde yorumlanabilir.

4.3.10. G.S.L. Öğrencilerinin Müzik Dinleme Sebeplerinin Sınıf ve Bölüm Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin müzik dinleme sebeplerinin sınıf ve bölüm değişkenlerine göre değerlendirilmesine ilişkin bulgular Tablo 4.22'de verilmiştir.

Tablo 4.22 G.S.L. öğrencilerinin müzik dinleme sebeplerinin sınıf ve bölüm değişkenlerine göre dağılımı.

Bölüm	Dinleme sebepleri	Sınıf				Toplam
		9. sınıf	10. sınıf	11. sınıf	12. sınıf	
Müzik	Rahatlamak/stres atmak için	21	29	16	8	74
	Duyguları ifade etmek için	17	12	13	18	60
	Hepsi	10	17	16	4	47
	Eğlenmek için	18	8	8	6	40
	İlham almak/esinlenmek için	5	10	5	9	29
	Dış sesler/gürültüden izole olmak için	5	5	7	3	20
	Çoğu	1	3	4	2	10
	Odaklanmak/dikkati arttırmak için	2	1	2	0	5
	Diğer	1	0	1	1	3
	(Müziğe göre) değişir	0	0	0	1	1
	Toplam	80	85	72	52	289
Görsel Sanatlar (Resim)	Rahatlamak/stres atmak için	18	24	14	19	75
	Eğlenmek için	14	18	13	21	66
	Duyguları ifade etmek için	9	11	10	5	35
	Dış sesler/gürültüden izole olmak için	4	7	7	11	29
	İlham almak/esinlenmek için	5	6	6	9	26
	Hepsi	6	5	6	5	22
	Odaklanmak/dikkati arttırmak için	3	5	1	2	11
	Çoğu	0	0	3	3	6
	Diğer	0	1	0	1	2
	Toplam	59	77	60	76	272
Toplam	Rahatlamak/stres atmak için	39	53	30	27	149
	Eğlenmek için	32	26	21	27	106
	Duyguları ifade etmek için	26	23	23	23	95
	Hepsi	16	22	22	9	69
	İlham almak/esinlenmek için	10	16	11	18	55
	Dış sesler/gürültüden izole olmak için	9	12	14	14	49
	Odaklanmak/dikkati arttırmak için	5	6	3	2	16
	Çoğu	1	3	7	5	16
	Diğer	1	1	1	2	5
	(Müziğe göre) değişir	0	0	0	1	1
	Toplam	139	162	132	128	561

Tablo 4.22'ye göre Müzik ve Görsel Sanatlar bölümleri arasında müzik dinleme motivasyonları açısından belirgin ve anlamlı farklılıklar gözlemlenmektedir:

Müzik bölümü öğrencileri için en güçlü motive edici faktör *rahatlamak/stres atmak için*'dir (n=74). Bu, belki de mesleki eğitimlerinin bir parçası haline gelen müziğin, onlar için aynı zamanda bir baskı ve stres yönetimi aracına dönüştüğünü düşündürmektedir. *Duyguları ifade etmek için* (n=60) seçeneği ikinci sırada yer alır. Bu, müziğin bu öğrenciler için bir iletişim ve içsel ifade aracı olarak merkezi bir rol oynadığını gösterebilir. *Eğlenmek için* (n=40) ve özellikle *hepsi* (n=47) seçeneğine yüksek sayıda verilen yanıtlar, Müzik bölümü öğrencilerinin müziğe daha çok yönlü ve derinlemesine bir ilişki geliştirdiği söylenebilir.

Diğer yandan Görsel Sanatlar öğrencilerinin motivasyonları daha dengeli bir dağılım göstermektedir: *Rahatlamak/stres atmak için* (n=75) yine en yüksek frekansa sahip olsa da *eğlenmek için* (n=66) onu çok yakından takip etmektedir. *İlham almak/esinlenmek için* kategorisi, her iki grupta da rakamsal olarak benzerlik göstermektedir (Müzik: 29, Görsel Sanatlar: 26). Bu oldukça çarpıcı bir bulgudur ve disiplinler arası bir etkileşime işaret edebilir. Görsel sanatlar öğrencileri, yaratıcı üretim süreçlerinde (resim yaparken, heykel yaparken vb.) müzikli bir ortamı daha çok tercih edebilir. *Dış sesler/gürültüden izole olmak için* dinleme davranışı, Görsel Sanatlar öğrencilerinde (n=29), Müzik bölümü öğrencilerine (n=20) kıyasla daha yüksektir. Bu, odaklanma gerektiren görsel bir işle uğraşırken, dış uyaranları bloke etmek için müziğin bir araç olarak kullanıldığı şeklinde yorumlanabilir.

9 ve 10. sınıf öğrencilerinde temel motivasyonlar *rahatlamak/stres atmak için* (9.s: n=39, 10.s: n=53) ve *eğlenmek için*'dir (9.s: n=32, 10.s: n=26). Liseye uyum süreci ve akran ilişkilerinin yoğun olduğu bu dönemde müzik, bir sosyalleşme ve stresle başa çıkma aracı işlevi görür. 11 ve 12. sınıf öğrencilerinde ise *Duyguları ifade etmek için* motivasyonu oldukça istikrarlı ve yüksektir (11.s: n=23, 12.s: n=23). Kimlik oluşumunun ve duygusal derinliğin arttığı bu dönemde müziğin, duyguları düzenlemek ve ifade etmek için kritik bir rol oynadığı söylenebilir. 12. sınıfta *hepsi* (n=9) ve *rahatlamak/stres atmak* (n=27) seçeneklerindeki belirgin düşüş dikkat çekicidir. Bu, mezuniyet öncesi yoğun tempoda öğrencilerin müzik dinleme sebeplerini daha spesifik ve işlevsel (ilham alma, duygu ifadesi) olarak tanımlamaya başladıklarını düşündürmektedir. Müzik dinleme alışkanlıklarının da bu yoğunluktan etkilenmiş olması muhtemeldir.

4.3.11. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinin Yakın Çevrelerinde Oluşturduğu Etkinin Yaş ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin yakın çevrelerinde oluşturduğu etkinin yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre değerlendirilmesine ilişkin bulgular Tablo 4.23'te verilmiştir.

Tablo 4.23 G.S.L. öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin yakın çevrelerinde oluşturduğu etkinin yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre dağılımı.

Cinsiyet	Çevresel tepki	Yaş					Toplam
		14	15	16	17	18	
Kız	Destekleyici/Teşvik edici	20	70	62	49	20	221
	Çekimser/Umursamaz	11	29	34	37	7	118
	Önyargılı/Tepkili	4	25	13	14	3	59
	Bilmiyorum	3	5	0	3	2	13
	Tepkisiz	1	0	1	0	0	2
	Hiçbiri	0	2	0	0	0	2
	Hepsi	0	2	0	0	0	2
	Yargılayıcı	0	0	0	1	0	1
	(Türe göre) değişir	0	0	1	0	0	1
	Toplam	39	133	111	104	32	419
Erkek	Destekleyici/Teşvik edici	5	10	16	20	7	58
	Çekimser/Umursamaz	7	7	10	15	3	42
	Önyargılı/Tepkili	1	9	5	11	3	29
	Hepsi	1	1	2	0	1	5
	Bilmiyorum	0	0	1	1	1	3
	Tepkisiz	0	0	1	1	0	2
	Toplam	14	27	35	48	15	139
Toplam	Destekleyici/Teşvik edici	25	80	78	69	27	279
	Çekimser/Umursamaz	18	36	44	52	10	160
	Önyargılı/Tepkili	5	34	18	25	6	88
	Bilmiyorum	3	5	1	4	3	16
	Hepsi	1	3	2	0	1	7
	Tepkisiz	1	0	2	1	0	4
	Hiçbiri	0	2	0	0	0	2
	Yargılayıcı	0	0	0	1	0	1
	(Türe göre) değişir	0	0	1	0	0	1
	Toplam	53	160	146	152	47	558

Tablo 4.23'te elde edilen bulgulara göre Cinsiyet faktörünün, aile ve çevrenin öğrencilerin müzik tercihlerine üzerine tepkileri konusunda en belirleyici faktör olarak öne çıktığı görülmektedir. Aradaki fark oldukça çarpıcıdır. Kız öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (n=221, %52,7) dinledikleri müzikler hakkında aile ve çevrelerinden *destekleyici* ve *teşvik edici* tepkiler aldıklarını belirtmiştir. Bu, kız

çocuklarının müzikle olan ilişkisinin yetişkinler tarafından daha meşru görüldüğü ve olumlu karşılandığı şeklinde yorumlanabilir. Toplumsal cinsiyet rolleri, kızların sanatsal ve duygusal ifade alanlarında daha fazla desteklenmeleriyle ilişkili olabilir. İkinci en yüksek tepki *Çekimser/Umursamaz* olarak bildirilmiştir (n=118, %28,2). Bu, yakın çevrenin öğrencilerin müzik tercihlerini aktif olarak eleştirmekten ziyade, genellikle tarafsız veya kayıtsız kaldığını göstermektedir. *Önyargılı/Tepkili* tepkiyi bildirenlerin oranı nispeten düşüktür (n=59, %14,1). Bu, açık bir muhalefetle karşılaşmanın daha nadir bir durum olduğunu gösterir.

Erkek öğrenciler için tepkiler çok daha fazla çeşitlenmiş ve dağılmıştır. En yüksek tepki yine *Destekleyici/Teşvik Edici* olsa da (n=58), bu oran kızlara kıyasla çok daha düşüktür (Erkeklerde %41,7, Kızlarda %52,7). Erkekler, kızlara kıyasla *Önyargılı/Tepkili* (n=29, %20,9) ve *Çekimser/Umursamaz* (n=42, %30,2) tepkileri çok daha yüksek oranda bildirmişlerdir. Bu bulgu, erkeklerin müzik tercihlerinin (belirli türler veya dinleme alışkanlıkları) aile ve çevre tarafından daha fazla sorgulandığı, eleştirildiği veya kayıtsız kalındığı anlamına gelebilir. Geleneksel ataerkil normlara uymayan tercihlerin yetişkinler tarafından daha fazla yargılanması söz konusu olabilir.

14 ve 15 yaş gruplarında destekleyici tepkiler en yüksek seviyededir (14 yaş: %47,2, 15 yaş: %50,0). Bu dönemde ebeveynlerin çocuklarının ilgi alanları üzerinde daha fazla kontrolü ve olumlu yönlendirmesi söz konusu olabilir. 16 ve 17 yaş gruplarında *Çekimser/Umursamaz* tepkilerde belirgin bir artış göze çarpar (16 yaş: n=44, 17 yaş: n=52). Bu, gençlerin kimlik arayışı ve bireyselleşme çabası içinde kendi müzik zevkini oluştururken, ailenin bu sürece daha fazla mesafe koyduğunu veya müdahale etmekten vazgeçtiğini gösterebilir. Aynı zamanda, *Destekleyici/Teşvik Edici* tepkilerde bir düşüş başlar (16 yaş: n=78, 17 yaş: n=69). 18 yaş grubunda ise *Destekleyici/Teşvik Edici* tepkiler nispeten yüksek kalsa da (n=27, %57,4), *Önyargılı/Tepkili* tepkiler de diğer yaş gruplarına kıyasla yüksektir (n=6, %12,8). 18 yaş, bireyin yetişkinliğe adım attığı ve tercihlerinin daha net ifade edildiği bir dönem olduğu için, bu tercihlere yönelik tepkilerin de daha belirgin (olumlu veya olumsuz) hale geldiği söylenebilir.

4.3.12. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinin Yakın Çevrelerinde Oluşturduğu Etkinin Sınıf ve Bölüm Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin yakın çevrelerinde oluşturduğu etkinin sınıf ve bölüm değişkenlerine göre değerlendirilmesine ilişkin bulgular Tablo 4.24'te verilmiştir.

Tablo 4.24 G.S.L. öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin yakın çevrelerinde oluşturduğu etkinin sınıf ve bölüm değişkenlerine göre dağılımı.

Bölüm	Çevresel tepki	Sınıf				Toplam
		9. sınıf	10. sınıf	11. sınıf	12. sınıf	
Müzik	Destekleyici/Teşvik edici	38	54	36	30	158
	Çekimser/Umursamaz	24	18	23	11	76
	Önyargılı/Tepkili	11	7	6	8	32
	Bilmiyorum	2	1	2	2	7
	Hepsi	2	2	2	0	6
	Hiçbiri	2	0	0	0	2
	Yargılayıcı	0	0	0	1	1
	(Türe göre) değişir	0	0	1	0	1
	Tepkisiz	0	1	1	0	2
	Toplam	79	83	71	52	285
Görsel Sanatlar (Resim)	Destekleyici/Teşvik edici	24	37	28	31	120
	Çekimser/Umursamaz	17	19	22	26	84
	Önyargılı/Tepkili	12	19	12	13	56
	Bilmiyorum	3	2	0	4	9
	Tepkisiz	1	1	0	0	2
	Hepsi	1	0	0	0	1
	Toplam	58	78	62	74	272
Toplam	Destekleyici/Teşvik edici	62	91	64	61	278
	Çekimser/Umursamaz	41	37	45	37	160
	Önyargılı/Tepkili	23	26	18	21	88
	Bilmiyorum	5	3	2	6	16
	Hepsi	3	2	2	0	7
	Hiçbiri	2	0	0	0	2
	Tepkisiz	1	2	1	0	4
	(Türe göre) değişir	0	0	1	0	1
	Yargılayıcı	0	0	0	1	1
	Toplam	137	161	133	126	557

Tablo 4.24'e göre Müzik bölümü öğrencileri, Görsel Sanatlar bölümü öğrencilerine kıyasla müzik tercihlerine yönelik istikrarlı bir şekilde daha yüksek oranda *Destekleyici/Teşvik Edici* tepki aldıklarını bildirmişlerdir (n=158). Bu son derece beklenen ve anlamlı bir bulgudur. Aileler, çocuklarının mesleki eğitim aldığı bir alandaki tercihlerini ve ilgisini doğal olarak daha fazla desteklemekte ve meşru görmektedir. *Önyargılı/Tepkili* tepki oranı (n=32), Görsel Sanatlar bölümüne (n=56) kıyasla belirgin şekilde daha düşüktür. Müzik, eğitimi alınan bir alan olduğu için eleştiri ve önyargıya daha az maruz kalındığı söylenebilir. *Çekimser/Umursamaz* tepkiler, 9.

sınıftan 12. sınıfa doğru (n=24-> n=11) bir düşüş gösterse de bu kategorideki toplam sayı yüksektir (n=76). Bu, desteğin yanı sıra bir kısım çevrenin de kayıtsız kalabildiğini gösterir.

Görsel Sanatlar öğrencileri müzik tercihlerine yönelik olarak *Önyargılı/Tepkili* (n=56) ve *Çekimser/Umursamaz* (n=84) tepkileri, Müzik bölümü öğrencilerinden çok daha yüksek oranda bildirmişlerdir. *Destekleyici/Teşvik Edici* tepkiler (n=120), mutlak sayı olarak Müzik bölümünün oldukça altındadır. Bu durum, ailelerin çocuklarının resmi eğitim almadığı bir sanat dalındaki (müzik) dinleme alışkanlıklarına karşı daha eleştirel, kayıtsız veya en azından daha az destekleyici olabildiğini düşündürmektedir. Müzik, bu öğrenciler için bir "hobi" veya "boş zaman uğraşı" olarak görülüyor olabilir.

Destekleyici/Teşvik Edici tepkiler, 10. sınıfta (n=91) en yüksek seviyeye ulaşmaktadır. 10. sınıftan sonra destekleyici tepkilerde bir düşüş, *Çekimser/Umursamaz* tepkilerde ise (özellikle 11. sınıfta n=45) bir artış gözlemlenir. Bu düşüş, özellikle Müzik bölümünde belirgindir. Bu durum, üniversite sınavı stresi ve gelecek kaygısının arttığı bu dönemlerde, ailelerin çocuklarının müzik dinleme gibi "akademik olmayan" faaliyetlere daha mesafeli, hatta eleştirel bakmaya başlamasıyla açıklanabilir. Müzik, "ders çalışmanın önünde bir engel" olarak görülebilir. 12. sınıfta, Müzik bölümünde *Çekimser/Umursamaz* tepkiler düşerken (n=11), Görsel Sanatlar bölümünde yükselmeye devam eder (n=26). Müzik bölümü öğrencileri için müzik, mesleklerinin bir parçası olduğundan bu dönemde daha fazla meşruiyet kazanıyor olabilir. Görsel Sanatlar öğrencileri içinse müzik, sınav hazırlık sürecinde zaman kaybı olarak algılanıyor olabilir.

4.3.13. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinin Yaptığı Çağrışımların Yaş ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin yaptığı çağrışımın yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre değerlendirilmesine ilişkin bulgulara Tablo 4.25'te yer verilmiştir.

Tablo 4.25 G.S.L. öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin yaptığı çağrışımların yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre dağılımı.

Cinsiyet	Çağrışımlar	Yaş					Toplam
		14	15	16	17	18	
Kız	Duygular	25	81	64	69	16	255
	Olay/olgular	6	23	16	15	4	64
	Hepsi	2	8	10	6	2	28
	Kişiler	3	8	3	6	3	23
	Mesajlar, fikirler	0	6	8	4	4	22
	Mekanlar	0	3	5	4	0	12
	Çoğu	0	2	4	1	1	8
	(Şarkıya göre) değişir	1	1	1	1	1	5
	Diğer	1	2	0	0	1	4
	Hiçbiri	1	2	0	0	0	3
	Toplam	39	136	111	106	32	424
Erkek	Duygular	10	16	23	29	9	87
	Mesajlar, fikirler	1	6	3	6	0	16
	Olay/olgular	1	3	2	5	2	13
	Hepsi	0	0	5	4	3	12
	Kişiler	1	1	0	2	1	5
	Mekanlar	0	0	1	3	0	4
	Diğer	0	0	1	1	0	2
	Çoğu	0	0	2	0	0	2
	(Şarkıya göre) değişir	1	0	0	0	0	1
	Toplam	14	26	37	50	15	142
Toplam	Duygular	35	97	87	98	25	342
	Olay/olgular	7	26	18	20	6	77
	Hepsi	2	8	15	10	5	40
	Mesajlar, fikirler	1	12	11	10	4	38
	Kişiler	4	9	3	8	4	28
	Mekanlar	0	3	6	7	0	16
	Çoğu	0	2	6	1	1	10
	(Şarkıya göre) değişir	2	1	1	1	1	6
	Diğer	1	2	1	1	1	6
	Hiçbiri	1	2	0	0	0	3
	Toplam	53	162	148	156	47	566

Tablo 4.25'te elde edilen bulgulara göre Cinsiyet faktörünün, müziğin zihinsel çağrışımları üzerinde oldukça belirleyici olduğu ve tutarlı bir model ortaya koyduğu görülmektedir:

Kız öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (n=255, %60,1) müziğin kendilerinde öncelikle *duygular* çağrıştırdığını belirtmiştir. Bu oran, diğer tüm kategorilerin toplamından katbekat fazladır. Bu bulgu, müziğin kızlar için öncelikli ve birincil olarak

bir duygu düzenleme ve ifade aracı olduğunu güçlü bir şekilde desteklemektedir. Müziğin onlar için içsel bir duygusal deneyim olduğu söylenebilir. Erkek öğrenciler de en yüksek oranda *duygular*'ı (n=87, %61,3) işaret etmiştir. Ancak, kızlarla kıyaslandığında dağılım görece daha dengelidir. Kızlarda ikinci sırada *olay/olgular* (n=64) gelmektedir. Bu, müziğin anıları ve kişisel hikayeleri tetiklemede de önemli bir rol oynadığını gösterir. *Mesajlar*, *fikirler* kategorisi, erkeklerde (n=16) kızlara (n=22) kıyasla oransal olarak daha yüksektir. Bu, müziğin erkekler için duygusal bir deneyim olmasının yanı sıra, bir fikir ve içerik analizi nesnesi de olabildiğini düşündürmektedir. Erkekler, müziğin lirik içeriğine ve verdiği mesajlara daha fazla odaklanıyor olabilir.

14 yaştan 18 yaşa kadar, her grupta katılımcıların büyük çoğunluğu müziğin kendilerinde *duygular*'ı canlandırdığını belirtmiştir. Bu, ergenlik döneminin duygusal yoğunluğunun ve kimlik arayışının, müzikle kurulan bu güçlü duygusal bağın temelini oluşturduğuna işaret edebilir. 16 ve 17 yaş gruplarında *hepsi* seçeneğine verilen yanıtlarda hafif bir artış gözlemlenir (16 y: n=15, 17 y: n=10). Bu, ergenliğin ortalarında bireylerin müziğin kendilerinde yarattığı karmaşık ve çok boyutlu etkinin daha fazla farkında olduğu şeklinde yorumlanabilir. Duygusal, bilişsel ve anısal çağrışımların iç içe geçtiği bir dönem olabilir. Diğer yandan *Olay/olgular*, *mesajlar/fikirler* ve *kişiler* kategorilerinin, tüm yaş gruplarında benzer ve nispeten düşük frekanslarda seyrettiği gözlemlenmiştir.

4.3.14. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinin Yaptığı Çağrışımların Sınıf ve Bölüm Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin yaptığı çağrışımların sınıf ve bölüm değişkenlerine göre değerlendirilmesine ilişkin bulgulara Tablo 4.26'da yer verilmiştir.

Tablo 4.26 G.S.L. öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin yaptığı çağrışımın sınıf ve bölüm değişkenlerine göre dağılımı.

Bölüm	Çağrışımlar	Sınıf				Toplam
		9. sınıf	10. sınıf	11. sınıf	12. sınıf	
Müzik	Duygular	57	47	47	29	180
	Olay/olgular	8	9	6	7	30
	Hepsi	2	9	8	5	24
	Mesajlar, fikirler	3	8	1	6	18
	Kişiler	4	4	2	4	14
	Mekanlar	1	2	4	1	8
	Çoğu	1	4	1	0	6
	(Şarkıya göre) değişir	2	0	1	1	4
	Diğer	1	0	2	1	4
	Hiçbiri	0	1	0	0	1
	Toplam	79	84	72	54	289
Görsel Sanatlar (Resim)	Duygular	33	44	42	43	162
	Olay/olgular	12	12	11	12	47
	Mesajlar, fikirler	3	7	4	6	20
	Hepsi	4	5	2	4	15
	Kişiler	3	5	0	6	14
	Mekanlar	1	3	1	3	8
	Çoğu	1	0	2	1	4
	(Şarkıya göre) değişir	1	0	0	1	2
	Hiçbiri	1	1	0	0	2
	Diğer	1	1	0	0	2
	Toplam	60	78	62	76	276
Toplam	Duygular	90	91	89	72	342
	Olay/olgular	20	21	17	19	77
	Hepsi	6	14	10	9	39
	Mesajlar, fikirler	6	15	5	12	38
	Kişiler	7	9	2	10	28
	Mekanlar	2	5	5	4	16
	Çoğu	2	4	3	1	10
	(Şarkıya göre) değişir	3	0	1	2	6
	Diğer	2	1	2	1	6
	Hiçbiri	1	2	0	0	3
	Toplam	139	162	134	130	565

Tablo 4.26'da elde edilen bulgulara göre iki bölüm arasında müziğin zihinsel çağrışımları açısından hem benzerlikler hem de çarpıcı farklılıklar gözlemlenmektedir:

Müzik bölümü öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu (n=180, %62,3) müziğin kendilerinde öncelikle *duygular*'ı çağrıştırdığını belirtmiştir. Bu, müziğin bu öğrenciler için öncelikle duygusal bir deneyim ve iletişim aracı olduğunu teyit eder. Eğitim aldıkları alan, bu duygusal bağı daha da derinleştirmiş olabilir. Görsel Sanatlar öğrencileri de yine en yüksek oranda *duygular*'ı (n=162, %58,7) işaret etmiştir. Ancak, bu oran Müzik bölümü öğrencilerine kıyasla biraz daha düşüktür. Müzik, onlar için de güçlü bir duygusal araçtır.

Duygular kategorisi 9. ve 10. sınıflarda (n=90, n=91) en yüksek seviyededir. Lisenin ilk yıllarındaki bu duygusal yoğunluk, kimlik arayışı ve uyum sürecinin bir yansıması olabilir. 11. sınıfta, *hepsi* seçeneğine verilen yanıtlar (n=10) nispeten yüksektir. Bu, ergenliğin ortalarında bireylerin müziğin karmaşık etkilerine dair farkındalığının arttığına işaret olabilir. 12. sınıfta *duygular* kategorisinde genel bir düşüş gözlemlenir (n=72). Bu düşüş, özellikle Müzik bölümü öğrencilerinde çok belirgindir (9.s: n=57 > 12.s: n=29). Bu durum, üniversite sınavı stresi ve gelecek kaygısının arttığı bu dönemde, müziğin bir "duygusal kaçış" veya "rahatlama" aracı olarak işlev görmekten çıkıp, daha rutin veya arka planda yapılan bir aktiviteye dönüşmüş olabileceğini düşündürmektedir.

4.3.15. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinin Çağrıştırdığı Duyguların Yaş ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin çağrıştırdığı duyguların yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre değerlendirilmesine ilişkin bulgular Tablo 4.27'de gösterilmiştir.

Tablo 4.27 G.S.L. öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin çağrıştırdığı duyguların yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre dağılımı.

Cinsiyet	Çağrışan duygular	Yaş					Toplam
		14	15	16	17	18	
Kız	Huzur, rahatlama	8	49	28	30	7	122
	Mutluluk, sevinç	10	16	20	20	8	74
	Güven, aitlik	4	22	15	14	6	61
	Hüzün, üzüntü	4	14	13	12	2	45
	Hepsi	2	14	12	13	4	45
	(Ruh haline göre) değişir	5	5	6	8	3	27
	Şiddet, gerilim	3	10	10	2	1	26
	Çoğu	1	2	3	4	0	10
	Hiçbiri	1	1	1	0	0	3
	Heyecan	1	0	1	0	0	2
	Bazıları	0	0	0	1	0	1
	Enerji	0	0	1	0	0	1
	Diğer	0	2	0	1	1	4
	Toplam	39	135	110	105	32	421
Erkek	Huzur, rahatlama	4	7	10	20	5	46
	Hüzün, üzüntü	2	5	6	4	6	23
	Mutluluk, sevinç	6	5	6	5	0	22
	Güven, aitlik	2	3	2	5	1	13
	Hepsi	0	0	7	5	1	13
	Şiddet, gerilim	1	4	2	5	0	12
	(Ruh haline göre) değişir	0	1	2	2	0	5
	Hiçbiri	0	1	0	1	0	2
	Çoğu	0	0	0	0	1	1
	Diğer	0	0	0	2	1	3
	Toplam	15	26	35	49	15	140
Toplam	Huzur, rahatlama	12	56	38	50	12	168
	Mutluluk, sevinç	16	21	26	25	8	96
	Güven, aitlik	6	25	17	19	7	74
	Hüzün, üzüntü	6	19	19	16	8	68
	Hepsi	2	14	19	18	5	58
	Şiddet, gerilim	4	14	12	7	1	38
	(Ruh haline göre) değişir	5	6	8	10	3	32
	Çoğu	1	2	3	4	1	11
	Diğer	0	2	0	3	2	7
	Hiçbiri	1	2	1	1	0	5
	Heyecan	1	0	1	0	0	2
	Bazıları	0	0	0	1	0	1
	Enerji	0	0	1	0	0	1
	Toplam	54	161	145	154	47	561

Tablo 4.27'ye göre Cinsiyet faktörünün, müziğin tetiklediği duyguların yoğunluğu ve dağılımı üzerinde belirgin bir etkiye sahip olduğu söylenebilir. Buna göre:

Kız öğrencilerin en fazla belirttiği duygu açık ara *huzur, rahatlama* olmuştur (n=122). Bu bulgu, müziğin kızlar için birincil işlevinin bir stres azaltma ve sakinleşme mekanizması olduğunu güçlü bir şekilde desteklemektedir. Erkek öğrenciler de en fazla *huzur, rahatlama'yı* (n=46) işaret etmiştir ancak bu sayı kızlarınkinin oldukça altındadır. Kızlar, olumlu duyguların ("mutluluk, sevinç" n=74; "güven, aidiyet" n=61) yanı sıra, olumsuz ama derin duyguları ("hüzün, üzüntü" n=45) da erkeklere kıyasla çok daha yüksek oranda deneyimlemektedir. Bu, müziğin kızlar için hem olumlu hem de olumsuz duyguları işlemek ve ifade etmek için kullanılan çok yönlü bir araç olduğunu gösterir. Erkeklerin duygusal dağılımının daha dar bir yelpazede olduğu görülmektedir. *Hüzün, üzüntü* (n=23), *mutluluk, sevinç* (n=22) ve *güven, aidiyet* (n=13) benzer ve nispeten düşük seviyelerdedir. *Hepsi* (n=45) ve (*ruh haline göre*) *değişir* (n=27) seçeneklerine verilen yanıtlar, kızların müziğin duygusal etkisinin karmaşıklığının ve bağlamsallığının daha fazla farkında olduğunu düşündürürken; erkeklerde *hepsi* (n=13) ve *değişir* (n=5) seçeneklerine verilen yanıtların düşüklüğü, erkeklerin müziğin duyguları üzerindeki etkisini daha spesifik ve sabit olarak tanımlama eğiliminde olabileceğini düşündürmektedir.

Huzur, rahatlama (n=56), *güven, aidiyet* (n=25) ve *hüzün, üzüntü* (n=19) gibi duyguların en yüksek seviyede bildirildiği yaş grubu 15'tir. *Mutluluk, sevinç* duygusu 16 ve 17 yaş gruplarında (n=26, n=25) nispeten istikrarlı ve yüksektir. *Huzur, rahatlama* da 17 yaşta (n=50) bir zirve yapar. Bu, ergenliğin ortalarında bireylerin müziği daha çok olumlu duyguları düzenlemek için kullanmaya başladığını gösterebilir.

4.3.16. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinin Çağrıştırdığı Duyguların Sınıf ve Bölüm Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin çağrıştırdığı duyguların sınıf ve bölüm değişkenlerine göre değerlendirilmesine ilişkin bulgular Tablo 4.28'de gösterilmiştir.

Tablo 4.28 G.S.L. öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin çağrıştırdığı duyguların sınıf ve bölüm değişkenlerine göre dağılımı.

Bölüm	Çağrışan duygular	Sınıf				Toplam
		9. sınıf	10. sınıf	11. sınıf	12. sınıf	
Müzik	Huzur, rahatlama	23	32	23	15	93
	Mutluluk, sevinç	18	12	11	8	49
	Hüzün, üzüntü	14	12	11	10	47
	Hepsi	4	11	8	7	30
	Güven, aitlik	11	4	5	5	25
	(Ruh haline göre) değişir	4	3	3	6	16
	Şiddet, gerilim	3	4	4	1	12
	Çoğu	1	3	4	1	9
	Heyecan	1	0	1	0	2
	Hiçbiri	1	1	0	0	2
	Diğer	0	0	0	1	1
	Toplam	80	82	70	54	286
Görsel Sanatlar (Resim)	Huzur, rahatlama	14	23	9	28	74
	Güven, aitlik	11	15	12	11	49
	Mutluluk, sevinç	13	9	10	15	47
	Hepsi	5	7	9	7	28
	Şiddet, gerilim	5	13	4	4	26
	Hüzün, üzüntü	5	6	6	4	21
	(Ruh haline göre) değişir	4	3	6	3	16
	Diğer	1	1	2	2	6
	Hiçbiri	1	1	0	1	3
	Çoğu	0	0	1	1	2
	Enerji	0	0	1	0	1
	Bazıları	0	0	1	0	1
	Toplam	59	78	61	76	274
Toplam	Huzur, rahatlama	37	55	32	43	167
	Mutluluk, sevinç	31	21	21	23	96
	Hüzün, üzüntü	19	18	17	14	68
	Hepsi	9	18	17	14	58
	Güven, aitlik	22	19	17	16	74
	Şiddet, gerilim	8	17	8	5	38
	(Ruh haline göre) değişir	8	6	9	9	32
	Çoğu	1	3	5	2	11
	Hiçbiri	2	2	0	1	5
	Heyecan	1	0	1	0	2
	Enerji	0	0	1	0	1
	Bazıları	0	0	1	0	1
	Diğer	1	1	2	3	7
	Toplam	139	160	131	130	560

Tablo 4.28'e göre iki bölüm arasında müziğin tetiklediği duyguların dağılımında çarpıcı farklılıklar gözlemlenmektedir. Bu farklar, her iki grubun müzikle kurduğu ilişkinin niteliğini ortaya koymaktadır.

Müzik bölümü öğrencilerinin en fazla belirttiği duygu açık ara *huzur, rahatlama* olmuştur (n=93). Bu, önceki bulgularla tutarlıdır ve müziğin bu öğrenciler için birincil işlevinin bir stres azaltma ve duygusal düzenleme mekanizması olduğunu teyit eder niteliktedir. Görsel Sanatlar öğrencileri de en fazla *huzur, rahatlama*'yı (n=74) işaret etmiştir, ancak bu grubun duygusal profilinin daha dengeli olduğu göze çarpmaktadır. Müzik bölümü öğrencilerinin, Görsel Sanatlar bölümüne kıyasla *hüzün, üzüntü* (n=47) ve *şiddet, gerilim* (n=12) gibi olumsuz duyguları daha yüksek oranda bildirdiği görülmektedir. Bu ilginç bulgu, müziğin bu öğrenciler için sadece olumlu duyguları deneyimleme aracı değil, aynı zamanda olumsuz ve yoğun duyguları dışa vurma ve işleme aracı olduğunu düşündürmektedir. Müzikal derinlik ve duygusal karmaşıklık, onların eğitimlerinin bir parçası olabilir (nüans, artikülasyon vb.). Görsel Sanatlar öğrencilerinde *Güven, aidiyet* (n=49) duygusu, Müzik bölümü öğrencilerinden (n=25) neredeyse iki kat daha fazladır. *Mutluluk, sevinç* (n=47) de benzer seviyededir. Bu, Görsel Sanatlar öğrencileri için müziğin daha çok kişisel keyif, sosyal bağ kurma ve olumlu bir benlik algısı ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Müzik, onlar için mesleki kaygılardan uzak, güvenli bir duygusal limandır denilebilir.

Müzik bölümünde 9. ve 10. sınıflar, neredeyse tüm duygu kategorilerinde en yüksek frekansların görüldüğü dönemdir. 11. ve özellikle 12. sınıfa gelindiğinde, hemen hemen tüm olumlu duygu kategorilerinde belirgin ve dramatik bir düşüş gözlemlenmektedir.

4.3.17. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerini İlk Kez Fark Ettikleri Dönemin Yaş ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerini ilk kez fark ettikleri dönemin yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre değerlendirilmesine ilişkin bulgular Tablo 4.29'da gösterilmiştir.

Tablo 4.29 G.S.L. öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerini ilk kez fark ettikleri dönemin yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre dağılımı.

<i>Cinsiyet</i>	<i>Farkındalık dönemi</i>	<i>Yaş</i>					<i>Toplam</i>
		14	15	16	17	18	
Kız	Ortaokul döneminde	28	77	61	54	13	233
	İlkokul döneminde	6	33	20	25	10	94
	Lise döneminde	4	22	24	27	8	85
	Kendimi bildim bileli	0	1	4	0	0	5
	Ana okulunda	1	2	0	0	1	4
	Küçükken	0	0	1	0	0	1
	Karışık	0	1	0	0	0	1
	Toplam	39	136	110	106	32	423
Erkek	Ortaokul döneminde	9	12	19	22	4	66
	Lise döneminde	4	6	8	16	5	39
	İlkokul döneminde	2	7	9	11	6	35
	Ana okulunda	0	2	0	0	0	2
	Küçükken	0	0	0	1	0	1
	Toplam	15	27	36	50	15	143
Toplam	Ortaokul döneminde	37	89	80	76	17	299
	İlkokul döneminde	8	40	29	36	16	129
	Lise döneminde	8	28	32	43	13	124
	Ana okulunda	1	4	0	0	1	6
	Kendimi bildim bileli	0	1	4	0	0	5
	Küçükken	0	0	1	1	0	2
	Karışık	0	1	0	0	0	1
	Toplam	54	163	146	156	47	566

Tablo 4.29'a göre tüm öğrenciler göz önüne alındığında, müzik tercihi farkındalığının gelişiminde açık ve net bir gelişimsel sıra göze çarpmaktadır:

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (n=299, %52,8) müzik tercihlerinin farkına ortaokul döneminde vardıklarını belirtmiştir. Bu bulgu, ergenliğin erken evrelerinin (ki ortaokul yıllarına denk gelir) bireyin kendi zevklerini keşfetmeye, akranlarından ayrılmaya ve bir kimlik oluşturmaya başladığı kritik bir dönem olduğu teorisiyle tamamen uyumludur. Müzik, bu kimlik arayışının en belirgin göstergelerinden biridir.

Kızlar, her üç kategoride de (ortaokul: n=233, ilkokul: n=94, lise: n=85) erkeklerden çok daha yüksek sayılara sahiptir. Erkekler de en yüksek oranda ortaokul dönemini işaret etmiştir (n=66). Dağılımın benzer olması, müziksel kimlik oluşumunun gelişimsel temellerinin cinsiyetten bağımsız olduğunu göstermektedir.

14 yaşındaki bir katılımcı da 18 yaşındaki bir katılımcı da büyük oranda müzik tercihlerinin farkına ortaokul döneminde vardığını bildirmiştir. Bu, ergenliğin erken dönemlerinin müziksel kimlik için kritik bir evre olduğunun güçlü bir göstergesidir. Lise dönemine yapılan atıfların 17 yaş grubunda (n=43) nispeten daha yüksek olması ilginçtir. Bu, yaşları itibarıyla lisede olan bu grubun, kimliklerindeki son şekillenmelerin daha fazla farkında olmasıyla veya lise yıllarının müzik zevklerinde gerçekten de önemli bir dönüm noktası olmasıyla açıklanabilir. Bu analiz, bireylerin müzik tercihlerinin farkına varma sürecinin büyük ölçüde gelişimsel bir dönemle (ortaokul/erken ergenlik) ilişkili olduğunu ve bu ilişkinin cinsiyetten bağımsız bir model izlediğini ortaya koymaktadır.

4.3.18. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerini İlk Kez Fark Ettikleri Dönemin Sınıf ve Bölüm Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerini ilk kez fark ettikleri dönemin sınıf ve bölüm değişkenlerine göre değerlendirilmesine ilişkin bulgular Tablo 4.30'da gösterilmiştir.

Tablo 4.30 G.S.L. öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerini ilk kez fark ettikleri dönemin sınıf ve bölüm değişkenlerine göre dağılımı.

Bölüm	Farkındalık dönemi	Sınıf				Toplam
		9. sınıf	10. sınıf	11. sınıf	12. sınıf	
Müzik	Ortaokul döneminde	53	42	35	22	152
	İlkokul döneminde	15	22	17	16	70
	Lise döneminde	9	16	16	15	56
	Ana okulunda	2	2	1	0	5
	Kendimi bildim bileli	1	0	3	0	4
	Küçükken	0	1	0	1	2
	Toplam	80	83	72	54	289
Görsel Sanatlar (Resim)	Ortaokul döneminde	40	37	33	37	147
	Lise döneminde	7	18	21	22	68
	İlkokul döneminde	12	21	8	17	58
	Kendimi bildim bileli	0	1	0	0	1
	Ana okulunda	1	0	0	0	1
	Karışık	0	1	0	0	1
	Toplam	60	78	62	76	276
Toplam	Ortaokul döneminde	93	79	68	59	299
	İlkokul döneminde	27	43	25	33	128
	Lise döneminde	16	34	37	37	124
	Ana okulunda	3	2	1	0	6
	Kendimi bildim bileli	1	1	3	0	5
	Küçükken	0	1	0	1	2
	Karışık	0	1	0	0	1
	Toplam	140	161	134	130	565

Tablo 4.30'a göre öğrencilerin yarıdan fazlası (n=299, %52,9) müzik tercihlerinin farkına ortaokul döneminde vardıklarını belirtmiştir. Bu, müziğin ergenliğin erken evrelerinin kimlik oluşumu için kritik bir pencere olduğu teorisini bir kez daha doğrulamaktadır. Toplamda en yüksek farkındalık ortaokul döneminde (n=299) gerçekleşmiştir. Bunu sırasıyla ilkokul dönemi (n=128) ve lise döneminin (n=124) izlediği görülmektedir.

Müzik bölümünde farkındalık büyük ölçüde ortaokul döneminde (n=152) gerçekleşmiştir. İlkokul dönemi de önemli bir paya sahiptir (n=70). Lise dönemindeki farkındalık ise nispeten sınırlıdır (n=56). Görsel Sanatlar bölümünde de Ortaokul dönemi yine en yüksek paya sahiptir (n=147), ancak lise dönemindeki farkındalık Müzik bölümüne kıyasla daha yüksektir (n=68). İlkokul dönemi farkındalığı ise Müzik bölümüne göre daha düşüktür (n=58). Ortaokul döneminin, her iki sanat dalı için de kritik bir farkındalık evresi olduğu söylenebilir. Bu durum, ergenlik öncesi dönemde bireysel ilgi ve yeteneklerin şekillenmeye başlamasıyla ilişkili olabilir.

9. ve 10. sınıflar toplam katılımda daha yüksek sayılara sahiptir (sırasıyla n=140 ve n=161). 11. ve 12. sınıflarda ise katılımın düştüğü gözlemlenmektedir (n=134 ve n=130). Bu durum, öğrencilerin üst sınıflara geçtikçe sanatsal farkındalık ifadelerinin azalması şeklinde yorumlanabilir.

4.3.19. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinin En Etkileyici Müziksel Özelliğinin Yaş ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin en etkileyici müziksel özelliğinin yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre değerlendirilmesine ilişkin bulgular Tablo 4.31'de gösterilmiştir.

Tablo 4.31 G.S.L. öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin en etkileyici müziksel özelliğinin yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre dağılımı.

<i>Cinsiyet</i>	<i>Müziksel özellik</i>	<i>Yaş</i>					<i>Toplam</i>
		14	15	16	17	18	
Kız	Melodi	9	41	26	20	9	105
	Şarkı sözleri	7	26	18	26	10	87
	Hız (ritim/tempo)	5	16	16	18	3	58
	Enstrüman altyapısı	7	21	8	12	3	51
	Solistin ses özellikleri	4	12	21	9	2	48
	Hepsi	5	10	12	7	2	36
	Çoğu	0	4	5	8	1	18
	Düzenleme (aranjman)	1	4	1	1	1	8
	Tür	1	1	3	3	0	8
	Diğer	0	0	0	2	0	2
	Değişir	0	0	1	0	0	1
	Toplam	39	135	111	106	31	422
Erkek	Melodi	4	8	6	15	4	37
	Enstrüman altyapısı	5	8	12	7	2	34
	Şarkı sözleri	0	3	7	7	6	23
	Hız (ritim/tempo)	2	3	1	7	0	13
	Hepsi	2	1	2	4	1	10
	Solistin ses özellikleri	1	3	1	4	0	9
	Düzenleme (aranjman)	1	1	2	0	1	5
	Tür	0	0	2	1	0	3
	Çoğu	0	0	2	0	1	3
	Diğer	0	0	0	2	0	2
	Duygular	0	0	0	1	0	1
	Toplam	15	27	35	48	15	140
Total	Melodi	13	49	32	35	13	142
	Şarkı sözleri	7	29	25	33	16	110
	Enstrüman altyapısı	12	29	20	19	5	85
	Hız (ritim/tempo)	7	19	17	25	3	71
	Solistin ses özellikleri	5	15	22	13	2	57
	Hepsi	7	11	14	11	3	46
	Çoğu	0	4	7	8	2	21
	Düzenleme (aranjman)	2	5	3	1	2	13
	Tür	1	1	5	4	0	11
	Diğer	0	0	0	4	0	4
	Değişir	0	0	1	0	0	1
	Duygular	0	0	0	1	0	1
	Toplam	54	162	146	154	46	562

Tablo 4.31’de ulaşılan bulgulara göre *Melodi*’nin, tüm yaş ve cinsiyet gruplarında bir müzik parçasını beğenmede en belirleyici özellik olduğu görülmektedir. (Toplam: n=142). Melodiyi sırasıyla *şarkı sözleri* (n=110) ve *enstrüman altyapısı* (n=85) izlemektedir. *Hız (Ritim/Tempo)* (n=71) ve *solistin ses özellikleri* (n=57) de önemli

özellikler olarak öne çıkmaktadır. Buna karşılık, *düzenleme (aranjman)* (n=13), *tür* (n=11) gibi daha teknik veya bütüncül özelliklerin ("hepsi", "çoğu") nispeten daha az önemsendiği görülmüştür.

Kız öğrencilerin tercihlerinde en güçlü eğilimin *melodi*'ye (n=105) yönelik olduğu görülmektedir. Bunu *şarkı sözleri* (n=87) takip etmektedir. Bu bulgu, kız öğrencilerin müzikal deneyiminde duygusal ve anlamsal içeriğin merkezi bir rol oynadığını düşündürmektedir. Erkek öğrenciler arasında en yaygın tercih yine *melodi* (n=37) olsa da kızlara kıyasla bu eğilim çok daha az belirgindir. Erkek öğrencilerin, *enstrüman altyapısı*'na (n=34) kız öğrencilerden (n=51) nispeten daha fazla, *şarkı sözleri*'ne ise (n=23) belirgin şekilde daha az önem verdiği görülmektedir. Bu durum, erkek öğrencilerin müzikal tercihlerinde enstrümantal ve teknik öğelerin daha fazla ön plana çıkabileceğine işaret etmektedir.

Cinsiyetler arasındaki farklılaşmanın, müziğin algılanışı ve dinleme/tüketim motivasyonlarındaki olası farklılıkları yansıttığı söylenebilir. Kız öğrenciler müziği daha çok duygusal bir bağlamda ve anlatı aracı olarak deneyimlerken, erkek öğrenciler daha çok enstrümantal yapı ve sese odaklanabilmektedir.

Melodiye verilen önemin tüm yaş gruplarında tutarlı bir şekilde yüksek olduğu göze çarpmaktadır. Şarkı sözlerinin önemi, özellikle 17 ve 18 yaş gruplarında (sırasıyla n=33 ve n=16) daha belirgin hale gelmektedir. Enstrüman altyapısına ilginin 15 ve 16 yaşlarında (n=29 ve n=20) nispeten daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.3.20. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinin En Etkileyici Müziksel Özelliğinin Sınıf ve Bölüm Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin en etkileyici müziksel özelliğinin sınıf ve bölüm değişkenlerine göre değerlendirilmesine ilişkin bulgular Tablo 4.32'de gösterilmiştir.

Tablo 4.32 G.S.L. öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin en etkileyici müziksel özelliğinin sınıf ve bölüm değişkenlerine göre dağılımı.

Bölüm	Müziksel özellik	Sınıf				Toplam
		9.sınıf	10.sınıf	11.sınıf	12.sınıf	
Müzik	Melodi	26	20	12	15	73
	Enstrüman altyapısı	19	16	13	6	54
	Şarkı sözleri	14	17	7	11	49
	Hepsi	6	10	7	8	31
	Solistin ses özellikleri	9	8	9	3	29
	Hız (ritim/tempo)	2	4	6	4	16
	Çoğu	1	5	8	2	16
	Düzenleme (aranjman)	3	3	3	2	11
	Tür	0	0	3	0	3
	Diğer	0	0	0	3	3
	Değişir	0	0	1	0	1
	Duygular	0	0	1	0	1
	Toplam	80	83	70	54	287
Görsel Sanatlar (Resim)	Melodi	20	20	7	22	69
	Şarkı sözleri	11	13	12	25	61
	Hız (ritim/tempo)	12	17	15	11	55
	Enstrüman altyapısı	6	9	9	7	31
	Solistin ses özellikleri	5	12	8	3	28
	Hepsi	2	4	6	3	15
	Tür	2	2	4	0	8
	Çoğu	0	1	0	4	5
	Düzenleme (aranjman)	2	0	0	0	2
	Diğer	0	0	1	0	1
	Toplam	60	78	62	75	275
Toplam	Melodi	46	40	19	37	142
	Şarkı sözleri	25	30	19	36	110
	Enstrüman altyapısı	25	25	22	13	85
	Hız (ritim/tempo)	14	21	21	15	71
	Solistin ses özellikleri	14	20	17	6	57
	Hepsi	8	14	13	11	46
	Çoğu	1	6	8	6	21
	Düzenleme (aranjman)	5	3	3	2	13
	Tür	2	2	7	0	11
	Duygular	0	0	1	0	1
	Değişir	0	0	1	0	1
	Diğer	0	0	1	3	4
	Toplam	140	161	132	129	562

Tablo 4.32'ye göre her iki bölüm ve tüm sınıf seviyeleri genelinde, bir müzik parçasını beğenmede en belirleyici özellik *Melodi* olarak görülmektedir. (Toplam: n=142). *Melodi*'yi sırasıyla *Şarkı sözleri* (n=110) ve *Enstrüman altyapısı* (n=85) izlemektedir.

Müzik Bölümü öğrencilerinin tercihlerinde en güçlü eğilim açık ara *melodiye* yöneliktir (n=73). *Melodi*yi, *Enstrüman altyapısı* (n=54) ve *Şarkı sözleri* (n=49) takip etmektedir. Bu durum, müzik eğitimi alan öğrencilerin teknik bilgileriyle paralel olarak, müzikal yapının temel bileşenlerine (melodi ve armoni) daha fazla odaklandıklarını göstermektedir. Melodiye verilen önem 9. sınıfta (n=26) zirve yapmakta, sonraki sınıflarda (10. sınıf: 20, 11. sınıf: 12, 12. sınıf: 15) genel bir düşüş eğilimi göstermektedir. Buna karşılık, *çoğu* özellik gibi bütüncül yaklaşımlar 11. sınıfta (n=8) artış göstermekte, bu da öğrencilerin müzikal olgunlukları arttıkça parçayı daha çok bir bütün olarak değerlendirmeye başlayabileceğine işaret etmektedir.

Görsel Sanatlar bölümü öğrencileri için de *Melodi*'nin (n=69) en önemli özellik olduğu göze çarpmaktadır. Ancak, Müzik bölümündekilerin aksine, *Şarkı sözleri* (n=61) neredeyse *Melodi* ile aynı düzeyde öneme sahiptir ve *Enstrüman altyapısı*'na (n=31) verilen önem belirgin şekilde daha düşüktür. Ayrıca, *Hız (ritim/tempo)* (n=55) bu grupta Müzik bölümüne (n=16) kıyasla çok daha yüksek bir orana sahiptir. Bu bulgu, Görsel Sanatlar bölümü öğrencilerinin müzikal deneyiminde ritmin dinamik yapısının ve sözlerin anlamsal/duygusal içeriğinin daha merkezi bir rol oynayabileceğini düşündürmektedir. Şarkı sözlerine verilen önem, sınıf düzeyi yükseldikçe istikrarlı ve keskin bir artış göstermektedir (9. sınıf: 11, 10. sınıf: 13, 11. sınıf: 12, 12. sınıf: n=25). Bu durum, özellikle 12. sınıfta, sözlerin melodiyle neredeyse aynı düzeyde önemsenmesiyle sonuçlanmaktadır. Bu bulgu, lise hayatının ilerleyen yıllarında, görsel sanatlar öğrencilerinin duygusal ve entelektüel derinlik arayışının müzikteki anlamsal içeriğe yansıdığı şeklinde yorumlanabilir.

4.3.21. G.S.L. Öğrencilerinin En Çok Dinledikleri Müzik Türünü Tercih Etmelerinde Etkili Olan Sosyal/Çevresel Etkenin Yaş ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin en çok dinledikleri müzik türünü tercih etmelerinde etkili olan sosyal/çevresel etkenin yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre değerlendirilmesine ilişkin bulgular Tablo 4.33'te gösterilmiştir.

Tablo 4.33 G.S.L. öğrencilerinin en çok dinledikleri müzik türünü tercih etmelerinde etkili olan sosyal/çevresel etkenin yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre dağılımı.

Cinsiyet	Etmenler	Yaş					Toplam
		14	15	16	17	18	
Kız	Sosyal medya	13	59	43	42	15	172
	Arkadaş çevresi	9	31	34	29	5	108
	Aile/akrabalar	7	20	19	13	7	66
	Kendim	6	13	8	15	2	44
	Öğretmenler	2	5	2	2	1	12
	Hepsi	1	1	4	1	2	9
	Diğer	1	1	1	2	0	5
	Hiçbiri	0	2	0	0	0	2
	Toplam	39	132	111	104	32	418
Erkek	Sosyal medya	5	9	11	16	3	44
	Aile/akrabalar	7	7	11	12	4	41
	Arkadaş çevresi	2	5	8	13	6	34
	Kendim	1	1	2	4	0	8
	Öğretmenler	0	2	2	1	1	6
	Hepsi	0	2	2	1	0	5
	Okul	0	0	0	2	0	2
	Hiçbiri	0	0	1	0	1	2
	Toplam	15	26	37	49	15	142
Toplam	Sosyal medya	18	68	54	58	18	216
	Arkadaş çevresi	11	36	42	42	11	142
	Aile/akrabalar	14	27	30	25	11	107
	Kendim	7	14	10	19	2	52
	Öğretmenler	2	7	4	3	2	18
	Hepsi	1	3	6	2	2	14
	Diğer	1	1	1	2	0	5
	Hiçbiri	0	2	1	0	1	4
	Okul	0	0	0	2	0	2
	Toplam	54	158	148	153	47	560

Tablo 4.33'e göre tüm gruplar genelinde, müzik tercihi üzerinde en baskın etki *Sosyal medya*'ya aittir (Toplam: n=216). Bu durum, dijital çağın gençlerin kültürel tercihleri üzerindeki ezici etkisini açık bir şekilde kanıtlamaktadır. *Sosyal medya*'yı, *Arkadaş çevresi* (n=142) takip etmektedir. Akran etkisinin, özellikle ergenlik döneminde, bireysel tercihlerin şekillenmesinde kritik bir rol oynadığı görülmektedir. *Aile/akrabalar* (n=107) üçüncü sırada yer alırken, geleneksel olarak düşünülenin aksine, *öğretmenler* (n=18) ve *okul* n= (2) gibi formal eğitim kaynaklarının son derece sınırlı bir etkiye sahip olduğu anlaşılmaktadır. *Kendim* seçeneği (n=52), öğrencilerin önemli bir kısmının bireysel keşif ve tercihlerini vurgulaması açısından dikkat çekicidir.

Kız öğrenciler arasında *sosyal medya*'nın etkisi (n=172) erkek öğrencilere (n=44) kıyasla neredeyse dört kat daha fazladır. Bu devasa fark, kız öğrencilerin müzik keşfi ve tüketimi için sosyal medya platformlarını çok daha yoğun ve etkin bir şekilde kullandığını göstermektedir. *Arkadaş çevresi*'nin etkisinin de kız öğrencilerde (n=108) erkek öğrencilere (n=34) kıyasla belirgin şekilde daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgu, kız öğrencilerin sosyal bağlamda müzik tüketimine ve akran onayına daha fazla önem verdiği şeklinde yorumlanabilir. Erkek öğrencilerin, *kendim* (n=8) ve *aile* (n=41) seçeneklerine kız öğrencilerden (sırasıyla n=44 ve n=66) nispeten daha düşük oranlarda vurgu yaptığı görülmektedir.

Sosyal medya'nın etkisi her iki cinsiyette de 15 yaş civarında zirve yapmakta ve sonrasında hafif bir düşüş eğilimi göstermektedir. Bu, ergenliğin başlarında sosyal medyadan etkilenmenin maksimum düzeyde olduğunu düşündürmektedir. *Kendim* seçeneğinin etkisi, özellikle kız öğrencilerde 17 yaş grubunda (n=15) bir artış göstermektedir. Bu durum, lisenin sonlarına doğru bireysel kimlik ve tarz oluşumunun daha belirgin hale geldiği şeklinde yorumlanabilir. Arkadaş çevresinin etkisi, 16-17 yaş gruplarında (16 y. n=42, 17 y. n=42) en üst düzeye çıkmakta, bu da lise yıllarının ortalarında akran grubunun sosyal etkisinin en güçlü olduğu döneme işaret etmektedir. Bu noktalardan hareketle araştırma, dijital platformların ve akran etkisinin, geleneksel sosyalleşme ajanları olan aile ve okulun önüne geçerek, modern gençliğin kültürel kimlik inşasında merkezi bir role sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

4.3.22. G.S.L. Öğrencilerinin En Çok Dinledikleri Müzik Türünü Tercih Etmelerinde Etkili Olan Sosyal/Çevresel Etmenin Sınıf ve Bölüm Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin en çok dinledikleri müzik türünü tercih etmelerinde etkili olan sosyal/çevresel etkenin sınıf ve bölüm değişkenlerine göre değerlendirilmesine ilişkin bulgular Tablo 4.34'te gösterilmiştir.

Tablo 4.34 G.S.L. öğrencilerinin en çok dinledikleri müzik türünü tercih etmelerinde etkili olan sosyal/çevresel etmenin sınıf ve bölüm değişkenlerine göre dağılımı.

Bölüm	Etmenler	Sınıf				Toplam
		9. sınıf	10. sınıf	11. sınıf	12. sınıf	
Müzik	Arkadaş çevresi	19	23	20	16	78
	Aile/akrabalar	18	28	15	14	75
	Sosyal medya	25	15	18	15	73
	Kendim	8	5	8	6	27
	Öğretmenler	4	6	5	1	16
	Hepsi	1	6	3	1	11
	Hiçbiri	1	0	1	1	3
	Okul	0	1	1	0	2
	Diğer	1	1	0	0	2
	Toplam	77	85	71	54	287
Görsel Sanatlar (Resim)	Sosyal medya	29	48	26	40	143
	Arkadaş çevresi	13	15	15	21	64
	Aile/akrabalar	9	8	9	6	32
	Kendim	6	5	9	5	25
	Diğer	0	1	1	1	3
	Öğretmenler	1	0	0	1	2
	Hepsi	0	0	1	1	2
	Hiçbiri	0	1	0	0	1
	Toplam	58	78	61	75	272
Toplam	Sosyal medya	54	63	44	55	216
	Arkadaş çevresi	32	38	35	37	142
	Aile/akrabalar	27	36	24	20	107
	Kendim	14	10	17	11	52
	Öğretmenler	5	6	5	2	18
	Hepsi	1	6	4	2	13
	Diğer	1	2	1	1	5
	Hiçbiri	1	1	1	1	4
	Okul	0	1	1	0	2
	Toplam	135	163	132	129	559

Tablo 4.34'e göre Görsel Sanatlar bölümü öğrencileri arasında *sosyal medya* etkisinin (n=143) Müzik bölümü öğrencilerine (n=73) kıyasla neredeyse iki kat daha fazla olduğu görülmektedir. Bu dramatik fark, Müzik bölümü öğrencilerinin alanlarına özgü teknik bilgi ve donanıma sahip olmalarının, onları *sosyal medyanın* pasif etkisinden bir ölçüde koruyarak olabileceği anlamına gelebilir. Görsel Sanatlar bölümü öğrencileri ise müzik tüketimi için *sosyal medyayı* birincil kaynak olarak kullanmaktadır. Müzik bölümü öğrencileri (n=78) için *arkadaş çevresinin* etkisi, Görsel Sanatlar bölümü öğrencilerine (n=64) kıyasla daha yüksektir. Bu durum, Müzik bölümü öğrencilerinin, benzer müzikal ilgi alanlarına sahip akran grupları içinde daha fazla sosyalleşmesiyle açıklanabilir. Müzik bölümü öğrencileri (n=75), *aile etkisini* Görsel Sanatlar bölümü öğrencilerine (n=32) kıyasla iki katından fazla oranda bildirmiştir. Bu bulgu, ailelerin çocuklarının müzik eğitimi almasını desteklemede daha etkin bir rol oynadığını veya müziğin aile içinde daha merkezi bir yere sahip olduğunu gösterebilir.

Görsel Sanatlar bölümünde, *sosyal medyanın* etkisi 10. sınıfta (n=48) zirve yapmakta ve 12. sınıfa kadar (n=40) yüksek seviyelerde seyretmektedir. Müzik bölümünde ise bu etki 9. sınıfta (n=25) en yüksek düzeydeyken, sonraki sınıflarda belirgin bir düşüş eğilimindedir. Görsel Sanatlar bölümünde, *arkadaş çevresinin* etkisi sınıf düzeyi yükseldikçe istikrarlı bir artış göstermekte ve 12. sınıfta (n=21) en üst düzeye ulaşmaktadır. Müzik bölümünde ise bu etki 9. ve 10. sınıflarda daha belirginken, 11. ve 12. sınıflarda hafif bir azalma görülmektedir. Her iki bölümde de *ailenin* etkisi, sınıf düzeyi yükseldikçe genel bir düşüş eğilimi göstermektedir. Bu, ergenlerin bağımsızlaşma sürecinin doğal bir sonucu olarak yorumlanabilir.

4.3.23. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinin Üzerinde Ana Akım Medya Elemanlarının Etkisinin Yaş ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin üzerinde ana akım medya elemanlarının etkisinin yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre değerlendirilmesine ilişkin bulgular Tablo 4.35'te gösterilmiştir.

Tablo 4.35 G.S.L. öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin üzerinde ana akım medya elemanlarının etkisinin yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre dağılımı.

Cinsiyet	Ana akım medya etkisi	Yaş					Toplam
		14	15	16	17	18	
Kız	Bazen etkilidir	20	82	61	64	23	250
	Etkili değildir	12	21	26	22	5	86
	Etkilidir	6	32	23	19	4	84
	Toplam	38	135	110	105	32	420
Erkek	Bazen etkilidir	7	12	22	18	8	67
	Etkili değildir	6	9	11	21	6	53
	Etkilidir	2	6	3	11	1	23
	Toplam	15	27	36	50	15	143
Toplam	Bazen etkilidir	27	94	83	82	31	317
	Etkili değildir	18	30	37	43	11	139
	Etkilidir	8	38	26	30	5	107
	Toplam	53	162	146	155	47	563

Tablo 4.35'te öğrencilerin büyük bir çoğunluğu ana akım medyanın etkisini *bazen etkili* (Toplam: n=317) olarak değerlendirmiştir. Bu, öğrencilerin medyayı tamamen reddetmediği ancak tercihlerinde mutlak bir belirleyici olarak da görmediği şeklinde yorumlanabilir; eleştirel bir tüketim davranışına işaret etmektedir. Medyanın etkisini *etkili değildir* diyenlerin sayısı (n=139) ile *etkilidir* diyenlerin sayısı (n=107)

birbirine yakındır. Bu, gençler arasında medya etkisine karşı iki farklı kutbun varlığını göstermektedir.

Kız öğrenciler arasında medyanın etkisini kabul etme oranı (*bazen etkilidir + etkilidir*: n=250) erkek öğrencilere (*bazen etkilidir + etkilidir*: n=69) kıyasla belirgin şekilde daha yüksektir. Özellikle *bazen etkilidir* kategorisindeki yoğunlaşma (n=190), kız öğrencilerin medya içerikleriyle daha fazla etkileşim halinde olduğunu ve bu içeriklerden daha fazla haberdar olduğunu düşündürmektedir. Erkek öğrencilerin ise medya etkisine karşı daha dirençli veya ilgisiz bir profil çizdiği görülmektedir. Medyanın *etkili değildir* olduğunu söyleyenlerin oranı (n=53), kız öğrencilerdeki orana (n=86) kıyasla kendi içlerinde daha yüksek bir paya sahiptir. Bu durum, erkek öğrencilerin müzik tercihlerini oluştururken medyadan daha bağımsız hareket ettiği veya medyanın sunduğu içeriklerin onların ilgi alanlarıyla daha az örtüştüğü şeklinde açıklanabilir.

Bazen etkilidir seçeneği tüm yaş gruplarında en yüksek paya sahiptir ve bu eğilim 15 yaş grubunda (n=94) zirve yapmaktadır. Bu, erken ergenlik döneminde medyanın etkisine en açık dönem olduğunu gösterebilir. Medyanın *etkili* olduğunu düşünenlerin sayısı 15 ve 17 yaş gruplarında nispeten daha yüksektir (sırasıyla n=38 ve n=30). Medyanın *etkili değildir* diyenlerin oranı 17 yaş grubunda (n=43) en yüksek seviyeye ulaşmaktadır. Bu bulgu, lise eğitiminin ilerleyen yıllarında öğrencilerin medyanın etkisine karşı daha eleştirel ve dirençli bir tutum geliştirdiği, bireysel müzik zevklerinin daha fazla oturduğu şeklinde yorumlanabilir.

4.3.24. G.S.L. Öğrencilerinin Dinlemeyi Tercih Ettikleri Müzik Türlerinin Üzerinde Ana Akım Medya Elemanlarının Etkisinin Sınıf ve Bölüm Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin üzerinde ana akım medya elemanlarının etkisinin sınıf ve bölüm değişkenlerine göre değerlendirilmesine ilişkin bulgular Tablo 4.36'da gösterilmiştir.

Tablo 4.36 G.S.L. öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerinin üzerinde ana akım medya elemanlarının etkisinin sınıf ve bölüm değişkenlerine göre dağılımı.

Bölüm	Ana akım medya etkisi	Sınıf				Toplam
		9. sınıf	10. sınıf	11. sınıf	12. sınıf	
Müzik	Bazen etkilidir	44	46	42	32	164
	Etkili değildir	22	17	17	13	69
	Etkilidir	11	22	12	8	53
	Toplam	77	85	71	53	286
Görsel Sanatlar (Resim)	Bazen etkilidir	27	50	31	45	153
	Etkili değildir	18	13	21	18	70
	Etkilidir	15	15	10	13	53
	Toplam	60	78	62	76	276
Toplam	Bazen etkilidir	71	96	73	77	317
	Etkili değildir	40	30	38	31	139
	Etkilidir	26	37	22	21	106
	Toplam	137	163	133	129	562

Tablo 4.36’da edinilen bulgulara göre Müzik bölümü öğrencilerinin %57,3’ü (n=164) müzik tercihlerinde medyanın *bazen etkili* olduğunu belirtmektedir. Medyanın *etkili* olduğunu düşünenlerin oranı (%18,5), *etkili değildir* diyenlerin oranından (%24,1) daha düşüktür. Görsel Sanatlar bölümü öğrencileri arasında *etkili değildir* diyenlerin oranının Müzik bölümüne öğrencilerine kıyasla daha yüksek (%25,4) olduğu görülmektedir. *Bazen etkilidir* diyenler %55,4 ile yine çoğunluğu oluşturmaktadır.

Veriler, sınıf seviyesi arttıkça medyanın algılanan etkisinde hafif bir azalma eğilimi göstermektedir. Özellikle 12. sınıf öğrencileri hem Müzik hem de Görsel Sanatlar branşlarında medyayı *etkili* olarak tanımlayan en düşük yüzdelere sahiptir (Müzik’te %15,1, Resim’de %17,1). Bu durum, öğrencilerin yaş ve sınıf düzeyi arttıkça eleştirel medya okuryazarlığı becerilerinin gelişmesi, kişisel sanatsal kimlik ve zevklerinin daha fazla oturması ile açıklanabilir.

Elde edilen veriler ışığında, ana akım medyanın lise öğrencileri üzerindeki sanatsal etkisinin mutlak ve doğrudan olmaktan ziyade, kısmî, koşullu ve ara sıra devreye giren bir faktör olduğuna ulaşılmaktadır. Öğrencilerin büyük çoğunluğu, medyanın varlığını kabul etmekle birlikte, onu tercihlerinin tek veya en önemli belirleyicisi olarak görmediği sonucuna ulaşılabilir.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan “Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin müzik tercihlerine ilişkin algılarını ifade etmekte kullandıkları metaforlar nelerdir?” sorusuna verilen cevaplara dair yapılan içerik analizi bulgularına bu bölümde yer verilmiştir.

4.4.1. G.S.L. Öğrencilerinin Müzik Tercihlerine İlişkin Algılarını İfade Etmekte Kullandıkları Metaforlara İlişkin Bulgular

G.S.L. öğrencilerinin müzik tercihlerine ilişkin algılarını ifade etmekte kullandıkları metaforlara ilişkin bulgulara Tablo 4.37’de yer verilmektedir.

Tablo 4.37 G.S.L. öğrencilerinin müzik tercihlerine ilişkin algılarını ifade etmekte kullandıkları metaforlara ilişkin bulgular.

Kod	Metafor	Frekans
Rock/Metal	Sevme (23), Duyguları ifade etme (21), Enerjik bulma (9), Etkilenme (5), Özgür hissettirme (5), Rahatlatıcı bulma (5), Tepkisel bulma (5), İlham verici bulma (2), Kaliteli bulma (2), Gitar solo sevme (1), Mesaj verici bulma (1), Özgün bulma (1), Sözler ve ritim (1), Uzun zamandır dinleme (1)	82
Pop/R&B	Sevme (34), Ruh haline uygunluk (13), Motive edici bulma (7), Duyguları ifade etme (6), Geçmişten beri dinleme (3), Kolay ulaşma (1), Tempo (1)	65
Klasik/Enstrümantal Müzik	Duyguları ifade etme (14), Ruh haline uygunluk (11), Olumlu etki bırakma (8), Detaylara dikkat etme (3), İlham verici bulma (3), Armoni (2), Klasik müzik enstrümanlarını sevme (2), Orkestra sevme (2), Piyano çalma (2), Müziğe temel oluşturma (1)	48
Rap/Hip-hop	Sevme (20), Söz/Melodi/Beat sevme (7), Motive edici bulma (6), Acı ve isyanı ifade etme (4), İlgi çekici bulma (4), Yaşam stili olarak hissetme (2)	43
Her Tür Müzik	Duyguları ifade etme (19), Müzik türü ayırt etmeme (16), Çok yönlülük (2), Evrensel olma (2), Önyargılı olmama (1)	40
Arabesk	Duyguları ifade etme (16), Kaliteli bulma (2), Çaldığı enstrümana uygunluk (1), Geçmişe döndürme (1), Gerçekleri yansıtmaya (1), Kültürel sentez (1), Melodi ve söz uyumu (1)	23
T.S.M.	Huzur verici bulma (7), Sevme (5), Geçmişini hatırlama (3), T.S.M. enstrümanı çalma (3), Kendi kültürünü yansıtmaya (2), İlham verici bulma (1), Teknik detaylara dikkat etme (1)	22
Indie	Duyguları ifade etme (6), Rahatlatıcı bulma (6), Sevme (4), Enerji verici bulma (2), Kapsayıcı bulma (1)	19
T.H.M.	Ruh haline hitap etme (9), Huzurlu bulma (3), Mesleki gelişme (2), Kendi kültürünü yansıtmaya (1), Uzun süreli dinleme (1)	16
Caz	Huzurlu hissetme (9), Caz enstrümanlarını sevme (1), Güçlü vokalleri sevme (1), Herkese hitap etmeme (1), Yeni fark etme (1)	13
Dünya Müziği	Kültürel çeşitlilik (4), Duyguları ifade etme (2), Tarih sevme (1), Yeni keşifler (1)	8
Blues	Ait hissettirme (2), Duyguları ifade etme (1), Eğlenceli bulma (1), Geçmişini çağırıştırma (1), İlham verici bulma (1)	6
Tekno/Elektronik	Motive edici bulma (3), Eğlenceli bulma (1), Tempo (1)	5
Müzikal	Farklı duygular hissetme (1), Huzur ve güven verme (1), Olay örgüsü (1)	3
Opera	Teatrallığı sevme (1)	1
Reggae	İlgi çekici bulma (1)	1
TOPLAM		395

Tablo 4.37’de, G.S.L. öğrencilerinin müzik tercihlerine ilişkin algılarını ifade etmekte kullandıkları metaforlara ilişkin bulgular tematik eğilimlere göre incelendiğinde

Duygularını ifade etme metaforunun 10 farklı türde tekrar ettiği gözlemlenmektedir. Özellikle *Rock/Metal*, *Klasik*, *Arabesk* ve *Her Tür Müzik* kategorilerinde öne çıkan metafor; müziğin duygusal boşalım ve kendini anlatma aracı olarak görüldüğüne işaret etmektedir. *Pop/R&B*, *Rap* ve *Rock/Metal* gibi dinamik ve yüksek devinimli müzik türlerinde yoğun olarak gözlemlenen eğilimler **Sevme** ve **Motive Edici Bulma** metaforlarıdır. Bu türlerin kişisel enerji, motivasyon ve kimlik unsurlarıyla ilişkilendirildiği görülmektedir. *Klasik müzik*, *T.S.M.*, *Caz* ve *T.H.M.* gibi nispeten daha sakin olan müzik türlerinde **Ruh haline uygunluk**, **Huzur verici olma** metaforlarının daha belirgin olduğu görülmektedir. Bu türler duygusal denge, sakinlik, nostalji temalarıyla ilişkilendirilebilir. *Arabesk*, *T.H.M.*, *T.S.M.* ve *Dünya Müziği* kategorilerinde ise **Kültürel Kimlik** ve **Geçmiş hatırlama** metaforlarının öne çıktığı dikkat çekmektedir. Öğrencilerin müzik vasıtasıyla aidiyet, kültürel bağ ve kültürel etkileşim kurduğu söylenebilir.

Genel bağlamda, *Rock/Metal* müziğin en yüksek metafor frekansına sahip olduğu ve bu türün ifade özgürlüğü, enerji, duygusal yoğunluk gibi çok boyutlu anlamlarla ilişkilendirildiği görülmektedir. *Pop/R&B* ve *Rap/Hip-hop*, çağdaş müzik tarzları olarak kimlik, motivasyon ve toplumsal anlatı ile ilişkilendirilmektedir. Klasik müzik, duygusal ama aynı zamanda teknik ve estetik bilinç barındıran bir alan olarak öne çıkmaktadır. Her tür müziğe açık olma kategorisi (N=40) müzik tercihlerinde esneklik ve çok yönlülüğün arttığını göstermektedir. Tablodan hareketle müziğin, bireyler için sadece bir eğlence aracı değil, aynı zamanda kendini ifade etme biçimi, ruhsal denge aracı ve kültürel kimlik göstergesi olarak da işlev gördüğü görülmektedir.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma bulgularının analizi neticesinde elde edilen sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç

5.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin müzik türü tercihlerini ve bu tercihlere etki eden nedenleri inceleyen bu araştırmanın sonucunda G.S.L. öğrencilerinin;

- ❖ En fazla Rock/Metal, Pop/R&B, Rap/Hip-hop gibi popüler türleri dinlemeyi tercih ettikleri, en az ise Askerî müzik/Bando, Marş vb, Özgün/Protest müzik, Anadolu Rock türlerini dinledikleri,
- ❖ Günlük hayatta çok sık müzik dinledikleri,
- ❖ Tercih ettikleri müzik türünü dinledikleri zaman dilimi olarak en fazla akşam saatleri, en az öğlen zamanı ve boş vakitlerinde müzik dinlemeyi tercih ettikleri,
- ❖ Tercih ettikleri müzik türünü dinledikleri ortam açısından en çok, herhangi bir işle uğraşırken (iş, spor, hobi vb.) müzik dinlemeyi tercih ettikleri,
- ❖ Tercih ettikleri müzik türünü dinleme gerekçeleri sıralandığında en çok, rahatlamak/stres atmak için, eğlenmek için ve duyguları ifade etmek için müzik dinledikleri,
- ❖ Tercih ettikleri müzik türlerinin yakın çevreleri tarafından ağırlıklı olarak destekleyici/teşvik edici bulunduğu,
- ❖ Tercih ettikleri müzik türlerinde en fazla çağrışım yapan özelliğinin “duygular” olduğu,
- ❖ Tercih ettikleri müzik türlerinin en fazla çağrıştırdığı duyguların huzur/rahatlama, mutluluk/sevinç gibi pozitif duygular olduğu,
- ❖ Tercih ettikleri müzik türüne yönelik farkındalığın ilk kez ortaokul döneminde oluştuğu,
- ❖ Tercih ettikleri müzik türünde en fazla dikkat ettikleri müziksel özelliğın “melodi” olduğu,
- ❖ Tercih ettikleri müzik türlerinde en fazla etkilendikleri sosyal/çevresel etkenin sosyal medya ve arkadaş çevresi olduğu,

- ❖ Müzik tercihleri üzerinde ana akım medyanın (TV, Radyo, Sosyal Medya) zaman zaman etkili olabildiği, sonuçlarına ulaşılmıştır.

5.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

"Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin müzik türü tercihlerini etkileyen faktörler nelerdir?" sorusuna yönelik bulgular sonucunca;

- ❖ Çevresel faktörlere bakıldığında *sosyal medyanın* ezici üstünlüğünü göze çarpmaktadır. *Sosyal medya*, *arkadaş çevresi* ve *aile/akrabalar* sırasıyla en etkili faktörler olarak belirlenmiştir. Bu durum, geleneksel sosyalleşme elemanlarının (aile, okul, öğretmen) yerini dijital platformların ve akran etkileşiminin aldığını; müzik dinleme deneyiminin sosyal bir paylaşım ve kimlik inşasına yardımcı bir araç haline geldiğini göstermektedir.
- ❖ Öğrencilerin tercih ettikleri müzik türlerinin yakın çevrelerinde genellikle destekleyici karşılandığı görülmüştür. Ancak %15,4'lük bir kesim önyargılı/tepkili tepkiler aldığını belirtmiştir. Bu durum, müzik tercihlerinin aile içi ve sosyal dinamikler açısından hâlâ müzakere edilen bir alan olduğunu; gençlerin müzik zevklerinin yetişkinler tarafından bazen sorgulandığını ortaya koymaktadır.
- ❖ Müzik türlerinin çağrıştırdığı özellikler incelendiğinde, *duyguların* mutlak üstünlüğü dikkat çekmektedir. *Olay/olgular* ve *mesajlar/fikirler* gibi bilişsel çağrışımların geride kalması, öğrencilerin müziği öncelikle duygusal bir deneyim olarak algıladıklarını göstermektedir.
- ❖ *Melodi*, *şarkı sözleri* ve *enstrüman altyapısı* gibi müziksel özelliklerin öne çıkması ise öğrencilerin hem duygusal hem de estetik açıdan bilinçli dinleyiciler olduğuna işaret etmektedir.
- ❖ Öğrencilerin müzik tercihlerinin farkına *ortaokul döneminde* vardıkları bulgusu, ergenliğin erken evrelerinin müziksel kimlik oluşumu için kritik bir dönem olduğunu doğrulamaktadır. Bu dönemde başlayan müzik zevkleri, lise yılları boyunca şekillenmekte ve derinleşmektedir.

5.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

"Güzel Sanatlar Lisesi'nde öğrenim gören öğrencilerin dinledikleri müzik türü tercihlerine yaş, alan ve cinsiyet değişkenlerine göre dağılımı nedir?" sorusuna yönelik bulgular, demografik değişkenlerin müzik tercihlerini anlamlı şekilde farklılaştırdığını göstermektedir.

a) Cinsiyet Değişkenine İlişkin Sonuçlar

- ❖ Cinsiyet, müzik tercihlerinde en belirleyici demografik faktör olarak öne çıkmaktadır. Kız öğrenciler Rock/Metal ve Pop/R&B türlerine yoğunlaşırken,

erkek öğrenciler Rock/Metal müziğin yanında Rap/Hip-hop türüne daha fazla ilgi göstermektedir. Kız öğrencilerin Klasik müzik, Indie ve Blues/Caz gibi niş türlere olan ilgisi, erkeklere kıyasla daha yüksektir. Bu durum, kız öğrencilerin müzikal yelpazeyi daha geniş tuttuğunu; erkek öğrencilerin ise belirli türlere daha yoğun bağlılık gösterdiğini ortaya koymaktadır.

- ❖ Müzik dinleme gerekçelerinde de cinsiyet farklılıkları gözlemlenmektedir. Kız öğrenciler "rahatlamak/stres atmak" ve "duyguları ifade etmek" gibi duygusal düzenleme odaklı gerekçeleri öne çıkarırken; erkek öğrenciler "eğlenmek" ve "ilham almak" gibi aktivite odaklı gerekçeleri daha fazla vurgulamaktadır.
- ❖ Kız öğrencilerin müzik türü tercihleri konusunda yakın çevrelerinden daha fazla destek görmesi, toplumsal cinsiyet rollerinin müzik tüketimini farklı şekilde meşrulaştırdığı şeklinde yorumlanabilir.

b) Yaş/Sınıf Değişkenine İlişkin Sonuçlar

- ❖ Yaş ve sınıf düzeyi arttıkça müzik tercihlerinde popüler türlerden uzaklaşma ve olgunlaşma eğilimi gözlemlenmektedir. 9. ve 10. sınıflarda Pop, Rock ve Rap gibi popüler türler baskınken; 11. ve 12. sınıflara doğru Klasik müzik, Blues/Caz gibi daha sofistike türlere geçiş olmaktadır. Bu durum, müzikal olgunluğun ve eğitimin etkisinin göstergesi olarak değerlendirilebilir.
- ❖ 12. sınıf öğrencilerinde "huzur/rahatlama" yerine "sorumluluk ve kaygı" duygularının öne çıkması, üniversite sınavı stresinin müzik tüketim pratiklerini şekillendirdiğini göstermektedir. Ayrıca 12. sınıfta müzik dinleme sıklığında düşüş ve "dış seslerden izole olma" gerekçesinde artış, sınav kaygısının müzikle kurulan ilişkiyi dönüştürdüğüne işaret etmektedir.

c) Bölüm Değişkenine İlişkin Sonuçlar

- ❖ Müzik ve Görsel Sanatlar (Resim) bölümleri arasında da anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Müzik bölümü öğrencileri daha geniş bir tür yelpazesine sahiptir; Klasik müzik, Türk Sanat Müziği ve Türk Halk Müziği gibi geleneksel türlere olan ilgilerinin, Resim bölümü öğrencilerine kıyasla belirgin şekilde yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum, alan eğitiminin müzik zevklerini doğrudan etkilediğini; mesleki eğitim alınan alanın dinleme alışkanlıklarını şekillendirdiğini göstermektedir.
- ❖ Resim bölümü öğrencilerinde Rock/Metal türünün diğer türlere göre üstünlüğü ve sosyal medya etkisinin daha yüksek olması, bu öğrencilerin müziği görsel estetik aracı olarak daha fazla kullandıkları şeklinde yorumlanabilir. Müzik bölümü öğrencilerinin ise müziği daha çok teknik ve duygusal bir deneyim olarak

algıladıkları; melodiye ve enstrüman altyapısına daha fazla önem verdikleri görülmektedir.

5.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

"Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin müzik tercihlerine ilişkin algılarını ifade etmekte kullandıkları metaforlar nelerdir?" sorusuna yönelik içerik analizi bulguları, öğrencilerin müziği çok boyutlu ve derinlemesine algıladıklarını göstermektedir.

- ❖ En sık kullanılan metafor kategorileri "duyguları ifade etme", "sevme" ve "ruh haline uygunluk" şeklindedir. Rock/Metal türü "özgür hissettirme", "enerjik bulma" ve "tepkisel bulma" gibi metaforlarla; Klasik müzik "huzur verici", "ilham verici" ve "detaylara dikkat etme" gibi metaforlarla ilişkilendirilmektedir. Bu durum, öğrencilerin dinledikleri müzik türlerinde farklı detaylara dikkat ettiklerini ortaya koymaktadır.
- ❖ "Her tür müzik" kategorisindeki metaforlar (çok yönlülük, evrensel olma, önyargılı olmama), Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin açık ve kapsayıcı bir müzik anlayışına sahip olduğunu; sanatsal eğitimin farklı disiplinlere ve estetiklere saygıyı teşvik ettiğini göstermektedir. Arabesk, Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği gibi geleneksel türlerde "kültürel kimlik" ve "geçmişî hatırlama" metaforlarının öne çıkması, müziğin kültürel aidiyet ve hafıza inşasındaki rolünü vurgulamaktadır.

5.2. Öneriler

Araştırma bulgularından hareketle, Güzel Sanatlar Liselerindeki müzik eğitimi uygulamalarına, öğretmen yetiştirme programlarına ve politika geliştirme süreçlerine yönelik çeşitli öneriler geliştirilebilir. Bu öneriler, öğrencilerin müzik tüketim alışkanlıklarını, tercihlerini ve müzikle kurdukları ilişkinin niteliğini dikkate alarak yapılandırılmıştır. Araştırmanın sonuçları doğrultusunda;

- Müzik ve Görsel Sanatlar alanında öğrenim gören gençlerin müzik türü tercihlerini inceleyen lisans ve lisansüstü seviyesinde araştırmaların yapılması,
- Güzel Sanatların tüm alanlarında çeşitli öğrenim seviyelerinde benzer araştırmaların yapılması,
- Bu araştırmanın, konusu itibarı ile daha büyük ölçekli, bölgesel olarak veya Türkiye genelinde gerçekleştirilmesi, çeşitli değişkenlerin müzik türü tercihi üzerine etkisinin denenmesi,

- Gençlerin müzik tercihleriyle duygusal çağrışımları arasındaki ilişkinin, psikoloji, sosyoloji ve müzikoloji kesişiminde disiplinler arası çerçevede daha derinlemesine incelenmesi,
- Sosyal medya algoritmalarının müzik tercihleri üzerindeki etkisi üzerine nicel-analitik araştırmalar yapılması, önerilebilir.

Kaynakça

- Abou Haidar, G. (2024). Music genre classification using Adam algorithm of convolutional neural network. *10(2)*, 152-160. International Journal on Information and Communication Technology. doi:10.21108/ijoiect.v10i2.978
- Alemdar, K. ve Erdoğan, İ. (2005). *Popüler kültür ve iletişim* (Geliştirilmiş 2. b.). Ankara: Ümit Yayıncılık.
- Alkan, V., Şimşek, S. ve Erbil, B. (2019). Karma yöntem deseni: öyküleyici alanyazın incelemesi. *7(2)*, 559-582. Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi - ENAD. doi:10.14689
- Angı, Ç. E. (2013). Müzik kavramı ve Türkiye'de dinlenen bazı müzik türleri. *2(10)*, 59-81. İdil Sanat ve Dil Dergisi. doi:DOI: 10.7816/idil-02-10-05
- Aydın, G. ve Başol, O. (2014). X ve Y kuşağı: çalışmanın anlamında bir değişme var mı? *4(4)*, 1 - 15. Electronic Journal of Vocational Colleges. doi:https://doi.org/10.17339/ejovoc.41369
- Aytaçlı, B. (2012). Durum çalışmasına ayrıntılı bir bakış. *3(1)*, 1-9. Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/399478
- Bağcan, S. (2007). Türkiye'de müzik endüstrisinin gelişimi. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul. Erişim: https://l24.im/pjywJUB
- Bayramlı, E. (2014). *Müziğin kadim yolculuğu: tarih öncesinden günümüze harmoninin hikayesi* (1 b.). İstanbul: Maya Kitap.
- Burland, K. (2022). Validation of the musical identity measure: Exploring musical identity as a variable across multiple types of musicians. *26(4)*. Sage Journals. doi:https://doi.org/10.1177/10298649221108576
- Canbay, A. (2013). Türkiye'deki müzik türleri ve gelişimleri. *Müzik Kültürü* (s. 199-226). içinde Ankara: Pegem Akademi.
- Delsing, M. M., Bogt, T., Engels, R., ve Meeus, W. (2008). Adolescents' music preferences and personality characteristics. *22(2)*, 109–130. European Journal of Personality. doi:https://doi.org/10.1002/per.665
- Droe, K. (2006). Music preference and music education: a review of literature. *24(2)*, 23-32. Sage Journals. doi:https://doi.org/10.1177/87551233060240020103

- Düzbastılar, M. (2017). Müzik eğitiminin müzikal tercihler üzerine etkisi. 3(5), 1485 - 1493. International Journal of Social Sciences and Education Research. doi:<https://doi.org/10.24289/ijsser.319509>
- Erdal, B. (2009). Müzik türlerinin tercih edilmesinde kişilik özellikleri ve beğeni ilişkisi. *Doktora Tezi*. <https://l24.im/GIBO>
- Erdem, C. (2011). Ergenin müzik ile iletişimi. 46(11), 19-21. Turkish Archives of Pediatrics. doi:<https://doi.org/10.4274/tpa.46.25>
- Fan, Q. (2014). Research of lens model in music emotional communication. 10(19), 10855-10859. Bio Technology "An Indian Journal".
- Gong, J. (2020). The correlations between music preferences and personality. Atlantis Press: Advances in Social Science, Education and Humanities Research. doi:10.2991/assehr.k.200727.062
- Gruhn, W. (2017). Musical identity formation. 20, 8-21. Musiikkikasvatus The Finnish Journal of Music Education (FJME).
- Güdek, B. (2012, Nisan). Sosyolojik açıdan: ergenlerde müzikal-kültürel kimlik. (s. 785-805). Niğde: X. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu.
- Günindi Ersöz, A. (2002). Popüler kültür ürünlerinden müzik videolarının gençler üzerindeki olumsuz etkileri. *aile ve toplum*, 2(5), 4. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi.
- Gürpınar, E. (2022). Musical preferences of high school students: the roles of emotional moods and demographic characteristics. 14(1), 42-59. International Online Journal of Educational Sciences. doi:<https://doi.org/10.15345/iojes.2022.01.004>
- Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Yönetmeliği. (2009, md. 1, 6 16). (27260). Resmi Gazete.
- Hakanen, E. A., ve Wells, A. (2014). Music preference and taste cultures among adolescents. 17(1), 55-69. Popular Music and Society. doi:10.1080/03007769308591505
- Juslin, P. N. ve Laukka, P. (2004). Expression, perception, and induction of musical emotions: a review and a questionnaire study of everyday listening. 33(3), 217-238. Journal of New Music Research. doi:<https://doi.org/10.1080/0929821042000317813>

- Kaçmaz, D. (2016). Öğrencilerin kişilik ve benlik boyutlarının müzik tercihlerine etkisinin incelenmesi. *Doktora Tezi*. <https://l24.im/Bn8>
- Kaleli, B. ve Yalçın, B. (2021). Beş faktör kişilik özellikleri ile iş değerleri ilişkisinin kuşaklar kapsamında analizi. *14(1)*, 87 - 109. *Hitit Sosyal Bilimler Dergisi*. doi:<https://doi.org/10.17218/hititsbd.902165>
- Kamalı, C. (2017). Ortaokul öğrencilerinin müzik tercihlerinin ve bu tercihleri etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Niğde. <https://l24.im/AI8Gr>
- Karadoğan, A. (2019). Z kuşağı ve öğretmenlik mesleği. *5(2)*, 9 - 41. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. doi:<https://doi.org/10.31463/aicusbed.597636>
- Kaya, G. (2007). Güzel sanatlar liseleri'nin kuruluş amaçları ve bugün içinde bulunduğu durum. *Ulusal Sanat Eğitimi Sempozyumu*.
- Killin, A. (2018). The origins of music: evidence, theory, and prospects. *1*, 1-23. *Sage Journals*. doi:<https://doi.org/10.1177/2059204317751971>
- Koca, E. ve Koç, F. (2010). Gençlerin dinledikleri müzik türlerinin giyim tarzlarına etkisi. *5(2)*, 37-49. *Vocational Education*.
- Kohut, H. ve Levarie, S. (1950). On the enjoyment of listening to music. *19(1)*, 64-87. *The Psychoanalytic Quarterly*. doi:<https://doi.org/10.1080/21674086.1950.11925787>
- Levickaite, R. (2010). Generations x, y, z: how social networks form the concept of the world without borders (the case of Lithuania). *3(2)*, 170-183. *Limes Cultural Regionalistics*. doi:10.3846/limes.2010.17
- Milli Eğitim Temel Kanunu. (1973, md. 33, 6 24). 533 - 544. *T.C. Resmi Gazete*.
- Nacakcı, Z. (2012). İnsan-kültür-müzik. *müzik kültürü* (s. 3 - 29). Ankara: Pegem Akademi.
- Nizamoğlu, P. (2019). Güzel sanatlar lisesi öğrencilerinin duygu durumlarına göre müzik tercihleri ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiler. *Yüksek Lisans Tezi*. Malatya. <https://l24.im/4y6hplU>
- Oğuz, T. (2016). Dijital müzik tüketim alışkanlıkları. *24(1)*, 44 - 62. *Kurgu*. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kurgu/article/859569>
- Okay Atılğan, S. (2013). Orta öğretim anadolu güzel sanatlar liselerinde geleneksel türk el sanatları eğitiminin yeri ve önemi. *22(1)*, 189 - 210. *Sanat Tarihi Dergisi*.

- Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği. (2023 - 2024). *Güzel sanatlar liseleri*.
https://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2025_12/19100018_04150851_guzelsanatlar.pdf
- Rentfrow, P. J. ve Gosling, S. D. (2003). The do re mi's of everyday life: the structure and personality correlates of music preferences. *84(6)*, 1236–1256. *Journal of Personality and Social Psychology*. doi:<https://doi.org/10.1037/0022-3514.84.6.1236>
- Sağır, A. ve Öztürk, B. (2015). Sosyolojik bağlamda müzik ve kimlik: karabük üniversitesi örneği. *8(2)*, 121 - 154. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. doi:<https://doi.org/10.12780/uusbd.48205>
- Sarıboğa, B. ve Akıncı, Ç. (2017). Antik Yunan toplumunda ve felsefesinde müzik ve flüt çalgısı. *3(6)*, 17-32. Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi. doi:<https://doi.org/10.5578/amrj.57432>
- Szabo, N., Földi, F., Oo, T. Z., Csizmadia, G., ve Jozsa, K. (2024). Musical preferences among students aged 9–19: a study on musical genres and styles. *14(290)*, s. 1 - 19. doi:<https://doi.org/10.3390/educsci14030290>
- Şanlı, S. (2019). Ortaöğretim öğrencilerinin sosyal medyadaki müzik tercihlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Erzurum. <https://l24.im/wLJAzD0>
- Şenel, O. (2014). Müzik tercihinin karmaşık arka planı. *7(30)*, 214-227. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*.
- Şenoğlu Özdemir, C. ve Can, A. A. (2019). Müzikte dinleme, dinleme türleri ve müzik öğretmenliği öğrencilerinin müzik dinleme yaklaşımları. *18(1)*, 367-388. *Elementary Education Online*.
<https://files01.core.ac.uk/download/pdf/230035737.pdf> adresinden alındı
- TDK. (2023). Güncel Türkçe Sözlük. <https://sozluk.gov.tr>
- Temiz, E. (2013). *Ses. müzik kültürü* (1 b., s. 59 - 79). Ankara: Pegem Akademi.
- Thomas, K. S. (2015). Music preferences and the adolescent brain: a review of literature. *35(1)*, 1-7. *Sage Journals*.
doi:<https://doi.org/10.1177/8755123315576534>
- Türker Erdem, C. (2025). Ortaokul öğrencilerinin dijital platformlardaki müzik dinleme alışkanlıklarının incelenmesi: özel okul örneği. *2(1)*, 1-18. *Journal of Music and Folklore Studies*.

- Tzanetakis, G. ve Cook, P. (2002). Musical genre classification of audio signals. *10(5)*, 293-302. IEEE Transactions on Speech and Audio Processing. doi:10.1109/TSA.2002.800560
- Uçan, A. (1994). *Müzik eğitimi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Ulutürk, N. (2008, Ekim). Anadolu güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türleri. *Yüksek Lisans Tezi*. Bolu. <https://l24.im/msoz>
- Ünlü, B. (2023). Müzik sosyolojisi açısından z kuşağının müzikal eğilimleri: sakarya üniversitesi örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Sakarya. <https://l24.im/Gm0rkTe>
- Williams, K. C. ve Page, R. A. (2011). Marketing to the generations. *3(3)*, 1-17. Journal of Behavioral Studies in Business. <https://l24.im/PbAWDt>
- Yamaner, M. (2018). Eski mezopotamya ve anadolu'da müzik. *Yüksek Lisans Tezi*. Denizli. <https://l24.im/fULkBIZ>
- Yiğit, İ. (2023). Antik medeniyetlerde müzik ve dini müzik. *7(3)*, 127-144. Uluslararası Toplumsal Bilimler Dergisi. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/toplumsalbilimler/article/1363408>
- Zillmann, D. ve Gan, S. I. (1997). Musical taste in adolescence. In D. J. Hargreaves & A. C. North (Eds.) *The social psychology of music*, 161–187. Oxford University Press.

EKLER

Ek 1- Etik Onay Belgesi

Evrak Tarih ve Sayısı: 21.12.2024-71845

T.C.
ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurulu

Sayı : E-58504157-050.99-71845
Konu : Etik Onay Belgesi (Ümit YILDIRIM)

21.12.2024

Sayın Prof. Dr. Ebru TEMİZ
Öğretim Üyesi

Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Etik Kurulunun 13.12.2024 tarih ve 17 sayılı oturumunda almış olduğu 2024/80 sayılı kararı ile **"Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencilerinin Müzik Türü Tercihlerinin İncelenmesi"** isimli çalışmanıza Etik Onay Belgesi verilmesi uygun bulunmuştur. Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Erhan ÖZDEN
Rektör

Ek:Bilimsel Araştırma Etik Onay Belgesi (Ümit YILDIRIM) (1 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : BSNULZBSL

Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5342&eD=BSNULZBSL&eS=71845>

Adres: Turan Güneş Bulvarı Yukarı Dikmen Mahallesi Neşet Ertaş Caddesi No:4
Oran/Çankaya/ANKARA Posta kodu: 06550
Kep Adresi: mgu@hs01.kep.tr

Bilgi için: Burak Kagan Ağkaya
Unvanı: Temizlik Personeli

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

T.C.
ANKARA MÜZİK VE GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
ETİK KURULU

BİLİMSEL ARAŞTIRMA ETİK ONAY BELGESİ

ARAŞTIRMA BAŞLIĞI	<i>"Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencilerinin Müzik Türü Tercihlerinin İncelenmesi"</i>
ARAŞTIRMA YÖNTEMİ	Anket
SORUMLU ARAŞTIRMACI(LAR) (Unvan Adı Soyadı)	Prof. Dr. Ebru TEMİZ Ümit YILDIRIM
KARAR	Etik Onay Belgesi alma şartlarını sağladığına oybirliğiyle karar verilmiştir.

13.12.2024
TARİH

ETİK KURUL	İMZA
Prof. Dr. Muhittin ÇALIŞKAN (Başkan)	e-imzalı
Prof. Kâzım ÇOKOĞULLU (Bşk. Yrd.)	e-imzalı
Prof. Dr. Ahmet FEYZİ (Üye)	e-imzalı
Prof. Dr. Aybige DEMİRCİ ŞENKAL (Üye)	e-imzalı
Doç. Dr. Mehmet SÖYLEMEZ (Üye)	Katılmadı
Doç. Dr. Serdar ERKAN(Üye)	e-imzalı
Doç. Dr. Serkan DEMİREL(Üye)	e-imzalı
Doç. Ebru ÇATALKAYA GÖK (Üye)	e-imzalı
Dr. Öğr. Üyesi Ali KALKAN (Üye)	e-imzalı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak sorgulaması <https://turkiye.gov.tr/ebd?ek=5342&eD=BSMU5BA6F&eS=71597> adresinden yapılabilir.

Ek 2- İzin Belgeleri

Ankara Güzel Sanatlar Lisesi Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2025.017405

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 751978

T.C. Kimlik No:

Adı Soyadı: ÜMİT YILDIRIM

Araştırmanın Adı: Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencilerinin Müzik Türü Tercihlerinin İncelenmesi

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Ankara Güzel Sanatlar Lisesi

Uygulama Yapılacak Birim: Güzel Sanatlar Lisesi

Uygulama Yapılacak İl: ANKARA

Veri Toplama Aracının Başlığı: MÜZİK TÜRÜ TERCİH ANKETİ

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 03.02.2025

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 03.02.2026

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni ANKARA İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için 'https://arastirmaizinleri.meb.gov.tr/belge-dogrula' bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

İttri Güzel Sanatlar Lisesi Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2025.017405

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 766334

T.C. Kimlik No:

Adı Soyadı: ÜMİT YILDIRIM

Araştırmanın Adı: Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencilerinin Müzik Türü Tercihlerinin İncelenmesi

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: İttri Güzel Sanatlar Lisesi

Uygulama Yapılacak Birim: Güzel Sanatlar Lisesi

Uygulama Yapılacak İl: ANKARA

Veri Toplama Aracının Başlığı: MÜZİK TÜRÜ TERCİH ANKETİ

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 03.02.2025

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 03.02.2026

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni ANKARA İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için 'https://arastirmaizinleri.meb.gov.tr/belge-dogrula' bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Lisesi Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2025.017405

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 761487

T.C. Kimlik No:

Adı Soyadı: ÜMİT YILDIRIM

Araştırmanın Adı: Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencilerinin Müzik Türü Tercihlerinin İncelenmesi

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Lisesi

Uygulama Yapılacak Birim: Güzel Sanatlar Lisesi

Uygulama Yapılacak İl: ANKARA

Veri Toplama Aracının Başlığı: MÜZİK TÜRÜ TERCİH ANKETİ

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 03.02.2025

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 03.02.2026

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni ANKARA İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için 'https://arastirmaizinleri.meb.gov.tr/belge-dogrula' bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

Ek 3- Veli Onam Formu

VELİ ONAM FORMU

Sayın Veli;

Aşağıda bilgileri yer alan araştırma T.C. Millî Eğitim Bakanlığının izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çocuğunuz araştırmaya katılıp katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çocuğunuzun katılımı sizin onayınıza bağlıdır. Araştırmaya katılım sağlanamaması veya araştırmadan ayrılma durumunda öğrencilerin akademik başarıları, okul ve öğretmenleriyle olan ilişkileri etkilenmeyecektir. Araştırmada öğrencilerden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar gizli tutulacak ve sadece araştırmacı tarafından değerlendirilecektir. Araştırma uygulamaları, kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında çocuğunuz sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden kendisini rahatsız hissederse cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta özgürdür. Çocuğunuz araştırmaya katıldıktan sonra istediği an vazgeçebilir. Böyle bir durumda veri toplama aracını uygulayan kişiye, araştırmayı tamamlamayacağını söylemesi yeterli olacaktır. Araştırmaya katılmamak ya da katıldıktan sonra vazgeçmek çocuğunuza hiçbir sorumluluk getirmeyecektir. Onay vermeden önce konu ile ilgili herhangi bir sorunuz varsa aşağıda iletişim bilgileri verilen araştırmacıya sorabilirsiniz.

Araştırmacının Adı Soyadı	Ümit YILDIRIM
Araştırmacının İletişim Bilgileri	Tel: e-posta:
Araştırmanın Adı	Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencilerinin Müzik Türü Tercihlerinin İncelenmesi
Araştırmanın Amacı	Araştırmanın amacı, eğitimci ve icracı adayları olan GSL öğrencilerinin müzik bilgi birikimi ölçmek ve bu birikime etki eden faktörleri belirlemektir.

Velisi bulunduğum sınıfı numaralı öğrenci 'in yukarıda açıklanan araştırmaya katılmasına izin veriyorum. .../.../.....

İmza:

Velinin Adı-Soyadı:

(*Lütfen formu imzaladıktan sonra çocuğunuzla okula geri gönderiniz.)

Ses / Görüntü Kaydı Veli Onamı

- ☐ Yalnızca ses kaydı alınmasına izin veriyorum.
- ☐ Görüntü kaydı alınmasına izin veriyorum.
- ☐ Ses ve görüntü kaydı alınmasına izin vermiyorum.

Herhangi bir veli, çocuğunun ses/görüntü kaydının alınmasını onaylamadığı takdirde çocuktan kayıt alınmayacaktır.

*Araştırmada ses/görüntü kaydı alınacaksa Ses Görüntü Kaydı Veli Onam kutucuğu formda yer almalı, ses/görüntü kaydı alınmayacaksa Ses Görüntü Kaydı Veli Onam kutucuğu formdan çıkarılmalıdır.

Ek-4. Müzik Türü Tercih Anketi

Değerli öğrencimiz,

Bu araştırma, siz Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin müzik türü tercihlerinin çeşitli açılardan incelendiği bir durum tespit çalışmasıdır. Araştırma doğrultusunda sizlerin müzik türü tercihlerini ve bu tercihlere neden olabilecek faktörleri belirleyebilmek üzere bir müzik türü tercih anketi oluşturulmuştur. Anket soruları çoktan seçmeli şekilde hazırlanmış olup, sizden her soru için seçtiğiniz cevabın karşısındaki kutucuğu herhangi bir kalemle (X) şeklinde işaretlemeniz beklenmektedir. Sorulara vereceğiniz cevaplar sadece bu araştırma için kullanılacak ve üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır. Soruları samimiyetle cevaplandırmanız araştırmanın objektif ve güvenilir olması açısından önemlidir.

Araştırmaya desteğiniz ve zaman ayırdığınız için teşekkür ederim.

*“Düşüncelerin kelimelere ihtiyacı vardır. Kelimelerin de sese...”*Sharon M. Draper

Ümit YILDIRIM
Müzik Öğretmeni

1. Yaşınız

- a. 14 ☐
- b. 15 ☐
- c. 16 ☐
- d. 17 ☐
- e. 18 ☐

2. Cinsiyetiniz

- a. Kız ☐
- b. Erkek ☐

3. Bölümünüz

- a. Müzik ☐
- b. Görsel Sanatlar (Resim) ☐

4. Sınıfınız

- a. 9. Sınıf ☐
- b. 10. Sınıf ☐
- c. 11. Sınıf ☐
- d. 12. Sınıf ☐

5. Hangi sıklıkta müzik dinlersiniz?

- a. Nadiren dinlerim ☐
- b. Az dinlerim ☐
- c. Ara sıra dinlerim ☐
- d. Sık dinlerim ☐
- e. Çok sık dinlerim ☐

6. Genellikle günün hangi diliminde müzik dinlemeyi tercih edersiniz?

- a. Güne başlarken ☐
- b. Öğle vaktinde ☐
- c. Akşam üstü ☐
- d. Gece yarısı ☐
- e. Diğer ☐

7. Müziği hangi ortamlarda dinlemeyi tercih edersiniz?

- a. Sosyal ortamlarda ☐
- b. Yalnızken ☐
- c. Ders çalışırken ☐
- d. Herhangi bir şeyle uğraşırken (İş, spor, hobi vb.) ☐
- e. Diğer..... ☐

8. Müzik dinleme sebebiniz nedir?

- a. Dış sesler/Gürültüden izole olmak için ☐
- b. Rahatlamak/Stres atmak için ☐
- c. Eğlenmek için ☐
- d. Odaklanmak/Dikkati arttırmak için ☐
- e. Duyguları ifade etmek için ☐
- f. İlham almak/Esinlenmek için ☐
- g. Diğer..... ☐

9. Dinlemeyi en çok tercih ettiğiniz müzik türü hangisidir?

- a. Pop/R&B ☐
- b. Rock/Metal ☐
- c. Arabesk Müzik ☐
- d. Türk Halk Müziği ☐
- e. Türk Sanat Müziği ☐
- f. Özgün/Protest Müzik ☐
- g. Tasavvuf Müziği (Dinî Müzik) ☐
- h. Klasik Müzik/Enstrümantal Müzik ☐
- i. Elektronik/Tekno Müzik ☐
- j. Indie Müzik ☐
- k. Rap/Hip-hop ☐
- l. Blues/Caz ☐
- m. Askerî Müzik (Bando Müziği/ Marşlar vb.) ☐
- n. Dünya Müzikleri (Flamenko, Reggae, Latin M., Yunan M., Balkan M., Afrika M., Orta Asya M., Orta Doğu M., Uzak Doğu M. vb.) ☐
- o. Diğer..... ☐

10. Tercih ettiğiniz müzik türü yakın çevrenizde nasıl karşılanır?

- a. Önyargılı/Tepkili ☐
- b. Çekimser/Umursamaz ☐
- c. Destekleyici/Teşvik edici ☐
- d. Diğer..... ☐

11. Tercih ettiğiniz müzik türü size neyi çağırıştır?

- a. Duygular (Neşe, üzüntü, öfke vb.) ☐
- b. Mesajlar, fikirler (Dostluk, barış, dayanışma vb.) ☐
- c. Kişiler ☐
- d. Mekânlar ☐
- e. Olay/Olgular ☐
- f. Diğer..... ☐

12. Tercih ettiğiniz müziği dinlerken hissettiğiniz duygu nedir?

- a. Şiddet, gerilim ☐
- b. Huzur, rahatlama ☐
- c. Hüzün, üzüntü ☐
- d. Mutluluk, sevinç ☐
- e. Güven, aitlik ☐
- f. Diğer..... ☐

13. Tercih ettiğiniz müzik türü ilk ne zaman dikkatinizi çekti?

- a. İlkokul döneminde ☐
- b. Ortaokul döneminde ☐
- c. Lise döneminde ☐
- d. Diğer..... ☐

14. Tercih ettiğiniz müzik türünde sizi en çok etkileyen müziksel özellik nedir?

- a. Hız (Ritim/Tempo) ☐
- b. Melodi ☐
- c. Şarkı sözleri ☐
- d. Solistin ses özellikleri (Ses kullanımı, ses rengi, ses aralığı vb.) ☐
- e. Enstrüman altyapısı ☐
- f. Düzenleme (Aranjman) ☐
- g. Tür ☐
- h. Diğer..... ☐

15. Müzik türü tercihinizde en etkili olan sosyal/çevresel etken nedir?

- a. Aile/Akrabalar ☐
- b. Öğretmenler ☐
- c. Arkadaş çevresi ☐
- d. Sosyal Medya (Youtube, Instagram, Tiktok vb.) ☐
- e. Diğer..... ☐

16. Ana akım medya (TV, radyo, sosyal medya) müzik türü tercihiniz üzerinde etkili midir?

- a. Etkili değildir ☐
- b. Bazen etkilidir ☐
- c. Etkilidir ☐

**17. Müzik türü tercihimdır.
Çünkü;**

Ek 5- Uzman Değerlendirme Formu

UZMAN DEĞERLENDİRME FORMU

Bu form “Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencilerinin Müzik Tercihlerinin İncelenmesi” isimli araştırmaya veri toplamak amacıyla hazırlanan anketin kapsam geçerliğinin sağlanması için uzman görüşünüzü almak üzere hazırlanmıştır. Anket sorularıyla ilgili olarak görüşünüzü “Uygun, Düzenlenmeli, Uygun değil” seçeneklerinden birini tercih ederek belirtmeniz istenmiştir. Katkı ve desteğiniz için teşekkür ederim.

Ümit YILDIRIM

MÜZİK TÜRÜ TERCİH ANKETİ

Değerli öğrencimiz,

Bu araştırma, siz Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin müzik türü tercihlerinin çeşitli açılardan incelendiği bir durum tespit çalışmasıdır. Araştırma doğrultusunda sizlerin müzik türü tercihlerini ve bu tercihlere neden olabilecek faktörleri belirleyebilmek üzere bir müzik türü tercih anketi oluşturulmuştur. Anket soruları çoktan seçmeli şekilde hazırlanmış olup, sizden her soru için seçtiğiniz cevabın karşısındaki kutucuğu herhangi bir kalemle (X) şeklinde işaretlemeniz beklenmektedir. Sorulara vereceğiniz cevaplar sadece bu araştırma için kullanılacak ve üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır. Soruları samimiyetle cevaplandırmanız araştırmanın objektif ve güvenilir olması açısından önemlidir.

Araştırmaya desteğiniz ve zaman ayırdığınız için teşekkür ederim.

*“Düşüncelerin kelimelere ihtiyacı vardır. Kelimelerin de sese...”*Sharon M. Draper

Ümit YILDIRIM

Müzik Öğretmeni

UZMAN DEĞERLENDİRME FORMU		Uygunluk Durumu			AÇIKLAMA
Müzik Türü Tercih Anketi		Uygun	Düzenlenmeli	Uygun değil	
1. Yaşınız					
a. 14	☐				
b. 15	☐				
c. 16	☐				
d. 17	☐				
e. 18	☐				
2. Cinsiyetiniz					
a. Kız	☐				
b. Erkek	☐				
3. Bölümünüz					
a. Müzik	☐				
b. Resim	☐				
4. Sınıfınız					
a. 9. Sınıf	☐				
b. 10. Sınıf	☐				
c. 11. Sınıf	☐				
d. 12. Sınıf	☐				
5. Hangi sıklıkta müzik dinlersiniz?					
a. Müzik dinlemem	☐				
b. Nadiren dinlerim	☐				
c. Ara sıra dinlerim	☐				
d. Her gün dinlerim	☐				
6. Günün hangi saatlerinde müzik dinlemeyi tercih edersiniz?					
a. Güne başlarken ☐					
b. Öğle vaktinde ☐					
c. Akşam üstü ☐					
d. Gece yarısı ☐					
7. Müziği hangi ortamlarda dinlemeyi tercih edersiniz?					
a. Sosyal ortamlarda ☐					
b. Yalnızken ☐					
c. Ders çalışırken ☐					
d. Herhangi bir şeyle uğraşırken (İş, spor, hobi vb.) ☐					
8. Müzik dinleme sebebiniz nedir?					
a. Dış sesler/Gürültüden izole olmak için ☐					
b. Rahatlamak/Stres atmak için ☐					
c. Eğlenmek için ☐					
d. Odaklanmak/Dikkati arttırmak için ☐					

e. Duyguları ifade etmek için	☐				
f. İlham almak/Esinlenmek için	☐				
9. Dinlemeyi en çok tercih ettiğiniz müzik türü hangisidir?					
a. Pop/R&B	☐				
b. Rock/Metal	☐				
c. Arabesk Müzik	☐				
d. Türk Halk Müziği	☐				
e. Türk Sanat Müziği	☐				
f. Özgün/Protest Müzik	☐				
g. Tasavvuf Müziği (Dinî Müzik)	☐				
f. Klasik Müzik/Enstrümantal Müzik	☐				
g. Elektronik/Tekno Müzik	☐				
h. Indie Müzik	☐				
i. Rap/Hip-hop	☐				
j. Blues/Caz	☐				
k. Askerî Müzik (Bando Müziği/ Marşlar vb.)	☐				
l. Dünya Müzikleri (Flamenko, Reggae, Latin M., Yunan M., Balkan M., Afrika M., Orta Asya M., Orta Doğu M., Uzak Doğu M. vb.)	☐				
10. Tercih ettiğiniz müzik türü yakın çevrenizde nasıl karşılanır?					
a. Önyargılı/Tepkili	☐				
b. Çekimser/Umursamaz	☐				
c. Destekleyici/Teşvik edici	☐				
11. Tercih ettiğiniz müzik türü size neyi çağrıştırır?					
a. Duygular (Neşe, üzüntü, öfke vb.)	☐				
b. Mesajlar, fikirler (Dostluk, barış, dayanışma vb.)	☐				
c. Kişiler	☐				
d. Mekânlar	☐				
e. Olay/Olgular	☐				
12. Tercih ettiğiniz müziği dinlerken hissettiğiniz duygu nedir?					
a. Şiddet, gerilim	☐				
b. Huzur, rahatlama	☐				
c. Hüzün, üzüntü	☐				
d. Mutluluk, sevinç	☐				
13. Tercih ettiğiniz müzik türü <u>ilk</u> ne zaman dikkatinizi çekti?					
a. Bebeklik döneminde	☐				
b. Kreş/Anaokulu döneminde	☐				
c. İlkokul döneminde	☐				
d. Ortaokul döneminde	☐				
e. Lise döneminde	☐				

14. Tercih ettiğiniz müzik türünde sizi <u>en çok</u> etkileyen müziksel özellik nedir? a. Hız(Ritim/Tempo) ☐ b. Melodi ☐ c. Şarkı sözleri ☐ d. Solistin ses özellikleri (Ses kullanımı, ses rengi, ses aralığı vb.) ☐ e. Enstrüman altyapısı ☐ f. Düzenleme(Aranjman) ☐ g. Tür ☐				
15. Müzik türü tercihinizde en etkili olan sosyal/çevresel etken nedir? a. Aile/Akrabalar ☐ b. Öğretmenler ☐ c. Arkadaş çevresi ☐ d. Sosyal/Çevresel faktörler ☐				
16. Ana akım medya (TV, radyo, sosyal medya) müzik türü tercihiniz üzerinde etkili midir? a. Etkili değildir ☐ b. Bazen etkilidir ☐ c. Etkilidir ☐				
17. Müzik türü tercihinizi belirlemede <u>en etkili</u> ekonomik etken nedir? a. Hızlı erişim (İnternet, apk. vb.) ☐ b. Pratiklik (Dijital veriyi taşıma kolaylığı) ☐ c. Düşük maliyet (Müzik uygulamalarına tek albüm fiyatına aylık abonelik imkânı) ☐				
18. Müzik türü tercihimdır. Çünkü;				

Ek 6- Özgeçmiş

ÖZGEÇMİŞ

Vesikalık

Foto

Adı Soyadı : Ümit YILDIRIM

Doğum Tarihi ve Yeri :

E-posta :

ÖĞRENİM DURUMU:

- **Lisans** : 2010, Niğde Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı

MESLEKİ DENEYİM VE ÖDÜLLER:

2012-.....Milli Eğitim Bakanlığı Müzik öğretmeni
Erasmus+ KA227 Proje Teknisyenliği “Gamification for Intercultural Education” “Kültürlerarası Eğitimde Oyunlaştırma” 2020-2022
3 adet Başarı Belgesi
1 adet Üstün Başarı Belgesi